

Дел. број 542

Датум 16.06.2021.

На основу члана 119. став 1. тачка 1), у вези са чланом 61, 68, 69, 88, 120. Закона о основама система, образовања и васпитања („Сл.гласник РС“, број 88/17, 27/18-др. закони, 10/19, 6/20, члана 27. Закона о основном образовању и васпитању „Сл. Гласник РС“ број 55/13, 101/17, 10/19, 27/18-др. закони, а у складу са Планом и програмом наставе и учења уметничког образовања и васпитања за основну музичку школу („Службени гласник Просветни гласник РС“ број 5/19, 9/2022), Школски одбор Музичке школе „Ватрослав Лисински“, на седници одржаној дана 16.06.2021. године, једногласно доноси

Школски програм

за основну музичку школу

Београд, 16.06.2021.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

- ОСНОВНА ШКОЛА-

Програм наставе и учења у основној музичкој школи изводи се индивидуално (настава инструмента и певања) и групно (настава солфеђа, теорије музике, групног певања, групног свирања оркестра, хора и камерне музике).

Час индивидуалне наставе и групног певања у I циклусу шестогодишњег и четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања траје 30 минута. Час упоредног клавира за ученике соло певања и српског традиционалног певања траје 45 минута.

У другом циклусу часови групне наставе и сви остали часови индивидуалне наставе трају 45 минута.

Програм наставе и учења у основној музичкој школи прилагођава се ученицима са сметњама и инвалидитетом, путем спровођењем мера индивидуализације (прилагођавањем простора и услова, метода рада, дидактичког материјала, начина давања инструкције и др, као и изменама садржаја активности, садржаја учења и исхода образовања и васпитања) односно припремом индивидуалног образовног плана, у складу са правилником о ближним упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање.

Након савладаног програма основног музичког образовања и васпитања, ученику се издаје сведочанство о завршеном основном музичком образовању и васпитању.

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ ШЕСТОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Први циклус						Други циклус					
	I разред		II разред		III разред		IV разред		V разред		VI разред	
	Фонд часова											
	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год
Инструмент	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	66
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	66
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33
Оркестар, хор, камерна музика	-	-	-	-	-	-	2	70	2	70	2	66
СВЕГА	4	140	4	140	4	140	6	120	6	120	7	231

ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Први циклус		Други циклус	
	I разред	II разред	III разред	IV разред
	Фонд часова			

	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год
Инструмент	2	70	2	70	2	70	2	66
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	66
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	1	33
Оркестар, хор, камерна музика	-	-	-	-	2	70	2	66
СВЕГА	4	140	4	140	6	210	7	231

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Први циклус				Други циклус			
	I разред		II разред		III разред		IV разред	
	Фонд часова							
	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год
Соло певање	2	70	2	70	2	70	2	66
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	66
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	1	33
Упоредни клавир	1	35	1	35	1	35	1	33
СВЕГА	5	175	5	175	5	175	6	198

ОРГАНИЗАЦИЈА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У оквиру шестогодишњег основног музичког образовања и васпитања изучавају се следећи инструменти: виолина, виола, виолончело, гитара, харфа (педална и непедална), клавир, хармоника, флаута, обоа, кларинет, фагот, хорна, труба, тромбон и ударалјке.

У оквиру четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања изучавају се соло певање и контрабас.

Поред наставе инструмента, односно соло певања изучавају се: солфеђо, теорија музике, оркестар, хор, камерна музика и упоредни клавир.

ИСПИТИ

У основној музичкој школи полагају се следећи испити:

- пријемни;
- годишњи;
- разредни;
- поправни;
- завршни;
- испит за ниво знања првог циклуса и
- испит за ниво знања основне музичке школе.

Пријемни испит полагаје се пре уписа у I разред, по правилу у јунском или августовском року. На пријемном испиту проверава се слух, ритам и музичка меморија.

Годишњи испит, односно завршни испит (за ученике завршних разреда) из главног предмета полагају ученици III, IV, V и VI разреда шестогодишњег – II, III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

Годишњи испит, односно завршни испит (за ученике завршних разреда) из солфеђа полажу ученици III и VI разреда шестогодишњег и II и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

Завршни испит из теорије музике полажу ученици VI разреда шестогодишњег и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

Годишњи испит, односно завршни испит (за ученике завршних разреда) из упоредног клавира, полажу ученици II и IV разреда Соло певања.

Ученици који на годишњем испиту основног музичког образовања и васпитања добију негативну оцену из главног предмета понављају разред. Ученици који на годишњем испиту добију негативну оцену из неког од осталих предмета полажу поправни испит у августовском року.

Ученици разреда у којима нема годишњег испита оцењују се годишњом оценом. Ванредни ученици полажу годишњи испит из свих предмета, у свим разредима.

Ученици који убрзано напредују полажу годишњи испит у три испитна рока, у јануарском, јунском и септембарском испитном року.

Разредни испит полажу ученици који, у току школске године, нису похађали више од трећине укупног броја часова, а утврди се да нису савладали садржај наставног програма за тај разред. Ученици такође полажу разредни испит из предмета из којег није одржано више од трећине часова утврђених наставним планом. Ученици који добију негативну оцену на разредном испиту полажу поправни испит у августовском року, а ученици завршног разреда у јунском и августовском року.

Поправни испит полажу ученици са недовољном оценом из предмета из којег се не полаже годишњи испит и ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из солфеђа, теорије музике и упоредног клавира.

Ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из главног предмета не могу да полажу поправни испит. Ученик који има до две недовољне закључене оцене полаже поправни испит у августовском року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском року.

СМОТРЕ

Смотре се организују у циљу провере знања и напредовања ученика у току и на крају школске године према наставном плану и програму одговарајућег одсека и предмета и остварују се на основу школског програма.

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за ученичко рано стицање извођачког искуства.

Школама се оставља могућност да у оквирима својих школских програма, пропишу неки други вид оцењивања (усмени или писмени коментар наставника или групе наставника, чланова одговарајуће комисије).

ОРГАНИЗАЦИЈА НАСТАВЕ

1) Настава главног предмета – инструмента, односно певања

- Током шестогодишњег (у I, II и III разреду) и четворогодишњег (у I и II разреду) основног музичког образовања и васпитања, час траје 30 минута, а у свим осталим разредима 45 минута. Настава главног предмета и упоредног клавира је индивидуална у свим разредима.
- Час упоредног клавира за соло певање и српско традиционално певање траје 45 минута.

2) Настава солфеђа и теорије музике

- Часови солфеђа и теорије музике трају по 45 минута.

3) Настава оркестра, хора и камерне музике

- Настава оркестра је обавезна за ученике IV, V и VI разреда виолине, виоле, виолончела, тамбуре, мандолине, хармонике, флауте, обое, кларинета, саксофона, фагота, хорне, трубе, тромбона, ударалки, као и за ученике III и IV разреда контрабаса и тубе. Поред стандардних оркестарских састава Школа може да формира и оркестре нестандартних састава у зависности од заступљености инструмената по врсти и годинама учења.
- Ученици инструмента који не свирају у оркестру обавезни су да похађају наставу хора.
- Настава камерне музике организује се за ученике IV, V и VI разреда шестогодишњег, као и за ученике III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања у случају када школа није у могућности да формира велике ансамбле – хор и оркестар и у оквиру додатне наставе.
- Часови оркестра, хора и камерне музике трају по 45 минута. За потребе јавне и културне делатности могуће је повећати фонд часова из ових предмета.

КЛАВИРСКА САРАДЊА – КОРЕПЕТИЦИЈА

Часови корепетиције у првом циклусу за гудачке, дувачке и ударачке инструменте трају 15 минута недељно по ученику.

Часови корепетиције за гудачке, дувачке и ударачке инструменте у другом циклусу трају 30 минута недељно по ученику.

Ученици првог циклуса соло певања наставу корепетиције имају 30 минута недељно по ученику, а другог циклуса 45 минута недељно по ученику.

Наставник корепетитор држи ученику наставу у присуству његовог наставника главног предмета и самостално као припрему за јавни наступ.

КУЛТУРНА И ЈАВНА ДЕЛАТНОСТ

Културна и јавна делатност основне музичке школе најуже је повезана са њеном образовно-васпитном улогом и чине је:

- организовање школских и ваншколских ученичких јавних наступа и концерата (солисти, ансамбли, оркестри и хорови);
- организовање концерата гостујућих музичких уметника;
- активности везане за организовање учешћа ученика на домаћим и међународним музичким такмичењима (за солисте, камерне ансамбле, оркестре и хорове); смотрема, фестивалима и сличним манифестацијама, као и за самостално организовање оваквих манифестација;
- организовање разних врста прослава, меморијала, размена, гостовања и сличних манифестација;
- организовање мајсторских курсева истакнутих музичких педагога и извођача;
- организовање студијских путовања;
- организовање медијских промоција разне врсте;
- успостављање разних облика сарадње са домаћим и иностраним образовним и културним институцијама.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:

1. Развијање музичких способности – слуха, осећаја за ритам, музичке меморије и музичке фантазије;
2. Упознавање ученика са грађом, акустичким својствима и изражајним могућностима одабраног инструмента/гласа;
3. Овладавање основном техником свирања, односно вокалном техником на одабраном инструменту/гласу;
4. Развијање вештине коришћења различитих елемената музичке изражајности (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације) у стилском и емоционалном обликовању композиција;
5. Стицање искуства јавног наступања – самосталног и у ансамблу.
6. Развијање стваралачких способности, критичког мишљења мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
7. Развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
8. Развијање личног и националног идентитета кроз очување музичке традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
9. Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
10. Усвајање правила понашања при слушању и извођењу музике.

ПРОГРАМИ ОРИЈЕНТИСАНИ НА ИСХОДЕ И ПРОЦЕС УЧЕЊА

Структура програма свих наставних предмета је конципирана на исти начин. На почетку се налази циљ наставе и учења предмета за ниво основног образовања и васпитања. У табели која следи, у првој колони, дефинисани су предметни исходи за крај разреда, у другој колони дате су области и/или теме, а у трећој се налазе предметни садржаји. Иза табеле налазе се препоруке за остваривања наставе и учења конкретног предмета под насловом *Унутство за дидактичко-методичко остваривање програма*.

На путу остваривања циља и исхода кључна је улога наставника који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја, метода наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе брига је не само о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом.

Наставни програми су наставницима полазна основа и педагошко полазиште за развијање образовно-васпитне праксе: за планирање годишњих и оперативних планова, непосредну припрему за рад као и оквир за преиспитивање праксе развијања планова, остваривања и вредновања наставе и учења кроз сопствена промишљања и разговор са колегама.

Препоруке за планирање образовно-васпитне праксе и праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика

Образовно-васпитна пракса је сложена, променљива и не може се до краја и детаљно унапред предвидети. Она се одвија кроз динамичну спрегу међусобних односа и различитих активности у социјалном и физичком окружењу. Зато, уместо израза реализовати програм, боље је рећи да се на основу датог програма планира и остварује настава и учење које одговара конкретним потребама ученика.

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и*

васпитању. Потребно је да наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРИПРЕМНИ РАЗРЕД

СОЛФЕЂО - ПРИПРЕМНИ РАЗРЕД

Циљ учења предмета Солфеђо у припремном разреду је да код ученика развије љубав према музици, слободу и способност да се изразе кроз музику, чиме се ствара квалитетна основа за даљи наставак бављења музиком.

Припремни разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ИСХОДИ

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- изводи покрете док слуша дечије и народне песме и примере из литературе;
- изрази доживљај музике коју слуша цртањем;
- препозна елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање;
- препозна различите инструменте и извођачке саставе, и разлику између вокалне и инструменталне музике;
- наведе композиторе чију је музику имао прилике да слуша и заволи;
- изведе бројалице, пева песме по слуху и песме различитих жанрова;
- пева по слуху песмице моделе;
- опише својим речима доживљај музике у дуру и молу;
- опише својим речима доживљај музике различитог жанра и карактера;
- пише ноте различитог трајања и кључеве уз помоћ наставника;
- препозна и изводи песмице различитом динамиком (јасно и тихо);
- препозна и изводи песмице различитог темпа (споро и брзо);
- изводи ритам уз покрет;
- уочи разлику између дводела и тродела;
- прати своје певање уз помоћ ритмичког инструмента;
- пева и препозна задате тонове и мотиве неутралним слогом;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица;
- смишља мелодију на текст бројалице или дечије песмице;
- прави музичке инструменте од различитих материјала;

пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице.

ОБЛАСТ/ТЕМА

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

- Слушање музике уз покрет.
- Слушање музике уз цртање.
- Елементи музичке писмености (препознавање кроз слушање).

- Музички Орфофв инструменти, хор, оркестар и ансамбли.
- Вокалана и инструментална музика.
- Дела различитих музичких жанрова примерени узрасту.

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ, МЕЛОДИКА, РИТАМ И МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ

- Певање дечијих и народних песмица примереног садржаја и карактера, различитог тонског рода и песмица модела.
- Препознавање дурског и молског тонског рода.
- Развој музикалности.
- Музичка графомоторика: писање нотних вредности у линијском систему, писање виолинског и бас кључа.
- Основне ознаке за динамику (*forte*, *piano*).
- Основне ознаке за темпо
- (спор и брз).
- Препознавање нотних трајања у примеру.
- Покрет у функцији ритма.
- Извођење ритмичке пратње-Орфов инструментаријум (бубњићи, звечке, ...) и ручно израђени инструменти.
- Опажање и интонирање тонова и мотива неутралним слогом.
- Записивање нотних трајања: четвртине и осмине.
- Транспоновање песмица по слуху.

МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.
- Ритмичка пратња дечијим музичким инструментима: звечке, фрулице, даире,...

МУЗИЧКИ БОНТОН

- Слушање и уважавање извођача.

Јавни наступи:

Јавни час - извођење научених песмица

СОЛФЕЂО

(шестогодишње музичко образовање)

Циљ

ЦИЉ учења предмета Солфеђо је да код ученика развију знања и вештине које подразумевају музичко описмењавање и развој музикалности, креативности, моторичке осетљивости и осећаја за лепо, у циљу ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

Разред

Први

Годишњи фонд часова

70 часова

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – слуша дечије и народне песме и примере из литературе уз покрете; – изрази доживљај музике коју слуша цртањем; – препозна елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање; – пева по слуху и солмизацијом песмице у С, G, F дуру; – звучно препозна карактер дура; – пева и препозна лествично и терцно кретање, скок у тонику, доминанту и вођицу и тонични трозвук у С, G, F-дуру; – чује и именује главне ступњеве; – пева по слуху и препозна мол; – опише својим речима доживљај музике различитог жанра и карактера; – пише и чита ноте солмизацијом и музичком абецедом у виолинском и бас кључу; – изводи и записује нотне вредности и одговарајуће паузе; – препозна и примени предзнаке: повисилицу и снизилицу у мелодијском примеру; – објасни својим речима појмове: такт, тактица, завршна тактица, предтакт и узмах; 	<p>СЛУШАЊЕ</p> <p>МУЗИКЕ</p>	<p>Слушање музике уз покрет.</p> <p>Слушање музике уз цртање.</p> <p>Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова.</p>
	<p>МЕЛОДИКА</p>	<p>Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за први разред кроз С, G, F дур (певање).</p> <p>Звучна слика дурског тонског рода.</p> <p>Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скокова у: тонику, доминанту, вођицу и тонични трозвук.</p> <p>Функције главних ступњева.</p> <p>Песмице у молским тоналитетима (певање).</p> <p>Развој музикалности.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – објасни својим речима лествичне појмове; – примени музичке ознаке за понављање, динамику и темпо; – примени најчешће начине извођења у музичким примерима (повезано и кратко); – опажа и пева тонове и мотиве; – препозна и запише ритам у мелодијском примеру; – запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве; – мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица; – смишља мелодију на текст бројалице или дечије песмице; – пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице; – препозна и изведе четвртинске тактове; – изведе бројалице, пева песме по слуху и песме различитих жанрова; – изводи ритам на различите начине; – одржи ритмички пулс; – равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу; – визуелно сагледава и изводи као целину: синкопу, пунктирану и обрнуто пунктирану ритмичку фигуру на два откуцаја; – изводи ритам уз покрет; – препознаје и изводи знаке за продужавање трајања тона; – чита ритам солмизацијом. 	<p>МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ</p>	<p>Нотни систем: од велике октаве до треће октаве у зависности од врсте инструмента.</p> <p>Нотне вредности и одговарајуће паузе: цела, половина, половина с тачком, четвртина и осмина.</p> <p>Хроматски знаци: повисилице и снизилице.</p> <p>Појмови: такт, тактица, завршна тактица, предтакт, узмах.</p> <p>Именовање нота солмизацијом и музичком абецедом.</p> <p>Лествични појмови :</p> <p>лествица, тетрахорд, степен, полустепен, ступњеви.</p> <p>Музичке ознаке: понављање, prima i seconda volta, D.C.al fine, корона.</p> <p>Основне ознаке за динамику (forte, piano, mezzoforte, mezzopiano, crescendo i decrescendo).</p> <p>Основне ознаке за темпо (andante, moderato, allegro, vivo).</p> <p>Основне ознаке за артикулацију (legato, staccato).</p>
	<p>ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ</p>	<p>Опажање и интонирање тонова и мотива у тоналитету.</p> <p>Записивање појединачних тонова, групе тонова и</p>

		<p>мотива.</p> <p>Записивање ритмичке окоснице.</p>
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Мелодијске и ритмичке импровизације у складу са пређеним градивом.</p> <p>Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.</p>
	<p>МУЗИЧКИ БОНТОН</p>	<p>Слушање и уважавање извођача</p>
	<p>РИТАМ</p>	<p>Врсте такта: 2/4, 3/4, 4/4.</p> <p>Препознавање ритма у примерима.</p> <p>Начини извођења ритма (куцање или тактирање или мануелна техника).</p> <p>Четвртина као јединица бројања.</p> <p>Равномерно читање.</p> <p>Ритмичке фигуре: синкопа, пунктирана и обрнуто пунктирана на две јединице бројања.</p> <p>Покрет у функцији ритма.</p> <p>Знаци за продужавање трајања тона: тачка, лук, корона.</p>

		Ритмичко читање.
<p>Јавни наступи:</p> <p>Јавни час - извођење научених песмица које обухватају програм првог разреда</p>		
<p>Програм смотре:</p> <p>1. Равномерно и ритмичко читање нота.</p> <p>2. Мелодијски пример у пређеним тоналитетима уз анализу (садржаји I разреда).</p>		

Кључни појмови садржаја: слушање, покрет, игра, импровизација, мелодија, ритам, музички бонтон

Назив предмета

СОЛФЕЂО

Циљ

ЦИЉ учења предмета Солфеђо је да код ученика развију знања и вештине које подразумевају музичко описмењавање и развој музикалности, креативности, моторичке осетљивости и осећаја за лепо, у циљу ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

Разред

Други

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – слуша дечије и народне песме и примере из литературе уз покрете; – изрази доживљај музике коју слуша цртањем; – препозна елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање; – звучно препозна карактер дура и мола; – слушно разликује и пева различите врсте мола – 	<p>СЛУШАЊЕ</p> <p>МУЗИКЕ</p>	<p>Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.</p>
	<p>МЕЛОДИКА</p>	<p>Тоналитети: C, G, F дур (утврђивање).</p> <p>Функционални односи у тоналитету.</p>

<p>горњи тетрахорд молских тоналитета;</p> <ul style="list-style-type: none"> – пева песмице по слуху и препозна лествично и терцно кретање, скок у тонику, доминанту и вођицу и тонични трозвук; – чује и именује главне ступњеве; – опише својим речима доживљај музике различитог жанра и карактера; – пише и чита ноте солмизацијом и музичком абецедом у виолинском и бас кључу; – изводи и записује нотне вредности и одговарајуће паузе; – препозна и примени предзнаке: повисилицу и снизилицу у мелодијском примеру; 		<p>Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за други разред (а, d и е мол).</p> <p>Звучна слика молског тонског рода.</p> <p>Поставка штима</p> <p>Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скок у тонику и доминанту и тонични трозвук у а, d и е молу.</p> <p>Природни, хармонски и мелодијски мол.</p> <p>Функције главних ступњева.</p> <p>Развој музикалности.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – објасни својим речима појмове: такт, тактица, завршна тактица, предтакт и узмах; – објасни својим речима лествичне појмове; – примени музичке ознаке за понављање, динамику и темпо; – примени најчешће начине извођења у музичким примерима (повезано и кратко); – опажа и пева тонове и мотиве; – препозна и запише ритам у мелодијском примеру; – запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве; – мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица; – смишља мелодију на текст бројалице или дечије песмице; 	<p>ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ; ДИКТАТИ</p>	<p>Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.</p> <p>Записивање ритмичке окоснице.</p> <p>Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.</p> <p>Писмени мелодијски диктат. Аутодиктат.</p> <p>Опажање и певање мале и велике терце и чисте квинте са тенденцијом везивања за тоналитет.</p> <p>Опажање и интонирање дурског, молског и хармонског тетрахорда.</p> <p>Опажање и интонирање</p>

<ul style="list-style-type: none"> – пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице; – препозна и изведе четвртинске тактове; – изведе бројалице, пева песме по слуху и песме различитих жанрова; – изводи ритам на различите начине; – одржи ритмички пулс; – равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу; – визуелно сагледава и изводи као целину: синкопу, пунктирану и обрнуто пунктирану ритмичку фигуру на два откуцаја; – изводи ритам уз покрет; – препознаје и изводи знаке за продужавање трајања тона; – чита ритам солмизацијом. 		<p>дурских и молских квинтакорада.</p> <p>Опажање метра.</p>
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Мелодијске и ритмичке импровизације.</p> <p>Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.</p>
	<p>РИТАМ</p>	<p>Врста такта: 2/4, 3/4, 4/4.</p> <p>Осмина као јединица бројања: 2/8, 3/8, 4/8.</p> <p>Звучна припрема основних ритмичких фигура у такту 6/8.</p> <p>Начини извођења ритма (уз куцање или тактирање или мануелном техником).</p> <p>Ритам у примерима од звука ка нотној слици.</p> <p>Покрет у функцији ритма.</p> <p>Равномерно читање: четвртина и осмина као јединица бројања.</p> <p>Четвороделна подела јединице бројања.</p> <p style="text-align: center;">Ритмичке фигуре: пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на ритмичкој јединици – увод и припрема.</p> <p>Примена лукова, пауза, узмаха и предтакта.</p> <p>Ритмичко читање ауторских</p>

		примера и примера из инструменталне литературе.
	ТЕОРИЈА МУЗИКЕ	Записивање и препознавање обрађених лествица и тетрахорада. Интервали до квинте (мала и велика секунда, мала и велика терца, чиста кварта и чиста квинта), дурски и молски квинтакорд на основним тоновима. Проширивање знања из музичке терминологије (лествица, ступањ, степен/полустепен, тетрахорд, главни ступњеви, вођица, тонични трозвук, интервали).
	МУЗИЧКИ БОНТОН	Слушање и уважавање извођача.

Програм смотре:

1. Усмено опажање кратког мотива у тоналитету мелодијског примера
2. Мелодијски пример (a, d или e mol) уз анализу: лествица, тетрахорди, интервали, дурски и молски квинтакорд.
3. Ритмичко читање у бас кључу у оквиру пређеног градива

Кључни појмови садржаја: слушање, покрет, игра, импровизација, мелодија, ритам, музички бонтон.

Назив предмета

СОЛФЕЂО

Циљ

ЦИЉ учења предмета Солфеђо је да код ученика развију знања и вешће које подразумевају музичко описмењавање и развој музичке креативности, моторичке осетљивости и осећаја за лепо, у циљу ефикасног разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

Разред

Трећи

<p>ИСХОДИ</p> <p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p>ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p>САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – препозна елементе пређеног градива кроз једноставне примере за слушање; – слуша дечије и народне композиције, примере из литературе уз покрет; – изражава утиске о слушаном делу цртањем; – препозна разлике и пева мелодијске примере у дуру и молу; – пева и препозна однос тонике и доминанте, и скокове у све ступњеве; – пева по слуху и солмизацијом песмице и мелодијске примере; – пева штимове обрађених дурских и молских лествица; – звучно разликује дур и све врсте мола; – опише својим речима доживљај музике различитог жанра и карактера; – пева двогласне примере и композиције са клавирском пратњом; – опажа и пева тонове и мотиве; – запише ритам у мелодијском примеру; – запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве; – запише мелодијске диктате; – опажа и пева дурски и молски квинтакорд; – опажа и пева интервале до квинте; 	<p>СЛУШАЊЕ</p> <p>МУЗИКЕ</p>	<p>Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.</p>
	<p>МЕЛОДИКА</p>	<p>Обнављање градива (из претходних разреда).</p> <p>Функционални односи у тоналитету.</p> <p>Песмице и мелодијски примери који одговарају инструменталној литератури за трећи разред (D dur, h-mol, B-dur и g-mol).</p> <p>Штимови.</p> <p>Једноставне песмице по слуху и мелодијски примери у дуру и истоименом молу и обрнуто (a mol-A dur, d mol-D dur).</p> <p>Горњи тетраборди у све три врсте мола: природни, хармонски и мелодијски мол.</p> <p>Развој музикалности.</p> <p>Двогласно певање.</p>
	<p>ОПАЖАЊЕ,</p>	<p>Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и</p>

<ul style="list-style-type: none"> – пева доминантни септакорд у песмама и мелодијским примерима; – препозна врсту такта; – мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица; – смишља мелодију на текст бројалице или дечије песмице; – примени знања и вештине уз игру; – пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице; – поштује правила понашања на концерту; – препозна и изводи тактове са половином као јединицом бројања; – визуелно сагледава и изводи као целину основне фигуре, паузе и лукове у такту 6/8 уз певање одговарајућих песмица; – изводи ритам кроз покрет; – изведе ритам певајући песме по слуху и песме различитих жанрова; – равномерно чита ноте у виолинском, бас кључу у једном и два линијска система; – изводи ритмичке фигуре четвороделне поделе јединице бројања; – препозна и изводи триолу; – чита ритам солмизацијом; – запише и препозна интервале до квинте; – запише и препозна дурски и молски квинтакорд на основним тоновима и квинтакорде на главним ступњевима у обрађеним тоналитетима; 	<p>ИНТОНИРАЊЕ; ДИКТАТИ</p>	<p>молским тоналитетима.</p> <p>Записивање ритмичке окоснице.</p> <p>Записивање и интонитање појединачних тонова, групе тонова и мотива.</p> <p>Писмени мелодијски диктат - записивање по двотактима.</p> <p>Опажање и певање: мале и велике секунде, мале и велике терце, чисте кварте и чисте квинте обрађених кроз песмице и примере из литературе.</p> <p>Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада.</p> <p>Интонирање доминантног септакорда у обрађеним тоналитетима са разрешењем у тонику.</p> <p>Опажање метра .</p>
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Мелодијске и ритмичке импровизације.</p> <p>Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.</p> <p>Музичко дидактичке игре.</p>
	<p>РИТАМ</p>	<p>Половина као јединице бројања: 2/2, 3/2, 4/2.</p> <p>Основне фигуре у такту 6/8</p>

<p>– објасни својим речима појмове: лествица, ступањ, степен/полустепе н, тетрахорд, главне ступњеве и вођицу, тонични трозвук, интервали.</p>		<p>уз примену лукова и паузи.</p> <p>Начини извођења ритма (уз куцање или тактирање или мануелном техником).</p> <p>Ритам у примерима - од звука ка нотној слици.</p> <p>Покрет у функцији ритма.</p> <p>Равномерно читање уз повећање брзине читања и обележен темпо у зависности од инструмента.</p> <p>Четвороделне поделе јединице бројања: пунктирана и обрнуто пунктирана, синкопа на јединици бројања, паузе, лукови...</p> <p>Поставка триоле.</p> <p>Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.</p>
	<p>ТЕОРИЈА МУЗИКЕ</p>	<p>Интервали до квинте (мала и велика секунда, мала и велика терца, чиста кварта и чиста квинта) дурски и молски квинтакорд на основним тоновима.</p> <p>Квинтакорди на главним ступњевима у обрађеним тоналитетима.</p> <p>Утврђивање знања из музичке терминологије.</p> <p>Ознаке за темпо: Lento, Andante, Moderato, Allegro, Vivo.</p>

	МУЗИЧКИ БОНТОН	Слушање и уважавање извођача.

Испитни програм:

ПИСМЕНИ ДЕО:

1. Мелодијски диктат у тоналитетима до два предзнака

УСМЕНИ ДЕО:

1. Мелодијски пример (тоналитети пређени у I, II и III разреду) уз анализу мелодијског примера: лествице, тетраорди, имена и врста интервала до квинте, дурски и молски квинтакорд и лествични квинтакорди на главним ступњевима обрађених лествица.

2. Ритмичко читање: виолински / бас кључ (пређено градиво из I, II и III разреда).

Кључни појмови садржаја: слушање, покрет, игра, импровизација, мелодија, ритам, музички бонтон

IV разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ЦИЉ

Развијање музикалности и музичке писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, хармонског и полифоног тока).
- Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

МЕЛОДИКА

- Обнављање: тоналитети из претходних разреда са применом скокова, лаганих и брзих темпа, дужих музичких фраза.
- Вишегласни примери, композиције са клавирском пратњом и из литературе.
- Импровизација.
- Обрада: фис-мол, Ес-дур, це-мол, Е-дур, цис-мол, Ас-дур и еф-мол уз примену инструктивних вежби и примера из литературе.
- Обрада хроматских скретница и пролазница, тонално стабилне алтерације

РИТАМ

- Утврђивање градива трећег разреда кроз парлато и диктат.

- Нове мере и фигуре: 6/8 са простом деобом тродела, 6/4 без деобе.
- Синкопирани ритам у врстама парне дистрибуције.
- Двоструко пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на две ритмичке јединице.
- Сукобљавање триоле и пунктираних фигура на јединици бројања.
- Равномерно читање у два система и у једном са променама кључа.
- Ритмичко читање етида и примера из литературе са применом свих темпа.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање и интонирање лествичних тонова и мотива из мелодике и њихово записивање.
- Опажање и записивање апсолутних висина у првој, другој и малој октави.
- Опажање доминантног септакорда и умањеног.
- Опажање и интонирање консонантних квинтакорада и њихових обртаја као и опажање и интонирање штимова.
- Ритмички и мелодијски диктат у оквиру градива.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Утврђивање обртаја интервала до октаве.
- Обрада молских лествица до четири предзнака.
- Поставка лествичних квинтакорада у природном, хармонском и мелодијском молу.
- Утврђивање лествичних квинтакорада у дурској лествици.
- Мали дурски септакорд на доминанти у дуру и молу, а умањени септакорд у молу са разрешањем све у обрађеним тоналитетима.

V разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ЦИЉ

Развијање музикалности и музичке писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, хармонског и полифоног тока).
- Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

МЕЛОДИКА

- Обнављање: утврђивање тоналитета од два до четири предзнака, мелодијске вежбе и примери из литературе.
- Вишегласно певање и композиције са клавирском пратњом
- Информативно: модулације у доминантне дурске тоналитете и паралелни мол, почетни тоналитет са једним предзнаком: Це-Ге-Це-дур, Еф-Це-Еф-дур, а-це-а-мол.
- Нове лествице: Ха-дур, Дес-дур и бе-мол.
- Певање мелодијских примера у дуру и истоименом молу (мутација).
- Певање народних песама са текстом у основним мерама и народним ритмовима.
- Транспоновање мотива.
- Рад са табулатором приликом поставке нових тоналитета.

РИТАМ

- Метричке врсте и ритмичке фигуре: сложенија подела тродела у тактовима $6/8$ и $9/8$ са луковима и паузама.
- Пунктиране фигуре троделних ритмова (сићилијана и тирана). Упоредивање $6/4$ са $3/2$.
- Утврђивање триоле, узмаха и предтакта.
- Поставка триоле на половини ритмичке јединице.
- Народни ритам $5/8$, $7/8$ и $9/8$ са једним троделом.
- Равномерно и ритмичко читање.
- Мануелна репродукција приликом обраде нових ритмичких врста и фигура.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање појединачних тонова мотива и штимова у свим тоналитетима.
- Опажање и интонирање умањеног и прекомерног квинтакорда са разрешењем и везивањем за тоналитет.
- Опажање интонирање прекомерне и умањене квинте са разрешењем.
- Интонирање доминантног септакорда и умањеног септакорда.
- Ритмички и мелодијски диктати из градива ритма мелодике.
- Опажање и записивање апсолутних висина у различитим регистрима.
- Све лествице и лествични квинтакорди.
- Каденце дура и све врсте мола.
- Поставка мол-дура.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

- Утврђивање и проширивање знања обртај консонантних квинтакорада, а поставка умањеног и прекомерног квинтакорда.
- Доминантни септакорд и обртаји.
- Термини и орнаментика.

VI разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ЦИЉ

Развијање музикалности и музичке писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, хармонског и полифоног тока).
- Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

МЕЛОДИКА

- Обнављање и утврђивање обрађених тоналитета.
- Обрада: Фис-дур, Гес-дур и ес-мол.
- Певање лествичних квинтакорда, штимова и каденци свих тоналитета до седам предзнака.
- Хроматске скретнице и пролазнице, мутације у мелодијским примерима (дијатонска модулација и даље информативно).
- Вишегласни примери и канони, композиције са клавирском пратњом.
- Импровизација.

- Певање српских народних песама.

РИТАМ

- Ритмичко читање етида инструменталног типа из градива VI разреда.
- Примена промене кључа или два система.
- Мануелно извођење ритма поставка дуоле.
- Ново градиво: народни ритмови 8/8 уз обнављање 5/8, 7/8 и 9/8 (упознавање са народним ритмовима 10/8, 11/8, 12/8).
- Ритмичка јединица шеснаестина, 6/16.
- Супротстављање 5/4 са 6/4 и 2/2 у умереном лаганом темпу.

ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ

- Опажање и интонирање комплетног обрађеног градива од првог разреда.
- Опажање и интонирање умањеног квинтакорда са обртајима.
- Опажање и интонирање малог дурског септакорда са обртајима и умањеног септакорда са разрешењем.
- Опажање и интонирање повезати за тоналитет.
- Опажање и бележење апсолутних висина уз повезивање низова.
- Ритмички и мелодијски диктат.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део: -диктат до четири предзнака.
2. Усмени део:
 - мелодијска вежба- тоналитети до четири предзнака (скретнице, пролазнице и мутација);
 - парлато- промена кључа, виолински и бас, са свим ритмичким фигурама.

ПРЕДЛОГ ЛИТЕРАТУРЕ:

- В. Цветковић и Ј. Михаљица: Солфеђо за први разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- В. Цветковић и Ј. Михаљица: Солфеђо за други разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- А. Јовић-Милетић и З. Николић: Солфеђо за трећи разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- А. Јовић-Милетић, Г. Стојановић и З. Николић: Солфеђо за четврти разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- А. Јовић-Милетић, Г. Стојановић, З. Николић: Солфеђо за пети разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- В. Цветковић и Ј. Михаљица: Солфеђо за шести разред шестогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- З. М. Васиљевић: Солфеђо-ритам, I - VI, Нота, Књажевац.
- Б. Поповић: Солфеђо I - VI, Удружење музичких и балетских педагога Србије
- В. Јовановић: Солфеђо I – VI

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

VI разред

(1 час недељно, 35 часова годишње)

ЦИЉ

Теоријско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоријске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно певања.

ЗАДАЦИ

- Упознавање музичких појмова и појава.
- Владање законитости теорије музике.
- Остваривање функционалних задатака - стицање брзине у схватању тонских односа (лествице, интервали и акорди).
- Владање музичком ортографијом.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Појмови и дефиниције.
- Постављање и упоређивање лествица.
- Тоналитети.
- Обрада интервала.
- Постављање акорада.
- Многостраност тонова.
- Орнаменти.

ГРАДИВО

- Утврђивање појмова и термина обрађених у претходним разредима, њихово дефинисање и систематизација (линијски систем, кључеви, тон и његове особине, метар и метричке ознаке, односно врсте такта, интервал, акорд-трозвук и четворозвук, тетрахорд, лествица, тоналитет).
- Ново градиво: музичка фраза, фразирање, агогика, артикулација, динамика, темпо с одговарајућим италијанским називима.
- Лествице: теоријско обнављање свих дијатонских лествица, упоређивање истоимених и паралелних тоналитета, упоређивањем лествица удаљених за хроматски полистепен (Де-дес, Це-цис) и енхармонских лествица (Дес-Цис, Гес-Фис, Бе-Аис).
- Поставка мол-дура.
- Лествични квинтакорди.
- Интервали: интервали до октаве и њихови обртаји.
- Сложени интервали.
- Хроматске промене интервала и њихова разрешења (умањени и прекомерни интервали).
- Карактеристични лествични интервали.
- Трозвучи и четворозвучи: обнављање консонантних квинтакорада и њихових обртаја и поставка умањеног и прекомерног квинтакорда. Основни облик и обртаји MD₇-везати у тоналитету за доминанту. Умањени, полуумањени и мали молски септакорд на одговарајућим ступњевима у тоналитету. Поставка септакорада у основној дурској и молској лествици.
- Многостраност тонова и дурског квинтакорда.
- Ортографија и орнаментика: вежбе правилног писања. Основни украси и фигуре.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део: интервали, лествице, акорди и ортографија.
2. Усмени део:
 - интервали и акорди и њихови обртаји; многостраност тонова и дурског квинтакорда;
 - познавање термина и дефиниција; познавање свих ознака које прате нотни текст.

ЛИТЕРАТУРА

- И. Дробни и З. М. Васиљевић: Теорија музике, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- М. Тајчевић: Основе теорије музике
- Д. Деспић: Теорија музике, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

СОЛФЕЂО

(четворогодишње музичко образовање)

Назив предмета **СОЛФЕЂО**

Циљ **ЦИЉ** учења предмета Солфеђо је да код ученика развије знања и вештине које подразумевају музичко описмењавање и развој музикалности, креативности, моторичке осетљивости и осећаја за лепо, у циљу ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

Разред **Први**

Годишњи фонд часова **70 часова**

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– препозна елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање;– слуша дечије и народне композиције и примере из литературе уз покрет;– изражава утиске о слушаном делу цртањем;– препозна и чита ноте у виолинском и бас кључу;– изводи и записује: нотна трајања: целу, половину с тачком, половину, четвртину, осмину ноте;– препозна и употреби предзнаке: повисилицу, снизилицу и разрешилицу;– препозна и својим речима објасни појмове: такт, тактица, завршна тактица, предтакт и узмах;– употреби солмизацију и музичку абецеду;– опише својим речима шта је лествица, тетрахорд, ступњеви и главни ступњеви;– употреби знаке за понављање, prima і seconda volta, D.C.al fine, корона;	<p style="text-align: center;">СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p> <p style="text-align: center;">МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ</p>	<p>Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.</p> <p>Нотни систем: од велике октаве до треће октаве у зависности од врсте инструмента. Нотне вредности и одговарајуће паузе. Хроматски знаци: повисилице, снизилице и разрешилице. Појмови: такт, тактица, завршна тактица, предтакт, узмах. Именовање нота солмизацијом и музичком абецедом. Лествични појмови. Термини и појмови, без дефиниција, у оквиру садржаја програма. Основне ознаке за динамику (forte, piano, mezzoforte, mezzopiano; crescendo і decrescendo). Основне ознаке за темпо (lento, andante, moderato, allegro, vivo). Основне ознаке за артикулацију (legato, staccato,</p>

<ul style="list-style-type: none"> – примени основне динамичке ознаке (јако, тихо, умерено јако, умерено тихо, поступно појачавање и стишавање); – примени основне ознаке за темпо: спор, умерен и брзи; – примени најчешће начине извођења музичког дела (повезано, кратко и издржано) и музичке целине; – пева по слуху и солмизацијом песмице и мелодијске примере; – звучно препозна дур и мол; – пева: лествично и терцно кретање, скок у тонику, доминанту, тоничну терцу и вођицу и тонични трозвук; – пева штимове обрађених дурских и молских лествица; – чује и препозна главне ступњеве; – пева изражајно мелодије различитог жанра и карактера; – опажа и пева тонове и мотиве; – запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве; – запише напамет научене песме; – запише мелодијске диктате по двотактима; – запише ритам у мелодијском примеру; – препозна врсту такта у певаним песмама са текстом; – мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица ; – смишља мелодију или ритам на текст бројалице или дечије песмице; – пажљиво слуша и 		tenuto) и фразирање.
	МЕЛОДИКА	<p>Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за први разред (С, F и G дур а, е, d мол).</p> <p>Звучна слика дурског и молског тонског рода.</p> <p>Функционални односи у тоналитету.</p> <p>Поставка штима.</p> <p>Функције главних ступњева.</p> <p>Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скок у тонику и доминанту и тонични трозвук у обрађеним тоналитетима.</p> <p>- Природни, хармонски и мелодијски мол.</p> <p>Развој музикалности.</p>
	ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ	<p>Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.</p> <p>Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.</p> <p>Аутодиктат.</p> <p>Писмени мелодијски диктат.</p> <p>Записивање ритмичке окоснице.</p> <p>Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада.</p> <p>Опажање и певање мале и велике терце и чисте квинте са тенденцијом везивања за тоналитет.</p> <p>Опажање и интонирање дурског, молског и хармонског тетраорда.</p> <p>Опажање метра.</p>
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Мелодијске и ритмичке импровизације.
РИТАМ	<p>Врсте такта: 2/4, 3/4, 4/4, 2/8, 3/8.</p> <p>Звучна припрема основних ритмичких фигура у такту 6/8.</p> <p>Начини извођења ритма.</p>	

<p>коментарише извођење музике друга-другарице;</p> <ul style="list-style-type: none"> – препозна и изводи двочетвртински; – трочетвртински и четворочетвртински такт; – препозна и изводи двоосмински, троосмински; – препозна и изводи такт шестосмина са основном поделом јединице; бројања и без лукова и паузи; – изводи бројалице; – изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником; – осећа ритмички пулс; – равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу; – изводи четвртине; осмине, лукове и одговарајуће паузе; – препозна и изводи као целину: синкопу, пунктирану и обрнуто пунктирану ритмичку фигуру на два откуцаја; – препозна и изводи основне фигуре; – приказује ритам кроз покрет; – изводи знакове за продужавање трајања; тона: тачка, лук, корона; – чита ритам солмизацијом; 		<p>Ритам у примерима од звука ка слици. Покрет у функцији ритма. Равномерно читање: четвртина и осмина као јединица бројања у зависности од инструмента. Ритмичке фигуре: синкопа, пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на две јединице бројања. Примена лукова, пауза, узмаха и предтакта. Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.</p>
	<p>МУЗИЧКИ БОНТОН</p>	<p>Слушање и уважавање извођача.</p>
<p>1. Равномерно и ритмичко читање нота. 2. Препознавање лествице и лествичних елемената у мелодијском примеру. 3. Мелодијски пример у пређеним тоналитетима.</p>		

Кључни појмови садржаја: мелодија, ритам, покрет, импровизација, меморија, музички бонтон.

Назив предмета

СОЛФЕЂО

Циљ

ЦИЉ учења предмета Солфеђо је да код ученика развије знања и вештине које подразумевају музичко описмењавање и развој музикалности, креативности, моторичке осетљивости и осећаја за лепо, у циљу ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

Разред

Други

Годишњи фонд
часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – слуша дечије и народне композиције и примере из литературе уз покрете; – изражава утиске о слушаном делу цртањем; – препозна елементе музичке писмености кроз примере за слушање; – пева и препозна скок у тонику, доминанту, субдоминанту и вођицу; – пева по слуху мелодијске примере солмизацијом и песмице у молу; – звучно препозна мол; – пева штимове обрађених дурских и молских лествица; – пева и препозна лествично и терцно кретање, тонични трозвук; – пева и препозна три врсте мола; – препозна и именује главне ступњеве; – изражајно пева мелодије различитог жанра и карактера; – опажа и пева тонове и мотиве; – запише ритам у мелодијском примеру; – запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве; – запише мелодијске диктате; – запише напамет научене песме; – опажа и пева дурски и молски квинтакорд; – опажа и пева мале и велике терце и чисту квинту; – опажа и пева дурски, 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
	МЕЛОДИКА	Утврђивање пређеног градива. Функционални односи у тоналитету. Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за други разред (D дур, h мол, Вдур, g мол, А дур, fis mol). Звучна слика молског тонског рода. Поставка штима. Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скок у тонику и доминанту и тонични трозвук у пређеним тоналитетима. Природни, хармонски и мелодијски мол. Функције главних ступњева. Развој музикалности.
	ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ; ДИКТАТИ	Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима. Записивање ритмичке окоснице. Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива. Писмени мелодијски диктат. Аутодиктат. Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада. Опажање и певање мале и велике терце и чисте квинте са тенденцијом везивања за тоналитет. Опажање и интонирање дурског, молског и

<p>молски и хармонски тетраход;</p> <ul style="list-style-type: none"> – препозна врсту такта у песмама са текстом и у примерима из литературе; – мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица; – смишља мелодију или ритам на текст бројалице или дечије песмице; – пажљиво слуша и коментарише извођење друга-другарице; – изводи основне фигуре такта 6/8 уз певање одговарајућих песмица; – изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником; – изводи бројалице; – приказује ритам кроз покрет и игру; – равномерно чита ноте у виолинском, бас кључу у једном и два линијска система; – визуелно сагледава и изводи као целину: основне фигуре; четвороделне поделе и пунктирану и обрнуто пунктирану фигуру на ритмичкој јединици; – препозна и чита лукове, паузе, узмах и предтакт; – чита ритам солмизацијом; – запише и препозна обрађене дурске и молске лествице и тетраходе; – запише и препозна интервале до квинте као и дурски и молски квинтакорд на основним тоновима; – објасни својим речима појмове: лествица, ступањ, степен/полустепен, тетраход, главне ступњеве, вођицу, тонични трозвук, интервале. 		хармонског тетрахода. Опажање метра.
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Мелодијске и ритмичке импровизације. Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.
	РИТАМ	Обнављање пређених врста тактова и обрада такта: 4/8 и 2/2. Звучна припрема основних ритмичких фигура у такту 6/8 са луковима и паузама. Начини извођења ритма (уз куцање или тактирање или мануелном техником). Ритам у примерима од звука ка слици. Покрет у функцији ритма. Равномерно читање: четвртина и осмина као јединица бројања у зависности од инструмента. Четвороделна подела јединице бројања. Ритмичке фигуре: пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на ритмичкој јединици. Примена лукова, пауза, узмаха и предтакта. Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
	ТЕОРИЈА МУЗИКЕ	Записивање и препознавање обрађених лествица и тетрахода. Интервали до квинте (мали, велики и чисти) и дурски и молски квинтакорд на основним тоновима. Проширивање знања из музичке терминологије (лествица, ступањ, степен/полустепен, тетраход, главне ступњеве, вођицу, тонични трозвук,

		интервали).
	МУЗИЧКИ БОНТОН	Слушање и уважавање извођача.
Програм смотре: 1. Усмено опажање кратког мотива у тоналитету мелодијског примера. 2. Мелодијски пример (а, е или d mol) уз анализу: лествица, тетракорди, интервали, дурски и молски квинтакорд. 3. Ритмичко читање у четвртинском такту у оквиру пређеног градива.		

Кључни појмови садржаја: Слушање, мелодија, ритам, покрет, игра, импровизација, музички бонтон.

Назив предмета

СОЛФЕЂО

Циљ

ЦИЉ учења предмета Солфеђо је да код ученика развије знања и вештине које подразумевају музичко описмењавање и развој музикалности, креативности, моторичке осетљивости и осећаја за лепо, у циљу ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

Разред

Трећи

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – пева и препозна лествично кретање и скокове у све ступњеве; – пева по слуху и солмизацијом песме различитих жанрова као и примере из инструменталне литературе; – пева штимове обрађених дурских и молских лествица; – звучно препозна дурски и молски тонски род; – пева песме различитих 	МЕЛОДИКА	Обнављање градива (све области). Функционални односи у тоналитету. Песме и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за трећи разред (Es dur и c mol, E dur, cis mol As dur и f mol). Штимови. Једноставни примери по слуху и солмизацијом, као и мелодијски примери који садрже у себи мутацију. Звучна поставка модулације првог квинтног сродства. Хроматске скретнице и пролазнице у пређеним

<p>жанрова са модулацијом у доминантни дурски тоналитет и паралелни мол;</p> <ul style="list-style-type: none"> – пева хроматске скретнице и пролазнице у мелодијским примерима; – пева изражајно мелодије различитог жанра и карактера; – пева двогласне примере (у пару или групи) и композиције са клавирском пратњом; – опажа и пева и записује : тонове, групе тонова и мотиве; – запише мелодијске диктате; – запише ритам у мелодијском примеру; – опажа и пева дурски и молски квинтакорд са обртајима; – опажа и пева доминантни септакорд; – опажа и пева интервале до октаве; – мења и допуњава мелодију и ритам научених песама; – смишља мелодију или ритам на научену песму или мелодијски пример; – примени потребна знања и вештине уз игру; – препознаје елементе пређеног градива кроз примере за слушање; – својим речима изражава утиске о слушаном делу; – изводи сложену поделу у такту 6/8 уз примену лукова и 		<p>тоналитетима. Развој музикалности. Двогласни примери. Композиције са клавирском пратњом.</p>
	<p>ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ; ДИКТАТИ</p>	<p>Опажање и интонирање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима. Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.</p> <p>Писмени мелодијски диктат - записивање по двотактима.</p> <p>Записивање ритмичке окоснице. Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада са обртајима. Опажање и интонирање доминантног септакорда. Опажање и интонирање интервала до октаве обрађених кроз песме и примере из литературе.</p>
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Мелодијске и ритмичке импровизације.</p>
	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.</p>

<p>пауза;</p> <ul style="list-style-type: none"> – изводи ритмичке фигуре сичилијану и тирану; – изводи такт $9/8$ и $12/8$; – пева народне мелодије у тактовима $5/8$ и $7/8$; – изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником; – доживљава ритам кроз покрет; – равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу у једном или два линијска система; – ритмички прочита триолу у четвороделној подели јединице бројања; – чита ритам солмизацијом; – запише и препозна обрађене дурске и молске лествице и тетраорде; – запише и препозна интервале до октаве; – запише и препозна квинтакорде са обртајима у обрађеним тоналитетима; – запише и препозна доминантни и умањени септакорд; – објасни ознаке за различите врсте темпа и карактера; – пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице; – поштује правила понашања на концерту. 	<p>РИТАМ</p>	<p>Обрађене врсте такта. Сложена подела тродела у такту $6/8$ уз примену лукова и осминских пауза. Пунктиране фигуре троделног ритма: сичилијана и тирана. Информативно упознавање врста такта $9/8$ и $12/8$. Мешовито сложени тактови: $5/8$ и $7/8$. Начини извођења ритма. Триола у оквиру четвороделне поделе јединице бројања. Ритам кроз песме различитих жанрова.</p> <p>Покрет у функцији ритма, тело као инструмент (body percussion,...). Равномерно читање уз повећање брзине читања и обележен темпо. Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.</p>
<p>ТЕОРИЈА МУЗИКЕ</p>	<p>Лествице и тетраорди. Интервали до октаве (чисти, велики и мали интервали). Дурски и молски квинтакорд са обртајима и прекомерни и умањени квинтакорд. Доминантни и умањени септакорда. Ознаке за темпо и карактер: Lento, Andante, Moderato, Allegro, Vivo.</p>	
<p>МУЗИЧКИ БОНТОН</p>	<p>Пажљиво слушање и уважавање извођача. Присуство концерту</p>	

Програм смотре:

Писмени део:

1. Мелодијски диктат у тоналитетима до три предзнака.

2. Тест из теорије (лествице, предзнаци, тетрахорди, имена и врста интервала до октаве, дурски и молски квинтакорд са обртајима, доминантни и умањени септакорд).

Усмени део:

1. Мелодијски пример.

2. Ритмичко читање: бас кључ (пређено садржаји из II и III разреда).

IV разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ЦИЉ

Развијање музикалности и писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, полифоног и хармонског тока).
- Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

МЕЛОДИКА

- Утврђивање свих обрађених тоналитета са тежим скоковима.
- Обрада: Ес-дур, цис-мол, А-дур, еф-мол. Само теоретски Ха-дур, Фис-дур, бе-мол и ес-мол.
- Транспоноване мотива, двогласни примери и композиције уз клавирску пратњу.
- Информативно: модулације у паралелни и доминантни тоналитет.
- Мутације - лаки мелодијски примери.

РИТАМ

- Квинтола, секстола и септола на ритмичкој јединици и триола на половини јединице.
- Нове метричке врсте: 8/8 и 9/8, остали народни ритмови у примерима из музичког фолклора.
- Парлато: читање примера из одговарајуће инструменталне литературе и инструктивне вежбе.
- Примена умерено лаганих, умерено брзих и брзих темпа.
- Познавање свих ознака које прате инструменталну литературу. Опажање интонирања диктати.

ОПАЖАЊЕ И ИНТОНИРАЊЕ

- Опажање основних тонова и апсолутних висина у обиму – усмено и писмено.
- Опажање штимова и њихово интонирање.
- Интонирање и опажање доминантног и умањеног септакорда и њихово везивање за тоналитет.
- Ритмички и мелодијски диктати у оквиру градива.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Диктат до четири предзнака;
2. Мелодијска вежба тоналитети до четири предзнака (скретнице, пролазнице и мутација);
3. Парлато: промена кључа, виолински и бас, са свим ритмичким фигурама.

ЛИТЕРАТУРА

- Пандуровић, Александровић и Јелић: Солфеђо за I и II разред четворогодишње и I разред двогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- Александровић и Јелић: Солфеђо за III разред четворогодишње и II разред двогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
- Александровић: Солфеђо за IV разред четворогодишње и II разред двогодишње основне музичке школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

IV разред (1 час недељно, 35 часова годишње)

ЦИЉ

Теоријско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоријске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно певања.

ЗАДАЦИ

- Упознавање музичких појмова и појава.
- Владање законитостима теорије музике.
- Остваривање функционалних задатака - стицање брзине у схватању тонских односа (лествице, интервали и акорди).
- Владање музичком ортографијом.

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Постављање и упоређивање лествица.
- Тоналитети.
- Обрада интервала.
- Постављање акорада.
- Многостраност тонова.
- Појмови и дефиниције
- Орнаменти.

ГРАДИВО

- Лествице: све дурске и молске лествице. Упоређивање истоимених тоналитета, као и паралелних. Упоређивање лествица удаљених за хроматски полустепен. Енхармонске лествице.
- Интервали и акорди: обртаји интервала, сложени интервали. Исписивање шифри основних интервала. Обртаји консонантних квинтакорада. Умањени и прекомерни квинтакорд без обртаја. Конструкција ових квинтакорада на истом тону. Лествични квинтакорди. Многостраност тонова. Мали дурски септакорд (иа доминанти) са обртајима. Умањени септакорд на VII ступњу у молу са разрешењем и полуумањени у дуру са разрешењем. Све врсте септакорада.
- Појмови и дефиниције: проширивање знања основним појмовима и познавање нових термина из области темпа, артикулације, агогике и ритма. Основни украси и фигуре (орнаменти).

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Писмени део:

- шифре интервала и акорада;
- предзнаци појединих лествица;
- врсте интервала и акорада – принцип теста.

2. Усмени део:

- изградња интервала и акорада;
- ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику.

ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Дробни и Васиљевић: Теорија музике, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- Д. Деспих: Теорија музике, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- М. Тајчевић: Теорија музике

ОРКЕСТАР, ХОР И КАМЕРНА МУЗИКА – шестогодишње образовање

(други циклус образовања)

ЦИЉЕВИ

- Анимирати и оспособити ученика за групно музицирање.
- Усагласити индивидуално извођење са потребама групног.
- Усагласити интонацију и артикулацију свих ученика у свим видовима групног музицирања.
- Развијати перцепцију слушања осталих чланова.
- Развијати жељу за успехом и радом у групном музицирању.

ЗАДАЦИ

- Оспособљавање за даље музицирање.
- Усаглашавање индивидуалног са групним музицирањем.
- Усаглашавање интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду.
- Развијање интонације и артикулације у складу са осталим члановима у групном раду и слушање других.
- Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања.

ОРКЕСТАР: обавезан је за ученике IV, V, и VI разреда шестогодишњег и III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

ХОР: настава хора обавезна је за ученике IV, V, и VI разреда клавира, као и за оне ученике који нису укључени у рад оркестра или камерне музике.

КАМЕРНА МУЗИКА: настава камерне музике обавезна је за ученике IV, V, и VI разреда шестогодишњег и III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања који нису укључени у рад оркестра или хора. Организује се у групама од три ученика.

ОРКЕСТАР

- У школи се формира гудачки оркестар према могућностима. Уколико нема ученика који свирају виолу, могу их заменити ученици који свирају деоницу треће виолине. Рад са гудачима треба да обухвати усклађивање прстореда, потеза и положаја гудала.
- Дувачки оркестар се формира самостално, уколико школа има довољан број ученика, или се може прикључити гудачком оркестру.
- Рад са оркестром обухвата увежбавање деоница, ритмичко и интонативно усклађивање, фразирање и динамичку обраду.
- Оркестар хармоника формира се самостално и обично се дели на четири деонице.
- Оркестар тамбура формира се самостално и то у оквиру могућности школе.
- Ансамбли ренесанских инструмената, као и оркестри народне, забавне и џез музике формирају се самостално.
- Ради бољег и бржег савладавања програма неопходно је да наставници инструмента на часовима главног предмета са ученицима прочитају и технички обраде деонице које се извиде на часовима оркестра.

- Минимум програма: 3 краћа дела или једно дело у више ставова, по избору диригента. Обавезни су јавни наступи оркестра у току школске године.

ХОР

- Програм рада са хором треба да садржи: вежбе дисања, вокализе за уједначавање боје гласова, певање канона, певање двогласних и трогласних композиција.
- Минимум програма: обрада најмање три трогласне композиције различитих стилских епоха, укључујући и домаће ауторе. Обавезни су јавни наступи хора у току школске године.

КАМЕРНА МУЗИКА

Обухвата други циклус школовања.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две композиције из периода барока или
- једно дело из периода преткласицизма, класицизма, романтизма и савремене музике, или
- три комада из различитих стилских епоха.

Наставник је обавезан да сваки камерни ансамбл припреми ученике за најмање један јавни наступ у току школске године.

ОРКЕСТАР, ХОР И КАМЕРНА МУЗИКА – четворогодишње образовање

(други циклус образовања)

ЦИЉЕВИ

- Анимирати и оспособити ученика за групно музицирање.
- Усагласити индивидуално извођење са потребама групног.
- Усагласити интонацију и артикулацију свих ученика у свим видовима групног музицирања.
- Развијати перцепцију слушања осталих чланова.
- Развијати жељу за успехом и радом у групном музицирању.

ЗАДАЦИ

- Оспособљавање за даље музицирање.
- Усаглашавање индивидуалног са групним музицирањем.
- Усаглашавање интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду.
- Развијање интонације и артикулације у складу са осталим члановима у групном раду и слушање других.
- Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања.

ОРКЕСТАР: обавезан је за ученике IV, V, и VI разреда шестогодишњег и III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

ХОР: настава хора обавезна је за ученике IV, V, и VI разреда клавира, као и за оне ученике који нису укључени у рад оркестра или камерне музике.

КАМЕРНА МУЗИКА: настава камерне музике обавезна је за ученике IV, V, и VI разреда шестогодишњег и III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања који нису укључени у рад оркестра или хора. Организује се у групама од три ученика.

III разред

ХОР (2 часа недељно, 70 часова годишње)

Циљ учења предмета Хор је да код ученика развије интересовање и љубав према заједничком музицирању и музици кроз музичко искуство којим се подстиче развијање осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за јавни наступ и наставак уметничког школовања.

ИСХОДИ

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- користи знања из области теорије музике приликом читања и интерпретације музичког дела;
- користи правилну и јасну дикцију и примењује правилан начин певања;
- комуницира са члановима своје деонице и са осталим члановима ансамбла кроз музику;
- прати диригента и пева усаглашено са осталим ученицима;
- одговарајућим певањем покаже значај међусобног слушања у ансамблу;
- интонира чисто у току извођења;
- пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз заједничко певање;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу;
- поштује договорена правила понашања у оквиру ансамбла.

ОБЛАСТ/ТЕМА

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

- Хор и карактеристике певања у хору.
- Правилан начин певања- држање тела и дисање.
- Дикција- значај правилне и јасне дикције, изговарање брзалица и бројалица.
- Хармонски слух – развој.
- Комуникација са диригентом.
- Интонација - значај чисте интонације и начини постизања.
- Композиције различитог карактера.
- Музички бонтон.
- Слушање дела помоћу доступних носиоца звука.
- Музички бонтон.

Обавезни минимум програма: једна народна песма, једна уметничка композиција, једна трогласна композиција

Јавни наступи: јавни часови у школи, концерт поводом Дана школе, различита домаћа и међународна такмичења, сарадња са локалном заједницом

IV разред

ХОР (2 часа недељно, 70 часова годишње)

- Програм рада са хором треба да садржи: вежбе дусања, вокализе за уједначавање боје гласова, певање канона, певање двогласних и трогласних композиција.
- Минимум програма: обрада најмање три трогласне композиције различитих стилских епоха, укључујући и домаће ауторе. Обавезни су јавни наступи хора у току школске године.

III разред

ОРКЕСТАР (2 часа недељно, 70 часова годишње)

Циљ учења предмета Оркестар је да код ученика развије интересовање и љубав према музици и заједничком свирању, кроз музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за јавни наступ и наставак уметничког школовања.

ИСХОДИ

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- користи знања из области теорије музике приликом читања и интерпретације музичког дела;
- изведе одговарајуће технике свирања на инструменту;
- прати диригента;
- комуницира са члановима своје деонице и са осталим члановима оркестра кроз музику;
- усагласи сопствено извођење са потребама групног;
- свирањем покаже значај међусобног слушања у ансамблу;
- пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз заједничко свирање;
- коригује интонацију у току свирања;
- самостално вежба поштујући процедуру;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања у оквиру оркестра;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу.

ОБЛАСТ/ТЕМА

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

- Карактеристике свирања у оркестру.
- Оркестар – врсте, карактеристике и организација (гудачки, хармоникашки, тамбурашки...).
- Оркестарски звук - начин добијања.
- Развој хармонског слуха.
- Сарадња и комуникација на релацији диригент - вођа деонице - пар за пултом.
- Носиоци звука – начин и значај коришћења.
- Музички бонтон.

Минимум програма: 3 краћа дела или једно дело у више ставова, по избору диригента.

Јавни наступи: на јавним часовима у школи, Републичко такмичење, наступи у оквиру локалне заједнице, концерт поводом Дана школе, различита такмичења.

IV разред

ОРКЕСТАР (2 часа недељно, 70 часова годишње)

- У школи се формира гудачки оркестар према могућностима. Уколико нема ученика који свирају виолу, могу их заменити ученици који свирају деоницу треће виолине. Рад са гудачима треба да обухвати усклађивање прстореда, потеза и положаја гудала.
- Дувачки оркестар се формира самостално, уколико школа има довољан број ученика, или се може прикључити гудачком оркестру.
- Рад са оркестром обухвата увежбавање деоница, ритмичко и интонативно усклађивање, фразирање и динамичку обраду.
- Оркестар хармоника формира се самостално и обично се дели на четири деонице.
- Оркестар тамбура формира се самостално и то у оквиру могућности школе.
- Ансамбли ренесансних инструмената, као и оркестри народне, забавне и цез музике формирају се самостално.
- Ради бољег и бржег савладавања програма неопходно је да наставници инструмента на часовима главног предмета са ученицима прочитају и технички обраде деонице које се извиде на часовима оркестра.
- Минимум програма: 3 краћа дела или једно дело у више ставова, по избору диригента. Обавезни су јавни наступи оркестра у току школске године.

III разред

КАМЕРНА МУЗИКА (2 часа недељно, 70 часова годишње)

Циљ учења предмета Камерне музике је да код ученика развије интересовање и љубав према камерном музицирању и музици кроз заједничко музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за јавни наступ и наставак уметничког школовања.

ИСХОДИ

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- усагласи индивидуално свирање са групним свирањем;
- усагласи интонацију са осталим члановима камерног састава;
- усагласи артикулацију са осталим члановима камерног састава;
- усагласи динамичке ознаке са осталим члановима састава;
- дефинише своју улогу у камерном саставу и перципира улогу осталих чланова камерног састава;
- примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- комуницира са осталим члановима камерног састава кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- покаже спремност за тимски рад;
- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;
- поштује договорена правила понашања у оквиру ансамбла.

ОБЛАСТ/ТЕМА

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

- Камерна музика – развој и врсте ансамбла. Специфичности свирања у камерном саставу.
- Вежбе за интонацију и артикулацију.
- Припремање ученика за јавне наступе.
- Музички бонтон.

Обавезни минимум програма: три комада из различитих стилских епоха или различитог карактера

Јавни наступи: минимум један јавни наступ камерног ансамбла у току школске године

ЛИТЕРАТУРА

- Избор композиције за различите камерне саставе писане у оригиналу за одређени састав или транскрипције дела из музичке литературе које одговарају техничким и музичким способностима свих чланова камерног састава.

IV разред

КАМЕРНА МУЗИКА (2 часа недељно, 70 часова годишње)

Обухвата други циклус школовања.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- две композиције из периода барока или
- једно дело из периода преткласицизма, класицизма, романтизма и савремене музике, или три комада из различитих стилских епоха.
- Наставник је обавезан да сваки камерни ансамбл припреми ученике за најмање један јавни наступ у току школске године.

Планови и програми за ОМШ - инструмент гитара

Назив предмета

ГИТАРА

Циљ

Циљ учења предмета Гитара је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Први

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none">– именује делове гитаре и опише својим речима начин добијања тона;– демонстрира како се правилно седи и како се држи гитара;– наведе тонове празних жица на гитари и називе прстију десне	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Делови инструмента и начин добијања тона. Правилно седење и држање инструмента.

<p>руке;</p> <ul style="list-style-type: none"> – изводи апојандо технику свирања десне руке; – самостално поставља прсте леве руке на врат гитаре у првој позицији; – изводи тирандо технику свирања десне руке; – користи истовремено прсте леве и десне руке; – разликује гласно и тихо свирање, као и споро и брзо свирање; – пева мелодије које свира; – свира двоглас, мелодија уз пратњу баса; – примењује елементе нотне писмености у свирању; – самостално свира кратке композиције напамет; <ul style="list-style-type: none"> – свирањем у дуу примењује принцип узајамног слушања; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>Празне жице и тонови ми, си, сол, ре, ла, ми.</p> <p>Називи прстију десне руке.</p> <p>Основни елементи нотне писмености- трајање нота.</p> <p>Апојандо техника свирања десне руке- свирање са наслоним.</p> <p>Тирандо техника свирања десне руке- чупкање.</p> <p>Ознаке за прсторед десне руке.</p> <p>Ознаке за прсторед леве руке.</p> <p>Техника леве руке - прва позиција.</p> <p>Двоглас, истовремено коришћење палца и прста.</p> <p>Извођење основне динамике (форте и пијано).</p> <p>Свирање у дуу... (наставник – ученик или два ученика).</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ј. Јовичић: <i>Школа за гитару, I део</i> – Ј. Јовичић: <i>Почетница за гитару</i> – М. Ђулијани: <i>Техничке вежбе</i> – Хуберт Кепел: <i>Техничке вежбе</i> – В. Андре: <i>Збирка композиција за гитару</i> – Едо Ђуга: <i>избор композиција</i> – Вера Огризовић: <i>Збирка композиција Мој први концерт</i> <p>Шира литература по избору наставника, а у складу са</p>
--	--	---

		програмом
Обавезни минимум програма:		
<ul style="list-style-type: none"> – четири лествице у првој позицији; – четири етиде; – три комада; 		
Јавни наступи – обавезна су два јавна наступа током школске године.		
Програм смотре (на крају школске године)		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Једна лествица; 2. Једна етида или краћа композиција одређених техничких захтева; 3. Две композиције по слободном избору. 		

Кључни појмови садржаја: тон, техника, мелодија, музички бонтон

Назив предмета

ГИТАРА

Циљ

Циљ учења предмета Гитара је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Други

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – правилно седи и држи гитару; – чита ноте на свим жицама, закључно са петом позицијом самостално или уз помоћ наставнока; – разликује ознаке за прсторед, празне жице и римске бројеве за поља; – користи обе технике свирања у десној руци, апојандо, тирандо; – чита нови нотни текст, уз помоћ наставника и проналази тонове задате композиције; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Примена нотне писмености на гитари.</p> <p>Технике свирања у десној руци -тирандо и апојандо.</p> <p>Поставка малог баре хвата.</p> <p>Ознаке прсторедра – читање и примена.</p> <p>Динамика (форте, фортисимо,</p>

<ul style="list-style-type: none"> – обликује једноставну музичку фразу на нивоу захтева; – примењује елементе нотне писмености у свирању; – демонстрира најједноставнију промену боје; – примењује основне смернице за извођење малог баре хвата уз помоћ наставника; – самостално броји у циљу постизања метрички тачног и ритмичног свирања; – демонстрира правилан начин вежбања; – свирањем у дуу примењује принцип узајамног слушања; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>пијано, пијанисимо).</p> <p>Боја тона (ординаре, тасто, понтичело).</p> <p>Свирање у дуу... (наставник – ученик или два ученика)</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвучи</p> <p>Дурске и молске скале.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ј. Јовичић: <i>Школа за гитару, I и II део</i> – Вера Огризовић: Збирка композиција <i>Мој први концерт</i> – В. Андре: <i>Збирка композиција за класичну гитару</i> – Х. Сагрерас: <i>Лекције за гитару</i> – Хуберт Кепел: <i>Техничке вежбе</i> – М. Ђулијани: <i>Техничке вежбе</i> – Едо Ђуга: <i>избор композиција</i> <p>Шира литература по избору наставника, а у складу са захтевима програма.</p>
<p>Обавезни минимум програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> – четири лествице у првој позицији; – четири етиде; – три комада. 		
<p>Јавни наступи</p> <p>Обавезна су два јавна наступа током школске године.</p>		
<p>Програм смотре</p> <p>1. Једна лествица;</p>		

2. Једна етида;

3. Две композиције, по слободном избору.

Кључни појмови садржаја: боја тона, музичка фраза, баре хват, музички бонтон

Назив предмета **ГИТАРА**

Циљ **Циљ** учења предмета Гитара је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред **Трећи**
Годишњи фонд **70 часова**
часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none">– правилно седи и држи гитару;– препозна све ноте на свим жицама, закључно са седмом позицијом самостално или уз помоћ наставника;– уз помоћ наставника чита нови нотни текст, проналази тонове задате композиције;– примењује задати прсторед;– примени основне смернице за правилно извођење вибрата;– изводи тирандо у једноставним акордским разлагањима уз већу стабилност десне руке;– уз помоћ наставника препозна и издвоји главну мелодију помоћу различите динамике и врсте удара;– самостално броји у циљу постизања метрички тачног и ритмичног свирања;– примени знања о елементима музичке форме у интерпретацији композиције;– демонстрира правилан начин	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Вежбе за четврту, пету и седму позицију. Техника вибрата. Усавршавање технике десне руке, тирандо. Елементи музичке форме- двотакт, мотив. Динамика - форте, фортисимо, пијано, пијанисимо. Свирање у дуу... (наставник – ученик или два ученика) Музички бонтон Скале и трозвуци Двооктавне скале -промена позиције и рада на ритмичким

<p>вежбања;</p> <ul style="list-style-type: none"> – уз помоћ наставника тежи за постизањем музичког израза уз употребу динамике и боје тона; – свирањем у дуу примењује принцип узајамног слушања; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>варијантама</p> <p>Лествични интервали</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ј. Јовичић: <i>Школа за гитару, II део</i> – Х. Сагрерас: <i>Лекције за гитару</i> – М. Ђулијани: <i>Техничке вежбе</i> – Хуберт Кепел: <i>Техничке вежбе</i> – В. Андре: <i>Збирка композиција за гитару</i> – Д. Богдановић: <i>Шест дечјих комада</i> – Едо Ђуга: <i>избор композиција</i> – Вера Огризовић: <i>Свирајте Баха</i> <p>Шира литература по избору наставника, а у складу са програмом.</p>
<p>Обавезни минимум програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> – четири лествице – четири етиде; – три комада. 		
<p>Јавни наступи</p> <p>Обавезна су два јавна наступа током школске године.</p>		
<p>Испитни програм:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лествица са каденцом и интервалима (једна врста) 2. Једна етида; 3. Два комада 		

Кључни појмови садржаја: вибрато, музички израз, баре хват, музички бонтон

IV разред
(2 часа недељни, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Даље употпуњавање и развијање способности ученика у оквиру садржаја програма.
Поставка легато технике за леву руку.
Даљи рад и усавршавање двооктавних лествица и интервала.
Даље усавршавање арпеђа десне руке.
Упознавање девете позиције кроз позиционе вежбе.
Упознавање са једноставним украсима – горњи и доњи предудар.
Увођење ознака карактера.
Инсистирање на потпуној контроли ритма и темпа.
Инсистирање на музичком изразу.
Објашњење и употреба агогике.
Оспособљавање ученика за самосталан рад анализирањем проблема који се јаве и изналажењем начина на који се они могу решити.
Читање с листа врло једноставних композиција.

ЛИТЕРАТУРА

Ј. Јовичић: Школа за гитару II и III део
В. Андре: Збирка композиција за гитару
Х. Сагрерас: Лекције за гитару
М. Ђулијани: 120 арпеђа, оп. 1
Ф. Сор: Етиде, оп. 31/I и II
Ј. А. Логи: Партита
Ј. Дауланд: Лаки комади
Д. Богдановић: Шест дечјих комада
Шира литература по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

две лествице кроз три октаве;
четири етиде;
три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Лествица са каденцом и интервалима - само једна врста;
Етида;
Два комада - један полифони.

V разред *(2 часа недељно, 70 часова годишње)*

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Даљи рад на употпуњавању стеченог знања.
Рад на легатима за леву руку.
Рад на промени позиције и скоковима за леву руку.
Даљи рад на украсима – двоструки предудар, мордент, пратрилер.
Рад на артикулацији и детаљна контрола трајања тонова.
Вежбе за баре и вежбе за истезање.
Даљи рад на читању с листа у једноставнијим примерима.
Проширивање репертоара ренесансним, барокним или модерним композицијама уз упознавање карактеристика стила.

ЛИТЕРАТУРА

Ј. Јовичић: Школа за гитару, II и III део.
В. Андре: Збирка композиција за гитару.
Х. Сагрерас: Лекције за гитару.
Шира литература по избору наставника.
ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА
две лествице кроз три октаве;
четири етиде;
три комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ
обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ
Лествица са каденцом и интервалима – само једна врста;
Етида;
Два комада – један полифони.

VI разред *(2 часа недељно, 70 часова годишње)*

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ
Даљи рад на комплетном музичком усавршавању који подразумева захтеве у темпу, квалитету тона, динамици, боји, агогици, односно у целокупном музичком изразу.
Рад на тремоло техници.
Усавршавање украса – трилер.
Рад на октавним флажолетима и на разним врстама ефеката (тамбора, пициката, ефекат добоша и др.).
Рад на штимовању инструмента.

ЛИТЕРАТУРА
Ј. Јовичић: Школа за гитару, III, IV и V део – само делови предвиђени програмом и прилагођени способностима ученика
Ј. Јовичић: Композиције на фолклорне теме Балкана и Шпаније
В. Андре: Збирка композиција за гитару
Ф. Карули: Сонате
М. Ђулијани: Сонатине
Ф. Сор и Сеговија: 20 етида
Шира литература по избору наставника

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА
две лествице кроз три октаве;
две етиде;
два комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ
обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ
Једна трооктавна лествица;
Једна етида;
Један став сонатине или сонате, свите или варијације;
Један комад.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Примарни задатак коме професори, примењујући овај програм, треба да стреме је развој љубави ка музици и стварање потребе за музицирањем. Овако стечено музичко образовање мора постати важан део опште културе сваког ученика.

Следећи задатак је да се талентованим и амбициознијим ученицима постави здрава и чврста основа за наставак школовања и то не само техничка (рад прстију), већ права музичка, која подразумева музички израз.

Темељ програма чини Школа за гитару Јована Јовичића, чија прва три дела обрађују комплетну проблематику школе за основно музичко образовање. Музички материјал који се обрађује обухвата различите композиције, почев од најједноставнијих вежби (празне жице), па све до развијенијих цикличних и полифоних форми. Скале, вежбе или етиде морају бити саставни део свакога часа. Највећу важност у свирању техничких вежби треба дати развојности и правилној ритмизацији, па тек потом лепоти тона и брзини. Полифонија има задатак да развија музичку интелигенцију, меморију, да побољша слушне способности и развије осећај за стил. Разноврстан избор комада подстаћи ће машту, осећајност и темперамент.

До доброг звучања композиција мора се доћи не само конкретним изражајним захтевима (динамиком боја, артикулација), већ и непрекидном анимацијом која мора прво оживети, а потом одржати ученикову жељу за музицирањем. Програм дозвољава велику слободу избора за све врсте композиција. Идеја је да се програм природније представи сваком ученику, а у зависности од његових способности и жеља. Слобода избора мора обезбедити квалитет свирања (ритмичност, тонска јасноћа, правилан избор темпа), а не број или тежину пређених композиција.

Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији "трећег родитеља", представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живи (нарочито квалитета инструмента на којем вежба или могућности набавке инструмента, уколико га ученик не поседује). Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни третман, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала.

Није потребно наглашавати у којој мери наставников став према ученику ваља да буде обележен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем.

Пошто је примарна наставникова улога да негује учеников таленат, то неизбежно ограничава његов критицизам на веома уско подручје крајње неопходности – једино у којем се он може сматрати конструктивним.

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема обухвата читав спектар активности – од детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог свирања. То значи да ће се он, током читавог периода учениковог рада на одабраном делу, трудити да му пренесе не само своје знање о прстореду, техничким поступцима и извођачким изражајним средствима

неопходним за примерено извођење дела, него и одређен број суштински важних информација о аутору дела, историјској епохи којој припада и специфичним особинама самог дела (облику у којем је написано, мелодијским, ритмичким, хармонским и контрапунктским појединостима које га карактеришу, емотивној, поетској, психолошкој или филозофској позадини његове уметничке представе и његовој естетској вредности).

Квалитет првог и неколицине наредних часова (педагошка пракса ово потврђује) најчешће пресудно утиче на даљи развој учениковог интересовања за музику. Наставнику се, из тог разлога, препоручује да посвети повишену пажњу овој проблематици, изналажењем и практичном примени најподстицајнијих и најинспиративнијих могућих наставних метода.

Препоручују се велика умереност и опрез у организовању ученикових такмичарских активности. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски обојена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученици освајају.

Равноправан третман свих ученика у класи наставник не сме, ни на какав начин и ни под каквим условима, да доведе у питање. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим.

Савестан наставник ће, разуме се, обазривим, интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција.

Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственом усавршавању – повременим учењем нових дела, стицањем додатних увида у област гитарске литературе, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем свог културног и духовног хоризонта.

Планови и програми за ОМШ - инструмент харфа

Назив предмета	ХАРФА (педална)
Циљ	Циљ учења предмета Харфа је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости; креативности; естетског сензибилитета; као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.
Разред	Први
Годишњи фонд часова	70 часова

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – опише својим речима инструмент, као и да наброји делове харфе, и покаже да разуме на који начин се производи звук на харфи; – правилно седи за инструментом; – самостално поставља руке; – правилно артикулише свих осам прстију леве и десне руке; – правилно постави сваки прст појединачно, као и групу од 2 или 3 прста; – правилно поставља прсте при везивању фигура од 3 тона при лествичном кретању у оба смера; – повеже две фигуре од по 4 тона у лествичном кретању; – свира интервале (терца, кварта, квинта) и свира квинтакорд и обраћаје; – чита виолински и бас кључ и тумачи ритмичке вредности нота и пауза; – самостално користи педале пре свирања (током свирања не мора да буде обавезно за 1 разред); – препозна основне ознаке за темпо, динамику и понављање; – свира кратке композиције напамет; – изводи кратке музичке фразе; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – самостално вежба по инструкцијама ; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи предности дигитализације за слушање и извођење музике. 	<p style="text-align: center;">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Упознавање грађе инструмента и начина производње звука. Правилна поставка тела у односу на инструмент и одређивање висине столице на којој ће ученик седети. Правилна поставка леве и десне руке у односу на жице. Кључне разлике у поставци леве и десне руке. Начин артикулације сваког прста и јединственост артикулације палца. Постављање прстију, појединачно, као и 2 и 3 прста одједном. Повезивање у постављању при свирању фигура од три тона у лествичном кретању. (обе варијанте – у зависности од смера). Повезивање две фигуре од по 4 тона у лествичном кретању (обртај 41 и 14). Симултано свирање два тона. (терца, кварта и квинта) уз правилан прсторед. Симултано свирање три тона (квинтакорд и обртаји) Нотно описмењавање и упознавање са основним ритмичким вредностима. Педализација кроз лествице и композиције са променом два педала и ознаке за педализацију. Коришћење информационих технологија у служби музике. Правила понашања.</p> <p>Скале и трозвучи Дурске скале до два предзнака кроз једну октаву; Трозвук у основном положају и обртајима хармонски и разложено.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА – Избор из почетних школа за</p>

		харфу: Рубин; Парфенов; Гроси и Е.Поцоли – Е. Поцоли: <i>Етиде</i> – Н.Ч. Бокса: <i>Етиде</i> – А. Аселмон: <i>Мали комади</i> – Н.Ч. Бокса: <i>Комади</i> – Хрестоматија I; избор комада – М. Гранжани: <i>Мали комади</i> Избор других композиција у складу са способностима ученика
--	--	---

Обавезни минимум програма

- дурске лествице до два предзнака – кроз једну октаву са трозвуком;
- четири до шест етида;
- три до пет комада.

Јавни наступи

- обавезна два јавна наступа током школске године.

Програм смотри

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева)
3. Две композиције; по слободном избору.

Кључни појмови садржаја: музика; ноте; ритам; педализација; музичка фраза; правила понашања

Назив предмета

ХАРФА

Циљ

Циљ учења предмета Харфа је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости; креативности; естетског сензибилитета; као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред

Други

Годишњи фонд часова:

70 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – одсвира дурске и молске лествице кроз две октаве у осминама; – изводи трозвуке разложено и арпеђа; – изводи флажолет и глисандо; – примени ознаке темпа у 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Правилна поставка тела у односу на инструмент и прилагођавање висине столице на којој ће ученик седети. Симултано свирање интервала (секста, септима, октава). Обртај 31 и 13 у свирању скале. Разложене октаве.

<p>свирању;</p> <ul style="list-style-type: none"> – изводи композиције са динамичким нијансирањем; – изведе музичку фразу; – разликује мелодију и пратњу; – помера три педала током свирања; – коментарише сопствено свирање; – поштује правила облачења и понашања на сцени и у публици; – користи предности дигитализације у слушању и свирању. 		<p>Флажолет. Глисандо. Арпеђо од три тона. Темпа: анданте; алетро; умерато; ритердандро и ралентандро. Правила понашања.</p> <p>Скале и трозвучи дурске и молске лествице до два предзнака кроз 2 октаве; трозвучи и арпеђа.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – М. Рубин: <i>Почетна школа харфе</i> – Н.Ч. Бокса: <i>Етиде</i>; – Ф. Ј. Надерман: <i>Етиде бр. 10; 11</i> – Е. Поцоли: <i>Етиде</i> – А.Аселмон: <i>Успаванка</i> – М. Гранжани: <i>Мали комади</i> – А. Аселмон: <i>Мала свита</i> – А. Ф. Гедике: <i>Соната Ге-дур</i> (Хрестоматија) – Т. Гречанинов: <i>Мазурка</i> – Л. Вуд: <i>Руска успаванка</i> – С. Мекдоналд: <i>Комади</i> – Б. Андре: <i>Комади</i>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – све дурске и молске лествице до два предзнака кроз две октаве; – три до четири етиде; – четири до шест комада. 		
<p>Јавни наступи</p> <ul style="list-style-type: none"> – обавезна два јавна наступа током школске године 		
<p>Програм смотре</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Једна лествица; 2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа); 3. Две композиције; по слободном избору. 		

Кључни појмови садржаја: ноте; ритам; педализација; музичка фраза; правила понашања

Назив предмета

ХАРФА

Циљ

Циљ учења предмета Харфа је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости; креативности; естетског сензибилитета; као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред

Трећи

Годишњи фонд часова: **70 часова**

<p align="center">ИСХОДИ</p> <p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p align="center">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p align="center">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – свира у стилу изабране композиције; – изведе вежбе клизања првог и четворог прста у композицијама; – свира етуфе; – одсвира вежбе трозвука и арпеђо; – примени динамичке ознаке крешендо и декрешендо; – обликује музичку фразу; – опише сонатни облик уз помоћ наставника; – учествује у разговорима о извођењу на јавном наступу; – поштује правила облачења и понашања на сцени и у публици; – користи предности дигитализације у циљу слушања музике, истраживања података о композиторима и извођачима. 	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Техничке вежбе клизања првог и четворог прста. Етуфе. Музички облик – сонатина. Коришћење информационих технологија у служби музике. Правила понашања.</p> <p>Скале и трозвуци Све дурске и молске скале кроз три октаве до 4 предзнака. Трозвуци разложено и арпеђо.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – М. Гроси и Е. Поцоли: <i>Етиде</i> - избор – Н. Ч. Бокса: <i>Етиде</i> 5; 6; 7 и 17 – А. Реније: <i>Техничке вежбе</i> – Ј. Л. Дусек: <i>Сонатина бр. 2 и бр. 1</i>, I став – Ф. Ј. Надерман: <i>Сонатина бр. 2</i>; II став – А. Реније: <i>Гавота</i> – А. Аселмон: <i>Меланхолична серенада</i> – С. Мекдоналд: <i>Комади</i>
<p>Обавезним минимум програмом</p> <ul style="list-style-type: none"> – скале, трозвуци и четворозвуци кроз три октаве; – четири до пет етида; – три до пет комада од којих обавезно један став сонатине. 		
<p>Јавни наступи</p> <ul style="list-style-type: none"> – обавезна два јавна наступа током школске године. 		
<p>Испитни програм:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скала кроз три октаве у шеснаестинама и четворозвук; 2. Једна етида; 3. Први став сонатине; 4. Један комад. 		

Кључни појмови садржаја: ноте; ритам; педализација; арпеђо; музичка фраза; стил; правила понашања

IV разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Даљи рад на лествицама и арпеђима, са пребацивањем руку.
Рад на развоју технике.
Савлађивање литературе за харфу.

ЛЕСТВИЦЕ

Све лествице у шеснаестинама кроз октаве, четворозвуци доминатни и умањени септакорд и разложена арпеђа, са пребацивањем руку у обртајима.
Прсне вежбе клизања првог и четвртог прста у бржем темпу, флажолети етуфе, октаве са отвореном и „затвореном” шаком, вежбе првог и другог прста као претеча почетног трилера.

ЛИТЕРАТУРА

Поцоли: Етиде
Надерман: Етиде
Бокса: Етиде
Хаселман: Етиде
Дусек: Сонатине
Надерман: Сонатина I, II, IV
Крумхолц: Сонатина Бе-дур
Моцарт: Тема са варијацијама
Бетовен: Тема са варијацијама
Хаселман: Мала прича
Гранђани: Баркарола
ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

лествице, арпеђа, прсне вежбе;
четири до пет етида;
једна сонатина;
четири до пет комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна лествица и арпеђа;
Једна етида;
Једна сонатина;
Један комад.

V разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Даљи рад на лествицама и арпеђима, са подметањем прста.
Рад на развоју технике и на трилерима.
Савлађивање литературе за харфу.

ЛЕСТВИЦЕ

Све лествице, трозвуци, четворозвуци, септакорди. Разложени септакорди са подметањем четвртог прста у свим обртајима.
Прсне вежбе трилера.

ЛИТЕРАТУРА

Бокса: Етиде
Надерман: Етиде
Ердели: 20 етида
Хаселман: Етиде
Дусек: Сонатине III, IV
Надерман: 7 ноктурна за харфу
Гранђани: Ноктурно
Гранђани: Баркарола
Посе: Игра таласа
Надерман: Сонатине

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

све лествице;
три до пет етида;
две сонатине;
три до четири комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна лествица са арпеђима;
Једна етида;
Једна сонатина или тема с варијацијама;
Један комад.
Програм се изводи напамет.

VI разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Даљи рад на лествицама са арпеђима и септакордима.
Рад на развоју технике и ритма.
Савлађивање литературе за харфу.

ЛЕСТВИЦЕ

Све лествице у октави и терци, арпеђа, септакорди (умањени и доминантни).
Техничке вежбе, прсне са првим, другим и трећим, четвртим прстом.
Све ритмичке комбинације, трилери 2131, 21, 12.

ЛИТЕРАТУРА

Бокса: Етиде
Надерман: Етиде
Цабел: Етиде
Дусек: Сонатине
Надерман: Сонатине
Салцедо: Музичка кутија
Глијер: У пољу
Мусоргски: Суза
Мекдоналд: Комади

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

скале, арпеђо, прсне вежбе;
три до пет етида;
једна сонатина;
четири комада.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна лествица са арпеђима;
Две етиде различитог карактера;
Једна сонатина;
Једна композиција аутора из XIX века;
Једна композиција савременог аутора. Програм се изводи напамет.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

План треба направити по потребама одређеног ученика (нивоу зрелости, старости, физичког развоја и прошлих искуства).

Избор треба бити поступан.

Композиције треба да буду кратке, па касније све дуже и захтевније уз модулације.

Комаде користити из разне литературе са одређеним техничким захтевима, арпеђа, модулације, темпа и разумевање фразе.

Сонатине или варијације, кратке форме, радити са посебном пажњом на техничке проблеме, ознаке темпа и пулсације.

Постепено осамосталити ученика.

Планови и програми за ОМШ - инструмент хармоника

Назив предмета **ХАРМОНИКА**

Циљ **Циљ** учења предмета Хармоника је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред **Први**
Годишњи фонд **70 часова**
часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– опише својим речима карактеристике хармонике и начин добијања тона;– правилно седи и држи инструмент;– правилно поставља руке на	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Карактеристике инструмента. Седење и држање инструмента. Поставка леве и десне руке. Мех. Виолински и бас кључ.

<p>обе клавијатуре;</p> <ul style="list-style-type: none"> – правилно води и мења мех; – примени основне елементе нотне писмености, чита виолински и бас кључ; – препозна основне ознаке за темпо, динамику, акценте, понављање; – примени означену артикулацију и обликује фразу; – употреби регистре у циљу промене боје и висине тона; – самостално свира соло кратке композиције напамет; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>Основне ознаке. Артикулација. Регистри. Музичка меморија. Јавни наступи. Понашање на јавном наступу.</p> <p>Скале и трозвучи: Це-дур, Ге-дур, Де-дур, Ф-дур (паралелно у четвртинама, трозвук-мало разлагање и симултано)</p> <p>ЛИТЕРАТУРА:</p> <ul style="list-style-type: none"> – З. Ракић: <i>Хармоника за 1.разред основне музичке школе</i> (уџбеник); – З. Ракић: <i>Хрестоматија за хармонику</i>; – З. Ракић: <i>Композиције за хармонику</i>; – В. В.Терзић: <i>Школа за хармонику</i> , 1.свеска; – А. Факин: <i>Школа за хармонику</i>, 1.свеска; – Л. Међери: <i>Избор композиција за хармонику</i>, 1.свеска; – М. Барачков: <i>Избор композиција за хармонику</i>, 1.свеска;
<p>Обавезни минимум програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Це-дур, Ге-дур, лествице (паралелно у четвртинама, трозвук-мало разлагање и симултано); – тридесет техничких вежби-етида (са различитим техничким захтевима); – осам комада, песмица; 		
<p>Јавни наступи: -обавезна два јавна наступа током школске године.</p>		
<p>Смотра:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Једна лествица; 2.Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева); 3.Две композиције, по слободном избору; 		

Кључни појмови садржаја: хармоника, тон, музичка фраза, нотне вредности, јавни наступи.

Назив предмета

ХАРМОНИКА

Циљ

Циљ учења предмета Хармоника је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за

самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред
Годишњи фонд
часова

Други
70 часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– одсвира мотив и реченицу уз јасно диференцирање мелодије од пратње;– свира шеснаестине, пунктиране осмине и триоле;– примени основне елементе динамичког нијансирања;– свира хармонске интервале и легато помоћу заједничког тона;– уједначи технику леве и десне руке;– свира у тактовима 4/8,2/2,3/2,4/2;– примени ознаке за темпо: алетро, андантино, адађо, ленто;– изводи једноставнија мелодијска кретања на обе клавијатуре, као увод у полифонију;– примени акцентирање тона мехом;– користи све регистре који су на располагању;– учествује на јавним наступима у школи и ван ње;– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Мотив и реченица. Шеснаестина, пунктирана осмина и триоле. Динамичко нијансирање - пиано, мецопиано, мецофорте, форте, крешендо и декрешендо. Легато и интервали. Техника леве и десне руке. Врсте такта: 4/8,2/2,3/2,4/2. Нове ознаке за темпо. Мелодијска кретања. Акцентирање мехом. Регистри. Јавни наступи. Понашање на јавном наступу.</p> <p>Скале и трозвучи: Це-дур, Ге-дур, Де-дур, Еф-дур и упознавање са а-мол лествицом (дурске паралелно у четвртинама и осминама; Трозвук, мало разлагање и симултано; молска лествица паралелно у четвртинама; трозвук мало разлагање и симултано)</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none">– З. Ракић: <i>Хармоника за 2.разред основне музичке школе</i>(уџбеник);– З. Ракић: <i>Хрестоматија за хармонику</i>;– З. Ракић: <i>Композиције за хармонику</i>;– В. В.Терзић: <i>Школа за хармонику, 2.свеска</i>;– А.Факин: <i>Школа за хармонику, 2.свеска</i>;– Л. Међери: <i>Избор композиција за хармонику</i>,

		1.свеска; – М. Барачков: <i>Избор композиција за хармонику</i> , 1.свеска;
Обавезни минимум програма:		
<ul style="list-style-type: none"> – лествице и трозвучи по програму; – петнаест техничких вежби-етида (са различитим техничким захтевима); – шест композиција различитих епоха и садржаја; 		
Јавни наступи:		
-обавезна два јавна наступа током школске године;		
Смотра:		
1.Једна лествица; 2.Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева); 3.Једна полифона композиција; 3.Једна композиција, по слободном избору;		

Кључни појмови садржаја: тон, нотне вредности, такт, техника, регистри, јавни наступи.

Назив предмета **ХАРМОНИКА**

Циљ **Циљ** учења предмета Хармоника је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред **Трећи**
Годишњи фонд **70 часова**
часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – испољи техничку спретност леве и десне руке; – свира хармонске интервале са подметањем и пребацивањем прстијудесне руке; – примени репетицију тона десном и левом руком са разним комбинацијама прсторета; – примени украсе; – примени динамичко нијансирање; – примени регистре у односу на стил и карактер композиције; – примени знања из музичких облика при 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Техника леве и десне руке. Свирање подметањем и пребацивањем прстију. Репетиција тона. Украси: дуги и кратки предудар, мордент, пралтрилер и краћи трилер. Динамичко нијансирање. Регистри. Музички облици. Музичка меморија. Јавни наступи. Понашање на јавном наступу. Скале и трозвучи Дурске и молске скале до три предзнака паралелно у четвртинама, осминама и

<p>тумачењу нотног текста;</p> <ul style="list-style-type: none"> – меморише музички текст; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>шеснестинама, трозвук-мало разлагање и симултано</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – З. Ракић: <i>Хармоника за 3.разред основне музичке школе(уџбеник)</i>; – З. Ракић: <i>Хрестоматија за хармонику</i>; – З. Ракић: <i>Композиције за хармонику</i>; – В. В.Герзић: <i>Школа за хармонику, 3.свеска</i>; – З. Вукосављевић: <i>Избор композиција за хармонику за 3.и 4.разред- 1. и 2. свеска</i>; – А.Факин: <i>Школа за хармонику, 2.свеска</i>; – Л. Међери: <i>Избор композиција за хармонику, 2.свеска</i>; – М. Барачков: <i>Избор композиција за хармонику, 2.свеска</i>;
<p>Обавезни минимум програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> – лествице по програму; – десет техничких вежби-етида; – пет композиција различитих епоха и садржаја; 		
<p>Јавни наступи: -обавезна два јавна наступа током школске године.</p>		
<p>Смотра(на крају првог полугодишта): -две композиције по слободном избору;</p> <p>Испит:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Једна лествица; 2.Једна етида; 3.Једна полифона композиција; 4.Једна композиција по слободном избору; 		
<p>Кључни појмови садржаја: музички облици, меморија,техника, артикулација, динамика, јавни наступи.</p>		

IV разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Рад на анализи облика (дводелна и троделна песма, мали прелудијум и друго) са елементима полифоније, кроз детаљнију обраду технике интерпретације интервала на обе клавијатуре. Упознавање и свирање једноставнијих композиција цикличног облика (сонатина, свита и слично).

Детаљније упознавање ученика са орнаментима и технику интерпретације – двоструки предудар, групето и трилер.

У даљем техничком напредовању ученика треба постићи бржи темпо код свих облика артикулације, као и у тремолу уз употребу краћих нотних вредности.

Интервале и акорде треба изводити различитим прсторедом.

Употреба октава – разложено и симултано.

Упознавање свих основних, акордских и баритон басова (уколико има могућности).

Скокови на обе клавијатуре уз сложеније елементе оријентације.

Примена и промене регистра у односу на стил и карактер композиције (подела на три групе у односу на могућности транспонованја).

ЛЕСТВИЦЕ

Свирање дурских и молских лествица до четири предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању у четвртинама, осминама и шеснаестинама, а одговарајуће молске лествице кроз две октаве у паралелном кретању у четвртинама, осминама и шеснаестинама.

Дурски и молски трозвуци четворогласно у малом разлагању и симултано.

Свирање октава симултано и разложено.

ЛИТЕРАТУРА

В. В. Терзић: Избор етида и композиција, I св.

З. Ракић: Хармоника за 4. разред основне музичке школе (уџбеник).

З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.

З. Ракић: Композиције за хармонику.

З. Вукосавњев: Избор композиција за хармонику за 3. и 4. разред - 1. и 2. свеска.

А. Факин: Школа за хармонику, III св.

Л. Међери: Избор композиција за хармонику, II св.

М. Барачков: Избор композиција за хармонику, II св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

лествице по програму;

осам техничких вежби-етида;

четири композиције различитих епоха и садржаја;

једна циклична композиција.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

две композиције, по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна лествица (четвртина = 76);

Једна етида;

Једна полифона композиција;

Једна циклична композиција или две композиције различитог карактера. Испитни програм се изводи напамет.

V разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Детаљније упознавање елемената полифоније (глас, тема, имитација, одговор итд.) и техничких средстава којима се она остварује, уз евентуалну употребу баритон-баса.

Рад на анализи облика: тема са варијацијама, свита, сонатни облик, сонатина.

Упознавање и детаљнија примена већег броја ознака за динамику и темпо.
Рад на сложенијим захтевима вођења меха (тремоло, тремоландо, рикошет мехом).
Примена и промене регистра у односу на стил и карактер композиције (подела на три групе у односу на могућности транспонованја).
Упућивање ученика на самостално решавање лакших проблема у примени прстореда, разних начина извођења појединих врста артикулације, вођењу меха и примени регистра.
Читање с листа одговарајућих вежби, етида и комада.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске лествице до пет предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању, трозвучи у великом разлагању и симултано.
Доминантни септакорд у малом разлагању и симултано, октаве симултано и разложено.

ЛИТЕРАТУРА

В. В. Терзић: Избор етида и композиција, II и III св.
З. Ракић: Хармоника за 5. разред основне музичке школе (уџбеник).
З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.
З. Ракић: Композиције за хармонику.
З. Вукосавић: Избор композиција за хармонику за 5. и 6. разред - 1. и 2. свеска.
З. Ракић: Хармоника – албум за младе.
А. Факин: Марљиви хармоникаш
М. Барачков: Избор композиција за хармонику, III св.
Л. Међери: Избор композиција за хармонику, III св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

лествице по програму;
осам етида;
четири композиције различитих епоха и садржаја;
једна циклична композиција.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

етида и композиција по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна лествица (четвртина = 84);
Једна етида;
Једна полифона композиција;
Једна циклична композиција. Испитни програм се изводи напамет.

VI разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

СТИЦАЊЕ ОСНОВНИХ ПОЈМОВА О СТИЛОВИМА ПРЕКО ЛИТЕРАТУРЕ КОЈА СЕ ОБРАЂУЈЕ.
Обрада сложенијих двогласних и једноставнијих трогласних полифонских композиција, уз евентуалну употребу баритон-баса.
Рад на даљем усавршавању техничких и музичких елемената као нераздвојне целине.
Постизање ритмичке стабилности у вези са техничком сигурношћу у одређеном темпу.
Укључивање регистра на крајим нотним вредностима без претходне припреме и сложенија примена регистра у циљу бољег музичког изражавања. Транспонованје регистрима.

Проверавање стеченог знања и самосталности ученика у раду. Примена разних начина извођења појединих врста артикулације, динамике и регистара у зависности од стила и карактера композиције.

Читање с листа етида и комада евентуално, импровизација пратње.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске лествице до шест предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању.

Дурски и молски трозвуци (мало, велико разлагање и симултано), доминантни и умањени септакорди у малом великом разлагању и симултано кроз две октаве у паралелном кретању.

Свирање октава симултано и разложено.

Хроматска лествица у паралелном кретању.

ЛИТЕРАТУРА

В. В. Терзић: Избор етида и композиција, II и III св.

З. Ракић: Хармоника за 6. разред основне музичке школе (уџбеник).

З. Ракић: Хрестоматија за хармонику.

З. Ракић: Композиције за хармонику.

З. Вукосавњев: Избор композиција за хармонику за 5. и 6. разред - 1. и 2. свеска.

З. Ракић: Хармоника – албум за младе.

А. Факин: Марљиви хармоникаш

М. Барачков: Избор композиција за хармонику, III св.

Л. Међери: Избор композиција за хармонику, III св.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

лествице по програму;

шест етида ;

четири композиције различитих епоха и садржаја;

једна циклична композиција.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

етида и композиција по слободном избору.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна лествица;

Једна етида;

Једна полифона композиција;

Једна циклична композиција;

Једна композиција виртуозног карактера.

Испитни програм се изводи напамет.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Индивидуалну наставу треба максимално користити у раду са ученицима, без обзира на њихове способности. То је неопходно код овог инструмента, а у складу са физичким могућностима почетника.

Приликом постављања односа између пограмских захтева и планираног градива треба имати у виду све основне особине ученика. Прилагођавање наведених програмских захтева способностима ученика и његовом интересовању уједно усмерава ка квалитетнијој литератури и слушању одговарајућих композиција на нивоу узраста. Све захтеве треба

остварити кроз мањи или већи број једноставнијих, односно сложенијих примера, зависно од могућности ученика.

Техничке елементе лествица и акорада, разних вежби и етида треба користити за одговарајуће поступно напредовање и овладавање основним облицима техничке поставке. Треба постићи одређени темпо кроз уједначени рад прстију у техничким вежбама и етидама, као и рад на техници меха. Рад на техници меха се прилагођава одређеној артикулацији, стилу и комплетном музичком изражавању, адекватно узрасту ученика.

Транскрибоване композиције старих мајстора користе се путем упознавања стила, као припрема за полифонију и каснији развој сложеније слушне контроле, уз независност прстију и руку.

Разни комади и једноставне цикличне форме су потребне за почетни развој музичке маште, смисла за облик и тонске боје, као и концентрације код ученика.

Употреба регистара треба да буде правилно постављена у односу на поједине музичке и техничке захтеве. Неговање квалитета тона, ритмичко-метричке стабилности, меморије, динамике, агогике и осталих елемената чак и код најједноставнијих примера школске литературе је важно за формирање комплетне музичке личности ученика на нивоу његовог узраста и могућност.

Планови и програми за ОМШ - инструмент клавир

Назив предмета

КЛАВИР

Циљ

Циљ учења предмета Клавир је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред

Први

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– опише својим речима делове клавира и начин добијања тона на клавиру;– правилно седи за клавиром;– изражајно пева, а потом самостално или уз пратњу наставника свира кратке и лаке песмице по слуху;– примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском и бас кључу;– препозна основне ознаке за темпо, динамику,	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Положај за клавиром. Поставка руку и прстију. Вежбе за опуштање. Вежбе за правилно ритмизирање. Неговање музичке меморије. Привикавање ученика на самоконтролу звука и схватање музичког облика. Основне врсте удара: портато, легато, стакато. Вежбе за гипкост зглоба (свирање интервала). Динамичке ознаке: пијано,

<p>понављање, артикулацију и опише их својим речима;</p> <ul style="list-style-type: none"> – опише својим речима појмове канон, имитација; – примени различита музичка изражајна средства у складу са карактером музичког дела; – самостално свира кратке композиције напамет; – самостално и уз помоћ наставника контролише квалитет звука; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при извођењу музике; – користи уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука. 		<p>мецофорте, форте, крешендо и диминуендо. Ознаке за темпо: анданте, модерато, алетро. Појам лука. Појам фразе. Појам такта, двотакта, тротакта са одговарајућим нагласцима. Упознавање вредности ноте и паузе као и триоле, синкопе и пунктиране ноте. Увођење ученика у начине вежбања. Читање нота, знаци за октаве, знаци за интервале. Остале ознаке на које се наилази у литератури предвиђеној програмом. Контрола звука. Полифонија – канон, имитација.</p> <p>Скале и трозвуци Дурске скале по квинтном кругу (почевши од тона ЦЕ) до четири повисилице у размаку једне октаве, у четвртинама, у паралелном и супротном смеру од истог тона. Дурски трозвук разложено и истовремено – основни положај и два обртаја трогласно у четвртинама.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА – Једна од почетних школа за клавир – Томсон, Јела Кршић, Николајев – Бајер: <i>Школа за клавир</i> – од вежбе 85 и даље – Диверноа: <i>Етиде оп. 76</i> – основне вежбе за клавир – Черни: <i>Оп. 599, оп. 139, I свеска</i> – Гњесина: <i>Клавирска абецеда</i>, избор – Лешхорн: <i>Мелодичне етиде оп. 192</i>, избор – М. Лили Петровић <i>Школица за клавир Ниво А и Ниво Б</i> – М. Лили Петровић <i>Увођење у музику и свирање на клавиру са</i></p>
--	--	---

		<i>професором</i> – А. Артабаљевскаја <i>Први сусрет са музиком</i> – И друге композиције одговарајуће тежине
Обавезни минимум програма – лествице и трозвуци по програму – тридесетпет композиција – вежбе, етиде и разни комади.		
Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године		
Програм смотре на крају школске године: 1. Једна лествица по избору; 2. Једна етидаили композиција виртуозних извођачких захтева; 3. Две композиције различитог карактера. Смотра на крају године не подлеже нумеричком начину оцењивања.		

Кључни појмови садржаја: клавир, тон, слушање, динамика, темпо

Назив предмета

КЛАВИР

Циљ

Циључења предметаКлавирје да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања

Разред

Други

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – чита течно нотни текст у виолинском и бас кључу; – опише својим речима и одсвира основне елементе музичке форме: мотив, реченица, облик песме, облик сонатине; – препозна и примени основне законе метрике, слаб и јак део такта; – користи педал у делима једноставније фактуре; – уочи у нотном тексту и примени у извођењу акценте; – чује и примени више динамичких нивоа пиајанисимо, мецопијано, фортисимо, мецофорте; – јасно дистанцира у свом извођењу мелодијску линију 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Технички и музички захтеви Повезивање прсторедних група навише и наниже (развијање спретности прстију кроз активно осмишљавање, слушање и свирање техничких вежби, лествица и етида). Вежбе за гипкост зглоба шаке кроз свирање интрвала. Вежбе за легато свирање. Увођење у основне елементе форме – мотив, реченица, облик песме, сонатина. Упознавање са законима метрике– разне врсте тактова, слаб и јак део такта, акценти. Динамичко нијансирање лествица – пиано, пианисимо и мецопиано. Диференцирање мелодије од</p>

<p>од пратње;</p> <ul style="list-style-type: none"> – осмисли уз помоћ наставника и примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког дела; – самостално и/или по потреби уз помоћ наставника контролише квалитет звука; – повезује прсторедне групе подметањем и пребацивањем палца уз слушну контролу самостално и уз помоћ наставника; – развија спретност целокупног апарата уз помоћ наставника; – свира са наставником или другим учеником дела за клавир четвороручно; – самостално, изражајно свира композиције напамет; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – развија и испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>пратње, рад на полифонији. Увођење у педализацију – вежбе. Свирање четвороручно.</p> <p>Скале и трозвучи Молске скале по квинтном кругу до четири повисилице (почевши од тона А) у осминама у размаку две октаве, паралелно. Трозвучи, разложено и истовремено, у размаку две октаве –завршетак секстакордом.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Јела Кршић: <i>Клавирска читанка</i> за други разред – М. Лили Петровић <i>Школица за клавир Ниво Ц</i> – М. Лили Петровић <i>Канон за почетнике</i> – Диверноа: <i>Оп. 176</i> – Лемоан: <i>Дечије етуде оп. 37</i> – Гњесина: <i>Мале етуде, I део</i> – Беренс: <i>Оп. 70</i> – Черни: <i>Оп. 139, 24 етуде</i> – М. Живковић: <i>Међумурје мало, Текла вода Карашица</i> – Лаковицкаја: <i>Редакција зборника полифоних композиција (Хендл, Корели, Кригер и други)</i> – Ј. С. Бах: <i>Мале композиције, избор лакших</i> – Хендл: <i>Избор композиција у редакцији Јеле Кршић</i> – <i>Избор сонатина</i>: Ванхал, Хаслингер, Плејел, Бетовен, Хор, Рајнеке. Сонатине домаћих аутора и других композитора одговарајуће тежине – Збирка „Наши композитори за младе пијанисте” – З. Христић: <i>Тачкице</i> – Р. Петровић: <i>Игра, Украјинска игра</i> – С. Хофман: <i>Две басне</i> – Б. Предић: <i>Прича моје лутке</i> – М. Тајчевић: <i>За мале</i> – В. Миланковић: <i>Дечје приче, 25 мијатура</i> за I и II разред – Избор лакших композиција (Просвета, Београд) – Шуман: <i>Оп. 68</i> – Гречанинов: <i>Оп. 99</i>
--	--	---

		<p>– Гедике: <i>Op. 36</i> – Гурлит: <i>Op. 82</i> – Раули: <i>Op. 36 и 37</i> – Б. Барток: <i>За децу – Клавирска музика за почетнике, Микрокосмос I</i>, избор – Мајкапар: <i>24 лаке композиције op. 16</i> – Кабалевски: <i>Op. 30</i> – Скот: <i>Кутија играчака</i> – И друге композиције одговарајуће тежине</p> <p style="text-align: center;">Композиције за свирање четвороручно</p> <p>– Избор из Почетне школе Јеле Кршић. – Избор из школа Николајева и Соколова. – Дијабели: <i>Мелодијске вежбе op. 149</i> – Дијабели: <i>Сонатине op. 24</i> – Дијабели: <i>Op. 163</i> – И друге композиције одговарајуће тежине</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – лествице и акорди по програму; – десет композиција по слободном избору од чега обавезно 5 виртуозног карактера (етиде или композиције виртуозних захтева); – две полифоне композиције; – Два става из различитих сонатина (сонате) или један став сонатине (сонате) и варијације. 		
<p>Јавни наступи</p> <ul style="list-style-type: none"> – обавезна два јавна наступа током школске године 		
<p>Смотра (на крају првог полугодишта):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. једна лествица по избору из програма предвиђеног за овај разред <p>Програм смотре на крају школске године:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Једна етида или композиција виртуозних извођачких захтева; 2. Две композиције по слободном избору. 		

Кључни појмови садржаја: слушање, динамика, карактер, педал

Назив предмета

КЛАВИР

Циљ

Циључења предметаКлавирје да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања

Разред

Трећи

Годишњи фонд

70 часова

<p>ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p>ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p>САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – свира с листа лакше вежбе са обе руке или одвојеноуз помоћ наставника; – јасно разликује и доследно изводи различите врсте удара; – транспонује хроматски лакше мотиве или реченице; – примени више динамичких нијанси у свирању; – негује културу тона; – објасни својим речима значења термина музичке форме и конструкције дела; – свира двохвате са јасним диференцирањем мелодијске линије; – свесно користи директан и синкопирани педал; – јасно разликује врсте украса и може да одсвира краћи трилер; – препознаје музичке елементе у свирању других клавириста; – свира у дуу са наставником или са другим учеником. 	<p style="text-align: center;">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Читање с листа. Унапређивање основних врста удара – легато, стакато из подлактице, из прста, нон легато, портато, репетиција. Даљи рад на техници зглоба кроз свирање интервала до квинте. Техничке вежбе са ритмичким варијантама и хроматским транспозицијама. Шире нијансирање у динамици, истицање мелодије и диференцирање десне и леве руке. Детаљнија анализа облика уз тумачење значења и конструкције дела која се обрађују – сонатина, менует, гавота, марш ... Шире упознавање са елементима полифоније – држани тонови, свирање двохвата, истицање гласова, динамизирање деоница. Употреба истовременог и синкопираног педала. Упознавање са украсима и припремне вежбе: дуги и кратки предудар, пралтрилер и краћи трилер. Свирање у дуу.</p> <p>Техничке вежбе Вежбе за: правилно низање тонова, изједначавање удара, учвршћивање прстију, различиту артикулацију.</p> <p>Скале и трозвуци Дурске скале по квартном кругу до четири предзнака (почевши од тона ЕФ) у распону две октаве у осминама паралелно и супротно. Хроматске скале у распону две октаве, паралелно.</p>

Трозвук четворогласно кроз две октаве разложено.

Читање с листа лаганих вежби, одвојено и заједно.

ЛИТЕРАТУРА

– Јела Кршић: *Клавирска вежбанка за трећи разред*

– Лемоан: *Дечје етиде оп. 37*

– Черни: Оп. 849, избор

– Бертини: *25 етида оп. 100*, избор

– Диверноа оп. 176

– Гедике: *Оп. 32 и 47*, број 5, 6 и 8

– Лак: *Оп. 172*

Друге етиде одговарајуће тежине.

– Ј. С. Бах: *Мале композиције*

– Ј. С. Бах: *Мали прелудијуми*

– Јела Кршић: *Клавирска вежбанка, избор*

– Иванов – Радкевич: *Осам полифоних двогласних комада*, избор

– Хендл: *Избор композиција, у редакцији Јеле Кршић*

– Педагошки репертоар за децу

– Кригер, Кунау, Пахелбел, Фишер, Фробергер

Друге композиције одговарајуће тежине.

– Клементи, Дијабели, Кулау, Дусик, Хајдн (лакше) као и сонатине домаћих и других аутора одговарајуће тежине.

– Гњесина: *Тема и шест малих варијација*

– Кабалевски оп. 51: *Варијације Ефдур*

– Сорокин: *Тама са варијацијама амол*

– Кулау: *Варијације Гедур*

– Кршић и Шишмановић:

Збирка Наши композитори за младе пијанисте

– Логар, Рајичић и Илић: *За мале клавиристе*

– Рајичић: *Дечја збирка*, избор

– Тајчевић: *Дјеци и I мала свита*

– Душан Радић: *Рондино*

– ЛоткаКалински: *Међумурје*

		<p><i>мало</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Шкерјанц: <i>24 прелудијума</i>, избор лакших – Р. Мац: <i>Стара ура игра полку</i> – Чајковски: <i>Албум за младе, оп. 39</i>, избор – Шуман: <i>Албум за младе, оп. 68</i>, избор – Б. Барток: <i>Деци, Микрокосос II</i> – Гречанинов: <i>Дечја књига оп. 98</i> – О. Шин: <i>Од јутра до сумрака</i> – Шите: <i>Из веселог дечјег доба</i>, избор – Хајдн: <i>Мале игре</i>, избор – Моцарт: <i>14 дечјих композиција</i> – Скот: <i>Животиње</i>, избор – Сарауер: <i>Слике из дечјег доба</i> – Хачатуријан: <i>Андантино</i> – Лутославски: <i>12 малих комада</i> – Мајкапар оп. 33: <i>Минијатуре</i> – Вилалобос: <i>Изабрани лаки комади</i> – Јела Кршић: <i>Клавирска вежбанка</i>, избор – Раули: <i>19 малих комада</i>, избор – Поцоли: <i>Мали комади</i> – И друге композиције одговарајуће тежине <p style="text-align: center;">Композиције за свирање четвороручно</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дијабели: <i>Две сонатине</i>. – Стравински: <i>Пет малих комада</i>. – Беренс: <i>Мелодијске вежбе</i>. – Ржиковски: <i>Од ступња ступњу, Сонатина, оп. 79</i>. – Бинг: <i>Из дечјег света</i>. – И друге композиције одговарајуће тежине
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – лествице и акорди по програму; – десет композиција по слободном избору од чега обавезно 5 виртуозног карактера (етиде или композиције виртуозних захтева); – две полифоне композиције; – Два става из различитих сонатина (соната) или варијације и један став сонатине (сонате) или два циклуса варијација; – једна композиција за четвороручно свирање. 		

Јавни наступи

– обавезна два јавна наступа током школске године

Смотра (на крају првог полугодишта):

1. једна лествица по избору из програма предвиђеног за овај разред.

Испитни програм:

1. Једна етида;

2. Једна полифона композиција;

3. Један став сонатине или варијације;

4. Једна композиција по слободном избору.

Кључни појмови садржаја: трилер, двоглас, синкопирани педал, клавирски дуо, полифонија

IV разред

(2 часа недељни, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Наставак рада на развоју унутрашњег и спољашњег слуха даљим усложњавањем тешкоћа савладаних у претходном разреду, с нарочитом пажњом усмереном на препознавање вертикално-хоризонталних (хармонско– мелодијских) односа у оквиру задатих примера за вежбање. Развој свести о основним релацијама унутар тоналитета и релацијама тоналитета унутар квинтног круга и успостављање, у вези са овом проблематиком, чврсте везе са садржајима текуће наставе солфеђа.

СТИЦАЊЕ почетног искуства у свирању по слуху кратких, једноставних, дијатонских мелодија (хармонизованих плагалним и аутентичним каденцирајућим обртима) и развој елементарне вештине импровизовања у оквирма оваквих тешкоћа.

Наставак рада на поступку свесног меморисања музичког дела, у циљу постепеног развијања способности слуховне контемплације (размишљања у тонским представама).

Наставак рада на развијању музичке фантазије указивањем на аналогиије међу уметничким вредностима дела из разних области уметничког изражавања (књижевности, сликарства, вајарства, архитектуре...), упоређивањем, изградњом способности увиђања и подстицајним разговорима (поједностављеног садржаја, примереног учениковом узрасту) на теме из области музичке естетике.

Даље обogaћивање искуства у употреби педала, радом на композицијама сложенијих захтева на овом плану и почетак рада на стварању навике целисходног употребљавања левог педала – у сврху промене боје (тембра), а не утишавања звука.

Продубљивање осетљивости на лепоту клавирског звука, доследним радом на усавршавању извођачке вештине "певања" на клавиру – нарочито пажљивим, темељним изучавањем композиција полифоне структуре и композиција с романтичарском кантиленом.

Проширивање знања из области орнаментације упознавањем са групетом и трилером, њиховом варијантама и основним правилима њиховог извођења у оквирима барокног, класичног и романтичног стила.

Даље усавршавање ефикасности извођачког апарата радом на композицијама сложенијих техничких захтева (нарочито оних које третирају проблем трилера и активности "горњих" прстију) и инсистирањем на савлађивању њиховог "Брзо-дуго-гласно-јасно" начина извођења - креирањем и увежбавањем ритмичких и фактуралних варијаната појединих тешких одломака и постепеним подизањем темпа извођења (према индивидуалним могућностима ученика) ка граници солидног виртуозитета.

Навикавање на економичну и сврсисходну употребу метронома у процесу вежбања (повремену, искључиво у сврху краткотрајне контроле темпа или односа темпа у оквиру композиције) с инсистирањем на увиђању суштинске разлике између музичких изражајних средстава метра и ритма, односно метричног и ритмичног свирања.

Употпуњавање знања о ознакама темпа, карактера, динамике и агогике, у зависности од ознака на које ученик наилази током изучавања прописаног годишњег репертоара.

Обогаћивање искуства у савладавању полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у сложенијим полиритмичким комбинацијама (триоле са квартолама и квартоле са триолама), четвороручно или на два клавира, са наставником.

Стално усавршавање вештине читања *Prima vista*, вежбањем примера са сложенијим тешкоћама на овом плану (самосталним или у сарадњи са наставником – четвороручно или на два клавира). Проширивање знања о музичким облицима основним информацијама о варијацијама, ронду и сонати.

Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања задавањем мотивишућих домаћих задатака и подстицањем ученика на припремање (за концертно извођење) кратких, једноставних композиција, без велике помоћи наставника.

Укорењивање навике редовног слушања уметнички вредне музике повременим заједничким преслушавањем тонских снимака једноставних, популарних композиција које припадају различитим жанровима, разговарањем о њиховом садржају и уметничкој вредности и коментарисањем извођачких квалитета њихових интерпретатора.

СТИЦАЊЕ ПОЧЕТНОГ ТАКМИЧАРСКОГ ИСКУСТВА УЗИМАЊЕМ УЧЕШЋА У ТАКМИЧЕЊИМА ЈЕДНОСТАВНИХ ПРОГРАМСКИХ ЗАХТЕВА, У СВРХУ ПОСТЕПЕНЕ ИЗГРАДЊЕ ИНДИВИДУАЛНОГ СТАВА ПРЕМА ФЕНОМЕНУ МУЗИЧКОГ ТАКМИЧЕЊА И РАНОГ ПРИХВАТАЊА ВИСОКИХ ЗАХТЕВА АКТУЕЛНИХ ТАКМИЧАРСКИХ ИЗВОЂАЧКИХ СТАНДАРДА (ОДНОСИ СЕ ПРЕТЕЖНО НА НАПРЕДНЕ, ИЗВОЂАЧКИ МОТИВИСАНЕ И ПОДИЈУМСКИ ОРИЈЕНТИСАНЕ УЧЕНИКЕ).

ЛИТЕРАТУРА

ЕТИДЕ И ВИРТУОЗНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

Беренс: Етиде, оп.61

Черни: Етиде, оп. 849 и оп.299

Хелер: Етиде, оп.47

Друге етиде сличне тежине.

ПОЛИФОНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

Бах: Мали прелудијуми и Двогласне инвенције

Глинка: Четири двогласне фуге

Мјасковски: Оп. 78, двогласне фуге

Друге полифоне композиције барокних, романтичних или савремених композитора доступне извођачком узрасту ученика.

КОМПОЗИЦИЈЕ МАЛЕ ФОРМЕ

Шопен: Ноктурна у це-мољу и ис-мољу, оп. постх. и Полонеза у ге-мољу, оп. постх.

Шуман: Албум за младеж, оп.68

Григ: Лирски комади

Кабалевски: Дечје композиције

Гречанинов: Оп. 99, Оп. 119, Оп. 123, Оп.127.

Шостакович: Игрелутака

Казела: 11 дечјих комада

Барток: Микрокосмос, III и IV свеска

Друге композиције сличне тежине.

СОНАТИНЕ И ВАРИЈАЦИЈЕ

Моцарт: Бечке сонатине

Бетовен: Соната оп. 49, бр. 2, Ге-дур

Шуман: Соната оп. 118, бр. 1, Ге-дур

Кабалевски: Варијације на словачку тему

Николајев: Мале варијације у класичном стилу

Мајкапар: Варијације на руску тему, оп.8

Друге сонатине, сонате или варијације сличнетежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ДОМАЋИХ АУТОРА

С. Рајичић: Мала клавирска свита

М. Тајчевић: Дјеци, II маласвита

Ј. Бандур: Успаванка

Друге композиције домаћих аутора сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ПИСАНЕ ЗА ЧЕТВОРОРУЧНО ИЗВОЂЕЊЕ

Дијабели: Соната оп.73

Вебер: Тема са варијацијама, оп.10

Бертини: Етиде, оп.97

Шуберт: Варијације уе-молу

Шуман: Оп.85

Друге композиције сличне тежине писане за четвороручно извођење.

ЛЕСТВИЦЕ

Дес-дур, Гес-дур, еф-мол и ха-мол.

Препоручене варијанте:

дурске лествице, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве;

у супротним смеровима, с почетком у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, сваком руком кроз двеоктаве;

молске и хроматске лествице паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, континуирано, навише и наниже, кроз четириоктаве.

Артикулација: легато. Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 60 (код извођења у супротним смеровима: четвртина = 40).

ТРОЗВУЦИ

Дес-дур, Гес-дур, еф-мол и ха-мол.

Препоручене варијанте:

велики положај (мали положај са удвојеним основним тоном – такозвано "велико разлагање"), квинтакорд, сектакорд и квартсектакорда, разложено, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве;

велики положај, симултано, у акордима паралелно, у четвртинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз двеоктаве.

Артикулација: разложено – легато; у акордима – портато. Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 60.

НАПОМЕНА

Уколико ученику, због његовог узраста, још увек није удобно да "узима" акорде у овом положају, може да их свира без удвојеног основног тона – као у претходним разредима.

ЧЕТВОРОЗВУЦИ

Доминантни и умањени септакорди за дурске и молске тоналитете Це, Ге, Де, Еф, Бе и Ес.

Препоручене варијанте:

мали положај (такозвано "мало разлагање"), септакорд, квинтсектакорд, терцквартакорд и секундакорд, разложено, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз двеоктаве;

мали положај, симултано (у акордима), паралелно, у четвртинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз двеоктаве.

Артикулација: разложено – легато; у акордима – портато. Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 60.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

четири етиде (или виртуознекомпозиције);
четири композиције, по слободномизбору;
три полифонекомпозиције;
једна соната или став из сонате и циклусваријација;.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првополугодишта)

једна лествица и једна виртуозна етида.

ИСПИТНИПРОГРАМ

Једна полифонакомпозиција;
Једна етида (или виртуознакомпозиција);
Један ставсонатине;
Једна композиција по слободномизбору.

V разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Усавршавање способности свирања по слуху употребом нешто сложенијих примера дијатонских мелодијских образаца (хармонизованих одговарајућим каденцирајућим обртима) и стицање почетног искуствауимпровизовањуелементарнепратњезаједноставнупевачку, гудачкуилидувачкудеоницу. Наставак рада на техници свесног меморисања (учењем само из нота без употребе инструмента, крајње једноставних, фактурално елементарних композиција, по извођачким тешкоћама доступних ученику првогидругогразредаосновнешколе), уциљуудаљегразвијањаспособности слуховнеконтемплације. Стални развој музичке фантазије и даље профилирање ученикових критеријума у области уметничког садржаја и естетске вредности музичкогдела. Даље усавршавање вештине употребе педала изучавањем композиција специфичних извођачких тешкоћа на овомплану. Посвећивање нарочите пажње изучавању композиција полифоне структуре (са ученицима просечних способности - не тежих од двогласних) и композиција са романтичарском кантиленом, ради даљег развоја извођачке вештине "певања" наклавиру. Проширивање знања из области орнаментације упознавањем (теоријским и кроз извођачку праксу) нових варијанти већ познатих украса и начина њиховог извођења у оквирима барокног, класичног и романтичногстила. Интензиван рад на даљем развоју могућности извођачког апарата, путем савлађивања свих врста техничких тешкоћа (у варијантама прилагођеним индивидуалним могућностима ученика) са посебним нагласком на даљем савлађивању "Брзо-дуго-гласно-јасно" начина свирања, у сврху постизања вишег ступњавиртуозитета. Континуирано употпуњавање знања о ознакама темпа и карактера, у зависности од ознака на које ученикнаилазитоконизучавањакомпозицијаиззадатогодишњегрепертоара. Стално усвајање нових знања из области музичке теорије и историје (повезано са композицијама које ученик изучава у токугодине). Обогаћивање искуства у савладавању полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у сложенијим полиритмичким комбинацијама, четвороручно или на два клавира, с наставником (триоле са квинтоламаиквинтолесатриолама)исамостално(дуолесатриоламаитриолесадуролама).

Даље усавршавање вештине читања *Prima vista*, вежбањем примера са сложенијим и разноврснијим тешкоћама (самосталним или у сарадњи с наставником – четвороручно или на два клавира). Упознавање са најпопуларнијим делима оркестарске и друге неклавирске литературе свирањем њихових поједностављених транскрипција.

Проширивање знања о музичким облицима додатним информацијама о варијацијама, ронду, сонати и сонатном циклусу. Посебно посвећивање пажње детаљној анализи облика композиција извођених у оквиру текућег годишњег репертоара.

Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања задавањем разноврсних, мотивишућих, домаћих задатака и подстицањем ученика на самостално припремање (за концертно извођење) нешто захтевнијих композиција, уз незнатну помоћ наставника.

Одржавање навике редовног слушања уметнички вредне музике даљим стимулисањем интересовања за

упознавање нових тонских снимака и по временом заједничким одласцима на концерте.

Даље обогаћивање такмичарског искуства узимањем учешћа у такмичењима са доступним програмским захтевима, у сврху дубљег упознавања личне мотивације за овакву врсту извођачке активности и степена извођачке успешности и ефикасности у њеним оквирима (односи се, пре свега, на ученике израженијих извођачких способности).

ЛИТЕРАТУРА

ЕТИДЕ И ВИРТУОЗНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

Черни: Етиде оп.299

Крамер и Билов: Етиде

Беренс: Етиде оп.61

Лешхорн: Етиде оп.38

Друге етиде сличне тежине.

ПОЛИФОНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

Бах: Двогласне инвенције, фугете и поједини ставови из Француских свита

Хендл: Поједини ставови из свита

Јаковски: У старом стилу, оп.43

Друге полифоне композиције барокних, романтичних или савремених композитора доступне извођачком узрасту ученика.

КОМПОЗИЦИЈЕ МАЛЕ ФОРМЕ

Григ: Лирски комади

Менделсон: Песме без речи

Шуберт: Дваскерца

Прокофјев: Музика за децу

Кабалевски: Оп.37

Мартину: Лутке

Барток: Микрокосмос, III и IV свеска

Друге композиције сличне тежине.

СОНАТЕ, СОНАТИНЕ И ВАРИЈАЦИЈЕ

Хајдн: Сонате, поизбору

Моцарт: Соната Це-дур, КВ 545, Соната Ес-дур, КВ282

Бетовен: Соната оп. 49, бр. 1, ге-мол, Сонате Woо 47 (Ес-дур, еф-моли Де-дур)

Шуман: Соната оп. 118, бр. 2, Де-дур

Вебер: Анданте са варијацијама, оп.3

Лукомски: Варијације у еф-молу

Друге сонате или варијације сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ДОМАЋИХ АУТОРА

С. Рајичић: Мала клавирска свита

М. Логар: Дваменуета

В. Мокрањац: Маласвита

Ј. Славенски: Игре и песме са Балкана

Друге композиције домаћих аутора сличнетежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ПИСАНЕ ЗА ЧЕТВОРОРУЧНО ИЗВОЂЕЊЕ

Моцарт: Сонате у Де-дуру и Бе-дуру

Дворжак: Багателе, оп.47

Шуберт: Соната уце-молу

Шуман: Дванаест комада оп.85

Друге композиције сличне тежине писане за четвороручно извођење.

ЛЕСТВИЦЕ

Фис-мол, цис-мол, гис-мол, ес-мол и бе-мол.

Препоручене варијанте:

дурске и молске лествице, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве;

у супротним смеровима, у шеснаестинама, с почетком у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, сваком руком кроз двеоктаве;

паралелно, у осминама, у интервалима терце, сексте и дециме, навише и наниже, континуирано, кроз двеоктаве;

хроматске лествице, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве.

Артикулација: легато. Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 80 (код извођења у супротним смеровима: четвртина = 60).

ТРОЗВУЦИ

Фис-мол, цис-мол, гис-мол, ес-мол и бе-мол.

Препоручене варијанте:

велики положај (мали положај са удвојеним основним тоном – такозвано "велико разлагање"), квинтакорд, сектакорд, и квартсектакорд, разложено, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве;

велики положај, квинтакорд, сектакорд и квартсектакорд, симултано (у акордима), паралелно, у четвртинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве;

арпеђа (разлагање с променом позиције), паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве.

Артикулација: разложено (велики положај и арпеђа) – легато; у акордима – портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 80.

ЧЕТВОРОЗВУЦИ

Доминантни и умањени септакорди за дурске и молске тоналитете. А, Е, Ха, Ас, Дес и Гес.

Препоручене варијанте:

велики положај (мали положај са удвојеним основним тоном – такозвано "велико разлагање"), септакорд, квинтсектакорд, терцквартакорд и секундакорд, разложено, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз двеоктаве;

велики положај, симултано (у акордима), паралелно, у четвртинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз двеоктаве;

арпеђа, у интервалу октаве, паралелно, навише и наниже, континуирано, кроз две октаве.

Артикулација: разложено (велики положај и арпеђа) – легато; у акордима – портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: осмина = 80.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

четири етиде (или виртуознекомпозиције);
четири композиције, по слободномизбору;
три полифонекомпозиције;
једна соната или став из сонате и циклусваријација;
једна композиција домаћегаутора.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школскегодине.

СМОТРА (на крају првог полугодишта)

једна лествица и једна виртуознаетида.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна полифонакомпозиција;
Једна етида (или виртуознакомпозиција);
Један став изсонате;
Једна композиција по слободномизбору;
Једна композиција домаћегаутора.

VI разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Интензивирање рада на развоју активности унутрашњег и спољашњег слуха употребом примера дијатонских и једноставних хроматских хармонско-мелодијских образаца, савлађивањем вештине њиховог репродуковања на инструменту и стицањем сложенијег искуства у импровизовању пратње за певачку, гудачку или дувачку деоницу - функционалног у оквирима аматерске делатности, а

истовремено, довољнога евентуаланнаставакшколовањаусредњојмузичкојшколи.

Наставак рада на техници свесног меморисања (учењем, само из нота, без употребе инструмента, нешто компликованијих, фактурално сложенијих композиција - по извођачким тешкоћама лако доступних ученику трећег разреда основне школе), у циљу довођења способности слуховне контемплације на солидан аматерски ниво, са перспективом даљег развоја током евентуалног наставка школовања у средњој музичкојшколи.

Оспособљавање ученика за самостално развијање музичке фантазије и континуирано индивидуално профилирање основних критеријума у области музичке естетике настављењем са праксом повремениог

вођења дискусијаизадавањем домаћих задатака различитог типа везаних за ову тематику.

Даље посвећивање пажње изучавању композиција полифоне структуре (трогласних и, изузетно, са ученицима натпросечних способности, лаких четворогласних) и композиција са романтичарском кантиленом, ради дефинитивног, сталног усвајања извођачке вештине "певања" наклавиру.

Интензиван рад на даљем усавршавању ефикасности извођачког апарата, с нагаласком на савлађивању проблематике разложеног и симултаног свирања октава (само код ученика чијем је извођачком апарату овај технички проблем доступан) и на даљем унапређивању "Брзо-дуго-гласно-јасно" начина свирања - у сврху развијања навике дуготрајног, свакодневног рада на овој проблематици, с крајњим циљем достизања веома солидног степена извођачког виртуозитета (превасходно код ученика натпросечних извођачких способности).

Заокруживање степена стечених знања из области музичке теорије и историје у целину која задовољава потребе аматерског бављења музиком, а уједно представља и солидну основу за даљу надградњу у оквирима средњег музичкошколовања.

Усавршавање вештине извођења полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у још сложенијим полиритмичким комбинацијама, четвороручно или на два клавира, с наставником (квартоле са квинтолама и квинтоле са квартолама) и самостално (триоле са квартолама и квартоле са триолама, и квартоле са квинтолама и квинтоле са квартолама), с крајњим циљем постизања веома функционалне слуховно-моторнекоординације.

Довођење вештине читања *Prima vista* на ниво који задовољава потребе у оквирима аматерског бављења музиком, једнако као и на ниво отворене перспективе даљег развоја ове способности током евентуалног наставка школовања у средњој музичкојшколи.

Проширивање знања о музичким облицима још сложенијим информацијама о варијацијама, ронду, сонати, сонатном циклусу и свити, кроз континуиран процес повезивања стеченог теоретског разумевања са личном извођачкомпраксом.

Континуиран рад на развоју навике самосталног вежбања задавањем сложенијих домаћих задатака и подстицањем ученика на припремање тежих композиција за концертно извођење (без помоћи наставника, у потпуностисамостално).

Дефинитивно стварање сталне потребе за слушањем уметнички вредне музике и навике редовног одласка наконцерте.

Даље стицање такмичарског искуства узимањем учешћа у домаћим и интернационалним такмичењима

сатезимпрограмскимзахтевима(заученикекојииспољавајунатпросечнуизвођачкуспособност).

Интензивна, пажљива, свеобухватна анализа (наставника, у сарадњи са учеником и његовим родитељима) степена знања и искуства које је ученик усвојио током шестогодишњег школовања, стања његове мотивације везане за даља улагања у сопствени музички развој и постојања услова за евентуалануспешаннаставакшколовањаусредњојмузичкојшколи.

ЛИТЕРАТУРА

ЕТИДЕ И ВИРТУОЗНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

Черни: Етиде, оп. 299 и оп.740

Лешхорн: Етиде, оп.66

Крамер и Билов:Етиде

Мошковски: Етиде, оп.18

Друге етиде сличне тежине. ПОЛИФОНЕКОМПОЗИЦИЈЕ

Шопен: Композиције из Оп. постх, ноктурна, валцери,полонезе

Бах:ДвогласнеиТрогласнеинвенцијеиФранцускесвите(појединиставови)

Хендл: Свите (појединиставови)

Друге полифоне композиције барокних, романтичних или савремених композитора доступне извођачком узрастуученика.

КОМПОЗИЦИЈЕ МАЛЕ ФОРМЕ

Моцарт: Рондо Де-дур, Фантазијаде-мол

Бетовен: Багателе, оп.33

Шуман: Оп. 99 и оп.120

Григ: Лирскикомади

Менделсон: Песме безречи

Чајковски: Годишњадоба

Бородин: Маласвита

Регер: 10 малих комада, оп.44

Барток: Микрокосмос, V и VI свеска
Друге композиције сличне тежине.

СОНАТЕ И ВАРИЈАЦИЈЕ

Хајдн: Сонате, поизбору

Моцарт: Сонате у Це-дуру (КВ 309 и КВ 330), у Еф-дуру (КВ 280 и КВ332)

Бетовен: Соната у ге-молу, оп. 49, бр.1, Соната у Ге-дуру, оп.79

Кабалевски: Варијације у Бе-дуру, оп.40

Беркович: Варијације на Паганинијеву тему

Друге сонате или варијације сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ДОМАЋИХ АУТОРА

В. Мокрањац: Игре

Ј. Славенски: Игре и песме са Балкана

М. Тајчевић: Српске игре

Д. Деспић: Сонатина in F

Друге композиције домаћих аутора, сличне тежине.

КОМПОЗИЦИЈЕ ПИСАНЕ ЗА ЧЕТВОРОРУЧНО ИЗВОЂЕЊЕ

Шуман: Сlike са истока, оп.66

Казела: Пупацетио

Респиги: Шест малих комада

Стравински: Три лака комада

Равел: Моја мајка гуска

Друге композиције сличне тежине писане за четвороручно извођење.

ЛЕСТВИЦЕ

По слободном избору.

Препоручене варијанте:

дурске и молске лествице, паралелно, у шеснаестинама, у интервалима октаве, терце, сексте и дециме, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве;

у супротним смеровима, с почетком у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, сваком руком кроз двеоктаве;

хроматске лествице, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве.

Артикулација: легато. Динамика: пиано или форте.

Препоручен минимални темпо: четвртина = 100.

ТРОЗВУЦИ

По слободном избору.

Препоручене варијанте:

велики положај (мали положај са удвојеним основним тоном – такозвано "велико разлагање"), разложено и симултано, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве;

арпеђа, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве.

Артикулација: разложено (велики положај и арпеђа) – легато; у акордима – портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: осмина = 80.

ЧЕТВОРОЗВУЦИ

Доминантни и умањени септакорди, по слободном избору.

Препоручене варијанте:

велики положај (мали положај са удвојеним основним тоном – такозвано "велико разлагање"), разложено и симултано, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве; арпеђа, паралелно, у шеснаестинама, у интервалу октаве, навише и наниже, континуирано, кроз четириоктаве.

Артикулација: разложено (велики положај и арпеђа) – легато; у акордима – портато.

Динамика: пиано или форте.

Препоручени минимални темпо: четвртина = 80.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

четири етиде (или виртуознекомпозиције);

четири композиције, по слободномизбору;

три полифонекомпозиције;

једна соната или став из сонате и циклусваријација;

једна композиција домаћегаутора.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

СМОТРА (на крају првополугодишта)

једна лествица и једна виртуозна етида.

ИСПИТНИПРОГРАМ

Једна полифнакомпозиција;

Једна етида (или виртуознакомпозиција);

Један ставсонате;

Једна композиција, по слободномизбору;

Једна композиција домаћегаутора.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Образовање и васпитање ученика музике је изразито захтеван и одговоран посао. Подразумева се да онај који се њиме бави, поред одговарајућег професионалног знања и искуства треба, свакако, да поседује још и доста широк увид у основне принципе и законитости развојне психологије.

Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији "трећег родитеља", представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живи (нарочито квалитета инструмента на којем вежба или могућности набавке инструмента, уколико га ученик не поседује). Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни третман, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала. Није потребно наглашавати у којој мери наставников став према ученику ваља да буде обележен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем.

Пошто је примарна наставникова улога да негује учеников таленат, то неизбежно ограничава његов критицизам на веома уско подручје крајње неопходности – једино у којем се он може сматрати конструктивним.

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема обухвата читав спектар активности – од

детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог свирања. То значи да ће се он, током читавог периода учениковог рада на одабраном делу, трудити да му пренесе не само своје знање о прстореду, педализацији, техничким поступцима и извођачким изражајним средствима неопходним за примерено извођење дела, него и одређен број суштински важних информација о аутору дела, историјској епохи којој припада и специфичним особинама самог дела (облику у којем је написано, мелодијским, ритмичким, хармонским и контрапунктским појединостима које га карактеришу, емотивној, поетској, психолошкој или филозофској позадини његове уметничке представе и његовој естетској вредности).

Квалитет првог и неколицине наредних часова (педагошка пракса ово потврђује) најчешће пресудно утиче на даљи развој учениковог интересовања за музику. Наставнику се, из тог разлога, препоручује да посвети већу пажњу овој проблематици, проналажењем и практичном применом најподстицајнијих и најинспиративнијих могућих наставних метода.

Препоручују се велика умереност и опрез у организовању ученикових такмичарских активности. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски обојена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученициосвајају.

Равноправан третман свих ученика у класи наставник не сме, ни на какав начин и ни под каквим условима, да доведе у питање. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим.

Савестан наставник ће, разуме се, обазривим, интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција.

Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственом усавршавању – повременим учењем нових дела, стицањем додатних увида у област клавирске литературе, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем својег културног и духовног хоризонта.

Планови и програми за ОМШ - упоредни клавир за соло певање

Назив предмета

УПОРЕДНИ КЛАВИР ЗА СОЛО ПЕВАЊЕ

Циљ

Циљ учења предмета Упоредни клавирје да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Први

Годишњи фонд часова

35 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– препозна делове клавира и разликује различите начине добијања тона на клавиру;– да се оријентише на клавијатури;– правилно седи за клавиром;– примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском и бас кључу;– препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање, артикулацију и опише их својим речима;– примени различита музичка изражајна средства у складу са карактером музичког дела;– самостално свира кратке композиције напамет;– самостално и уз помоћ наставника контролише квалитет звука.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Положај за клавиром и поставка руку и прстију. Вежбе за опуштање. Вежбе за правилно ритмизирање. Основне врсте удара: портато, легато, стакато. Динамичке ознаке: пиано, мецофорте, форте, крешендо и диминуендо. Ознаке за темпо: аданте, модерато, алегро и друге..</p> <p>Појам лука.</p> <p>Појам фразе. Појам такта, двотакта, тротакта са одговарајућим нагласцима. Упознавање вредности ноте и паузе као и триоле, синкопе и пунктиране ноте. Увођење ученика у начине вежбања. Читање нота, знаци за октаве, знаци за интервале. Остали знаци на које се наилази у литератури предвиђеној програмом. Контрола тона. Музичка меморија. Самоконтрола звука и разумевање музичког облика. Полифонија – канон, имитација. Скале и трозвици</p> <p>Скале до четири повисилице и једне снизилице у размаку једне октаве, у четвртинама, у паралелном и супротном правцу од истог тона. Дурски трозвук разложено и истовремено –</p>

		<p>основни положај и два обртаја трогласно у четвртинама.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <p>– Једна од почетних школа за клавир – Томсон, Јела Кршић, Николајев</p> <p>– Бајер: <i>Школа за клавир</i> – од вежбе 85 и даље</p> <p>– Диверноа: <i>Етиде оп. 76</i> – основне вежбе за клавир</p> <p>– Черни: <i>Оп. 599, Оп. 453 оп. 139</i>, I свеска</p> <p>– Гњесина: <i>Клавирска абецеда</i>, избор</p> <p>– Лешхорн: <i>Мелодичне етиде оп. 192</i>, избор</p> <p>– М. Лили Петровић <i>Школица за клавир</i> Ниво А и Ниво Б</p> <p>Обраде и аранжмани познатих мелодија и друге композиције примерене узрасту и способностима ученика.</p>
--	--	--

Обавезни минимум програма
– лествице и трозвуци по програму
– тридесет композиција – вежбе, етиде и разни комади.

Јавни наступи
– обавезна два јавна наступа током школске године

Програм смотри
1. Једна лествица по избору;
2. Једна етида;
3. Две композиције различитог карактера.

Кључни појмови садржаја: клавир, слушање

Назив предмета **УПОРЕДНИ КЛАВИР**

Циљ Циљ учења предмета Упоредни клавир је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред **Други**

Годишњи фонд часова 35 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <p>– чита течно нотни текст у</p>		

- виолинском и бас кључу;
- одсвира основне елементе музичке форме: мотив, реченица, облик песме, облик сонатине;
- препозна и примени основне законе метрике, слаб и јак део такта;
- користи педал у делима;
- уочи у нотном тексту и примени у извођењу акценте;
- чује и примени више динамичких нивоа пиајанисимо, мецопијано, фортисимо, мецофорте;
- јасно дистанцира у свом извођењу мелодијску линију од пратње;
- осмисли уз помоћ наставника и примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког дела;
- самостално и/или по потреби уз помоћ наставника контролише квалитет звука;
- повезује прсторедне групе подметањем и пребацивањем палца уз слушну контролу самостално и уз помоћ наставника;
- развија спретност целокупног апарата уз помоћ наставника;
- самостално, изражајно свира композиције напамет;
- развија и испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

Технички и музички захтеви:
Повезивање прсторедних група навише и наниже, развијање спретности прстију кроз активно осмишљавање, слушање и свирање техничких вежби, лествица и етида.
Увођење у основне елементе форме – мотив, реченица, облик песме, сонатина.
Упознавање са законима метрике – разне врсте тактова, слаб и јак део такта, акценти.
Динамичко нијансирање лествица – пиано, пианисимо и мецопиано.
Диференцирање мелодије од пратње, рад на полифонији.
Увођење у педализацију – вежбе.

Скале и трозвуци

Најмање 4 дурске и 2 молске скале у осминама у размаку две октаве, паралелно.
Трозвуци, разложено и истовремено, у размаку две октаве – завршетак секстакордом.

ЛИТЕРАТУРА

– Јела Кршић: *Клавирска читанка за други разред*
Ханон за почетнике
– Диверноа: *Op. 176*
– Лемоан: *Дечије етиде оп. 37*
– Гњесина: *Мале етиде, I део*
– Беренс: *Op. 70*
– Черни: *Op. 139, 24 етиде*
– М. Живковић: *Међумурје мало, Текла вода Карашица*
– Ј. С. Бах: *Мале композиције, избор лакших*
– Хендл: *Избор композиција у редакцији Јеле Кршић*
– Избор сонатина: Ванхал, Хаслингер, Плејел, Бетовен, Хор, Рајнеке, Кулау, Клементи.
Сонатине домаћих аутора и других композитора одговарајуће тежине
– Збирка „*Наши композитори за младе пијанисте*”

	<ul style="list-style-type: none"> – З. Христић: <i>Тачкице</i> – Р. Петровић: <i>Игра, Циркус за мичиће, Украјинска игра</i> – С. Хофман: <i>Две басне</i> – Б. Предић: <i>Прича моје лутке</i> – М. Тајчевић: <i>За мале</i> – В. Миланковић: <i>Дечје приче, 25 мијатура за I и II разред</i> – Избор лаких композиција (Просвета, Београд) – Шуман: <i>Op. 68</i> – Гречанинов: <i>Op. 99</i> – Гедике: <i>Op. 36</i> – Гурлит: <i>Op. 82</i> – Раули: <i>Op. 36 и 37</i> – Б. Барток: <i>За децу</i> – Клавирска музика за почетнике, Микрокосмос I, избор – Мајкапар: <i>24 лаке композиције op. 16</i> – КабалеВСки: <i>Op. 30</i> – Скот: <i>Кутија играчака</i> <p>Друге композиције одговарајуће тежине.</p>
--	--

Обавезни минимум програма

- лествице и акорди по програму;
- осам композиција по слободном избору од чега обавезно 3 виртуозног карактера (етиде);
- две полифоне композиције;
- једна цела сонатина и један до два става из различитих сонатина или варијације.

Јавни наступи

- обавезна два јавна наступа током школске године

Програм смотри

1. Једна лествица по слободном избору;
2. Једна етида;
3. Две композиције по слободном избору.

Кључни појмови садржаја: клавир, слушање, опажање, тон.

Назив предмета

УПОРЕДНИ КЛАВИР

Циљ

Циљ учења предмета Упоредни клавир је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Трећи

Годишњи фонд часова

35 часова

ИСХОДИ

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- свира с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено уз помоћ наставника;
- јасно разликује и доследно изводи различите врсте удара;
- транспонује хроматски лакше мотиве или реченице;
- примени више динамичких нијанси у свирању;
- негује културу тона;
- појасни конструкцију дела и да својим речима објасни значења термина музичке форме;
- свира двохвате са јасним диференцирањем мелодијске линије;
- свесно користи директан и синкопирани педал;
- јасно разликује врсте украса и може да одсвира краћи трилер;
- свира једноставну пратњу на задату мелодију;

ОБЛАСТ/ ТЕМА

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ

САДРЖАЈИ

Читање с листа.
Унапређивање основних врста удара – легато, стакато из подлактице, из прста, нон легато, портато, репетиција.
Техничке вежбе са ритмичким варијантама.
Анализа музичких облика уз тумачење значења и конструкције дела која се обрађују – сонатина, менует, гавота, марш ...
Шире упознавање са елементима полифоније – држани тонови, свирање двохвата, истицање гласова, динамизирање деоница.
Употреба истовременог и синкопираног педала.
Упознавање са украсима и припремне вежбе: дуги и кратки предудар, пралтрилер и краћи трилер.

Техничке вежбе, скале и трозвуци

Вежбе за: правилно низање тонова, изједначавање удара, учвршћивање прстију, различиту артикулацију.
Најмање 4 дурске скале (које нису рађене у II разреду) у распону две октаве у осминама паралелно и супротно, као и у распону три октаве у осминским триолама, паралелно.
Најмање 2 молске скале у распону две октаве, паралелно.
Хроматске скале у распону две октаве, паралелно.
Трозвук четворогласно кроз две октаве разложено.
Читање с листа лаганих вежби,

одвојено и заједно.

ЛИТЕРАТУРА

– Јела Кршић: *Клавирска вежбанка*

– Лемоан: *Дечје етуде оп. 37*

– Черни: *Оп. 849*, избор

– Бертини: *25 етуда оп. 100*, избор

– Диверноа *оп. 176*

– Гедике: *Оп. 32 и 47*, број 5, 6 и 8

– Лак: *Оп. 172*

Друге етуде одговарајуће тежине.

– Ј. С. Бах: *Мале композиције*

– Ј. С. Бах: *Мали прелудијуми*

– Јела Кршић: *Клавирска вежбанка*, избор

– Хендл: *Избор композиција*, у редакцији Јеле Кршић

Друге композиције одговарајуће тежине.

– Клементи, Дијабели, Кулау, Дусик, Хајдн (лакше) као и сонатине домаћих и других аутора одговарајуће тежине.

– Гњесина: *Тема и шест малих варијација*

– Кабалевски оп. 51: *Варијације Еф-дур*

– Сорокин: *Тама са варијацијама а-мол*

– Кулау: *Варијације Ге-дур*

– Кршић и Шишмановић:

Збирка Наши композитори за младе пијанисте

– Логар, Рајичић и Илић: *За мале клавиристе*

– Рајичић: *Дечја збирка*, избор

– Тајчевић: *Дјеци и I мала свита*

– Душан Радић: *Рондино*

– Р. Мац: *Стара ура игра полку*

– Чајковски: *Албум за младе*, оп. 39, избор

– Шуман: *Албум за младе*, оп. 68, избор

– Б. Барток: *Деци, Микрокосос II*

– Гречанинов: *Дечја књига оп. 98*

– О. Шин: *Од јутра до сумрака*

– Шите: *Из веселог дечјег доба*,

избор
– Хајдн: *Мале игре*, избор
– Моцарт: *14 дечјих композиција*
– Скот: *Животиње*, избор
– Сарауер: *Слике из дечјег доба*
– Хачатуријан: *Андантино*
– Лутославски: *12 малих комада*
– Мајкапар оп. 33: *Минијатуре*
– Вилалобос: *Изабрани лаки комади*
– Јела Кршић: *Клавирска вежбанка*, избор
– Раули: *19 малих комада*, избор
– Поцоли: *Мали комади*

Обавезни минимум програма

- лествице и акорди по програму;
- 6 композиција по слободном избору од чега обавезно 3 виртуозног карактера (етиде);
- две полифоне композиције;
- два става из различитих сонатина или варијације и један став или два циклуса варијација;

Јавни наступи

– обавезна два јавна наступа током школске године

Испитни програм:

1. Једна лествица по слободном избору;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Један став сонатине;
5. Једна композиција по слободном избору.

Кључни појмови садржаја: клавир, слушање, опажање, тон.

Планови и програми за ОМШ - инструмент флаута

Назив предмета: **ФЛАУТА**

Циљ: **Циљ** учења предмета Флауте је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред: **Први**
Годишњи фонд часова: **70 часова**

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршеној области ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – опише својим речима карактеристике флауте и начин добијања тона; – дише уз подршку трбушних мишића, уз помоћ и контролу наставника; – контролише положај тела при свирању; – правилно поставља и држи инструмент; – производи самостално тон; – самостално поставља прсте леве и десне руке са ослањањем на усник, кажипрст леве и палац десне руке; – правилно изводи вежбе за тон уз помоћ наставника; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу; – покаже позитиван однос према заједничком свирању; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	<p style="text-align: center;">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Упознавање са флаутом, њеним карактеристикама и начином одржавања.</p> <p>Основно нотно описмењавање - упознавање са нотним вредностима и паузама.</p> <p>Основе технике дисања: удисај и издисај уз подршку трбушних мишића (дијафрагме), без инструмента и са њим.</p> <p>Поставка усана (амбажура) на глави флауте.</p> <p>Емитовање (добијање) тона у првој октави (количина, брзина и правац ваздуха).</p> <p>Улога језика – атак.</p> <p>Правилно држање инструмента:</p> <ul style="list-style-type: none"> – држање тела; – поставка леве руке - стабилан ослонац на кажипрст; – поставка десне руке - стабилан ослонац на палац и мали прст. <p>Овладавање грифовима прве октаве.</p> <p>Основне артикулације: портато и легато.</p> <p>Музичка меморија - неговање и развијање.</p> <p>Издржавање тонова у оквиру савладаног тонског опсега.</p> <p>Камерно музицирање са наставником (дуо).</p> <p>Вежбе за развој покретљивости прстију тј. технике.</p> <p>Увођење у начине самосталног рада код куће.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвуци</p> <p>Упознавање са тоналитетима и њиховим трозвучима у оквиру савладаног тонског опсега у целим нотама, половинама и лаганим четвртинама (Ге и Еф - дур)</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p>

		<p>Школе и етиде за флауту</p> <ul style="list-style-type: none"> – М. Рикије: <i>Мени не мањка даха</i> – Т. Ваи: <i>Почетна књига за флауту</i> – Бантаи - Шипош: <i>АБЦ</i> – А. Кавчић Пуцихар: <i>Свирамо флауту</i> – М.Мојс: <i>Флаутиста почетник</i> – <i>1-3</i> – Љ. Димитријевић: <i>Школа за флауту за први разред – избор</i> – Тафанел – Гобер: <i>Комплетна метода за флауту – избор</i> <p>и друга литература сличног садржаја и тежине</p> <p>Композиције уз клавирску пратњу</p> <p>Избор комада из збирке Хрестоматија 1 :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Руска народна песма: <i>Топ-Топ</i>, Кабалевски: <i>Мала полка</i>, Руска народна песма: <i>Препелица..)</i> – Ј. Хајдн: <i>Ариета</i> – Х. Персл: <i>Ригодон</i> – Чешка народна песма: <i>Анушка</i> – Пуцихар: <i>Лунина песма</i> – Е. Босвел : <i>Мало магаре</i> – Л. В. Бетовен: <i>Шкотска игра</i> – А. Гедике: <i>Игра</i> <p>и друге композиције сличног садржаја и тежине</p>
--	--	---

Обавезни минимум програма:

- вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту почетника
- избор неколико једноставних комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године

Програм смотре:

1. једна лествица напамет;
2. једна етида;
3. једна композиција по слободном избору

Кључни појмови садржаја: тон, дисање, поставка инструмента, слушање музике, свирање, музички бонтон.

Назив предмета **ФЛАУТА**

Циљ: **Циљ** учења предмета Флауте је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред: **Други**
Годишњи фонд **70 часова**
часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– опише својим речима карактеристике флауте и начин добијања тона;– дише уз подршку трбушних мишића, уз помоћ и контролу наставника;– правилно изводи вежбе за тон уз помоћ наставника;– производи самостално тон;– самостално поставља прсте леве и десне руке са ослањањем на усник, кажипрст леве и палац десне руке;– примењује основне елементе музичке писмености приликом свирања и читања нотног текста у виолинском кључу;– учествује на јавним наступима у школи и ван ње;– испољава самопоуздање током јавног наступа;– користи предности дигитализације у слушању и извођењу;– испољи позитиван однос према заједничком музицирању;– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Правилно држање инструмента:</p> <ul style="list-style-type: none">– држање тела;– поставка леве руке - стабилан ослонац на кажипрст;– поставка десне руке - стабилан ослонац на палац и мали прст. <p>Правилно дисање – контрола. Амбажура и њена контрола. Улога језика – атак. Овладавање грифовима прве и друге октаве. Основне артикулације: стакато и легато. Основни елементи музичке писмености. Основне ознаке темпа. Музичка меморија - неговање и развијање. Тонски опсег: d1 – d3. Издржавање тонова у оквиру савладаног тонског опсега. Технике вежбе за развој покретљивости прстију. Самостално вежбање – начини и процедуре.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвуци Дурске лествице до два предзнака, са тоничним квинтакордима, кроз две</p>

		<p>октаве. Лествице у оквиру савладаног тонског опсега.</p> <p style="text-align: center;">ЛИТЕРАТУРА</p> <p>Школе и етиде за флауту</p> <ul style="list-style-type: none"> – М. Мојс: <i>Флаутиста почетник</i> – 3-7 вежбе – Љ. Димитријевић: <i>Школа за флауту</i> – избор – Тафанел – Гобер: <i>Комплетна метода за флауту</i> – избор – Г. Гариболди: <i>Етиде</i> – избор <p>и друга литература сличног садржаја и тежине</p> <p>Композиције уз клавирску пратњу</p> <ul style="list-style-type: none"> – Композиције из збирке <i>Хрестоматија 1:</i> – В. А. Моцарт: <i>Мајска песма, Песма пастира</i> – Н. Бакланова: <i>Хоровод</i> – Е.Перишон : <i>Рано јутро</i> – Хамилтон: <i>Песма дуги</i> – Ј. Брамс: <i>Успаванка</i> – К. В. Глук: <i>Плес духова</i> – В. А. Моцарт: <i>Арија Папагена</i> – Е. Кронке: <i>Моменто ђокозо</i> – Е. Храдецки: <i>Сунчани реге</i> – М. Кесик: <i>Пипова звона</i>
<p>Обавезни минимум програма – вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту почетника; избор неколико комада уз клавирску пратњу</p>		
<p>Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године</p>		
<p>Програм смотре:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. једна лествица напамет; 2. једна етида; 3. једна композиција по слободном избору 		

Кључни појмови садржаја: тон, динамика, темпо, дисање, поставка инструмента, слушање музике, свирање, музички бонтон.

Назив предмета: **ФЛАУТА**

Циљ: **Циљ** учења предмета Флауте је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред: **Трећи**
Годишњи фонд часова **70 часова**

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – правилно дише уз подршку трбушних мишића (дијафрагма), уз мању помоћ наставника; – кратко опише технику дисања коју користи при свирању; – користи проширен тонски опсег инструмента; – контролише позицију тела приликом свирања; – изводи правилно вежбе за развој и обликовање тона, уз помоћ наставника; – самостално свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – учествује на јавним наступима; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу; – самостално вежба код куће – радо свира у камерном саставу. – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Континуирана контрола исправно постављеног дисања. Контрола амбажуре.</p> <p>Тонски опсег: це¹- ге³. Грифови прве, друге и дела треће октаве. Атак : координација прста и језика. Основне динамичке разлике (f, p). Музичка фраза – елементи и обликовање. Свирање композиција различитих садржаја уз клавирску пратњу. Музичка меморија - неговање и развијање. Заједничко свирање (наставник – ученик; ученик – ученик). Музички бонтон. Скале и трозвуци Дурске и молске лествице до три предзнака, са тоничним квинтакордима у обртајима. Лествице у оквиру савладаног тонског опсега.</p> <p style="text-align: center;">ЛИТЕРАТУРА</p> <p>Школе и етиде за флауту</p> <ul style="list-style-type: none"> – М. Мојс: <i>Флаутиста почетник</i> – 7-10 – Љ. Димитријевић: <i>Школа за флауту</i> – избор – Тафанел – Гобер: <i>Комплетна метода за</i>

		<p><i>флауту</i> – избор</p> <ul style="list-style-type: none"> – Г. Гариболди: <i>Етиде</i> – избор <p>и друга литература сличног садржаја и тежине</p> <p>Композиције уз клавирску пратњу</p> <ul style="list-style-type: none"> – Избор композиција из збирке <i>Хрестоматија 1</i> – В. Поп: <i>Срећни дом</i> – В. Поп: <i>Шумско цвеће</i> – Чичков: <i>Скерцо; Скерцино</i> – Госек: <i>Гавота</i> – Е. Храдецки: <i>Сунчани реге</i> – С. Џоплин: <i>Забављач</i> – Гедике: <i>Игра</i> – Р. Л. Каин: <i>Прелудијум и игра</i> – Г. Ф. Телеман: <i>Менует II из Свите у а – молу</i> – Ј. Л. Дусек: <i>Менует</i> – П. Николић: <i>Андантино</i> <p>и други комади сличног садржаја и тежине.</p>
<p>Обавезни минимум програма – вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту; избор неколико комада уз клавирску пратњу</p>		
<p>Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године</p>		
<p>Испитни програм</p> <p>1. једна дурска и једна молска лествица напамет са тоничним квинтакордима, у четвртинама и осминама; 2. две етиде различитог карактера; 3. једна композиција уз пратњу клавира по слободном избору</p>		

Кључни појмови садржаја: тон, динамика, темпо, дусање, поставка инструмента, слушање музике, свирање, музички бонтон.

IV разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Овладати целокупним регистром инструмента.

Основно динамичко нијансирање.

Вибрато.

Рад на квалитету тона, и чистој интонацији.

Рад на артикулацијама.

Остваривање техничког напредовања ученика.

Савлађивање дела из литературе.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске до четири предзнака са тоничним квинтакордима, у обртајима, у различитим артикулацијама, у обиму две октаве, у осминама и лаганим шеснаестинама (напамет).

ЛИТЕРАТУРА

М. Мојс: Флаутиста почетник од 10 и даље
М. Мојс: 24 мале етиде
М. Мојс: Тонске вежбе
Г. Гариболди: Мињон етиде, оп. 131
Љ. Димитријевић: Школа за флауту – избор
В. А. Моцарт: Арија Тамина из опере „Чаробна фрула”
В. Поп: Арабела
Вебер: Цигански капричо
Г. Тихомиров: Мала корачница
Е. Келер: Мазурка
В. Поп: Шпанска игра
М. Мојс: Сарабанда
Мусоргски: Гопак

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвучима у осминама и шеснаестинама, напамет;
Две етиде различитог карактера;
Једно дело уз пратњу клавира, напамет.

V разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Рад на квалитету тона и чистој интонацији.
Рад на артикулацијама.
Остваривање техничког напредовања ученика.
Савлађивање дела из литературе.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске лествице до пет предзнака, са тоничним квинтакордом, у обртајима, у различитим артикулацијама, у осминама и лаганим шеснаестинама.
Хроматика – поставка (напамет).
Упознати ученика са начином свирања двоструког језика. Динамика. Вибрато.

ЛИТЕРАТУРА

М. Мојс: Тонске вежбе
М. Мојс: 25 мелодијских етида
Г. Гариболди: 20 малих етида, оп. 132
Љ. Димитријевић: Школа за флауту – избор
В. Поп: Шпанска серенада
К. Дебиси: Мали црнац
А. Томази: Мали корзикански пастир
М. Јеличанин: Ноктурно и Скерцо
Ј. Андерсен: Скерцино
Моњушко: Преслица

М. Пот: Сичилијана
Ј. Донжон: Пан
Л. Вајнер: Игра лисице
Р. Валентајн: 12 соната – избор

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима у осминама и лаганим шеснаестинама, напамет;
Две етиде различитог карактера;
Једно дело уз клавируску пратњу, напамет.

VI разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Упознати ученика са начином свирања двоструког и троструког језика.
Обновити све научене тоналитете са новим техничким захтевима.
Обрадити етиде у свим тоналитетима, које по својим захтевима омогућавају даљи развој тонских и техничких могућности ученика.
Наставити рад на тонским и техничким вежбама.

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске лествице (сви тоналитети) са тоничним трозвучима, доминантним и умањеним септакордима, у обртајима, у различитим артикулацијама, у обиму од две октаве у шеснаестинама.
Лествице свирати развијено.
Хроматика – развијање у различитим ритмичким покретима.
Напамет.

ЛИТЕРАТУРА

М. Мојс: Тонске вежбе
Тафанел и Гобер: Техничке вежбе
Г. Гариболди: 20 распеваних етида, оп. 88
Љ. Димитријевић: Школа за флауту за IV разред - избор
К. В. Глук: Арија из опере „Орфеј”
Ф. Госек: Тамбурин
Е. Песар: Андалузија
Е. Келер: Романса
Г. Форе: Сичилијана, оп. 78
Б. Годар: Алегрето, оп. 116
Ж. Демерсман: Венецијански карневал
М. Логар: Пасторала
Г. Ф. Хендл: Соната Еф-дур или ге-мол
Б. Марчело: Соната Бе-дур, или де-мол
Г. Ф. Телеман: Соната: Еф-дур
А. Вивалди: Концерт број V у Еф-дуру, оп. 10

ОБАВЕЗАН МИНИМУМ ПРОГРАМА

Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима, доминантним и умањеним септакордима у шеснаестинама, хроматика, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Једно дело за извођење уз пратњу клавира, напамет.

Планови и програми за ОМШ - инструмент обоа

Назив предмета

ОБОА

Циљ

Циљ учења предмета Обоа је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Први

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– опише својим речима карактеристике обое и начин добијања тона;– опише својим речима правилно узимање даха и регулисање његове потрошње;– правилно држи амбажуру и објасни важност амбажуре и њену поставку;– правилно склапа и расклапа инструмент;– правилно стоји и држи инструмент;– самостално одржава– (чисти) инструмент и писак:– изводи стакато и легато;– примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском кључу;– свира кратке композиције	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Карактеристике и делови инструмента. Правилно узимање даха и регулисање његове потрошње. Формирање правилне амбажуре. Добијање тона на писку. Склапање и расклапање инструмента. Правилно држање инструмента: став тела положај главе, руку и прстију. Одржавање инструмента. Тонске вежбе (издржани тонови у опсегу це1-ге2). Артикулација - стакато, легато. Елементи музичке писмености (целе ноте,половине и четвртине).</p> <p>Скале и трозвуци</p>

<p>напамет, соло и уз пратњу клавира;</p> <ul style="list-style-type: none"> – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>Дурске скале до једног предзнака у лаганим четвртинама.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Пушечников- <i>Азбука за обоу</i> – Комади уз клавирску пратњу: – В.А-Моцарт-<i>Алегрето</i> – Ф.Шуберт-<i>Валцер</i> – Пушечников-<i>Креин-Мали валцер</i> и комади сличне тежине
---	--	--

Обавезни минимум програма
Две лествице, 10 етида, један комад уз клавирску пратњу

Јавни наступи
Један обавезан наступ у току школске године

Програм смотри
Једна лествица, једна етида, један комад уз клавирску пратњу

Кључни појмови садржаја: амбажура, дисање, тон, интонација, слушање музике, свирање, музичка фраза, музички бонтон.

Назив предмета **ОБОА**

Циљ **Циљ** учења предмета Обоа је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред **Други**
Годишњи фонд **70 часова**
часова

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – правилно држи амбажуру – правилно узима дах – правилно држи инструмент – самостално изводи тонске и техничке вежбе – примени основне ознаке за темпо, динамику, понављање 	<p style="text-align: center;">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Јачање амбажуре у обиму од малог бе до а2. Правилно дисање. Стакато, легато. Пунктирани ритам, синкопа. Основне ознаке за темпо.</p>

<p>у свирању</p> <ul style="list-style-type: none"> – правилно изводи ритмичке фигуре у задатом нотном тексту – правилно изводи стакато – самостално свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира – комуницира са корепетитором кроз музику – учествује на јавним наступима у школи и ван ње – испољи самопоуздање у тику јавног наступа – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике 		<p>Музичка фраза. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвучи Дурске скале до два предзнака, молске скале до једног предзнака са тоничним трозвуком, мало разлагање.</p> <p>Етиде Пушечников-<i>Азбука за обоу</i> или етиде сличне тежине</p> <p>Комади</p> <ul style="list-style-type: none"> – Комади уз клавирску пратњу: – В. А. Моцарт- <i>Мајска песма</i>, – <i>Валцер</i> – Ј.Хајдн- <i>Менует</i> – П. И. Чајковски - <i>Стара француска песма</i> и други комади сличне тежине
<p>Обавезни минимум програма</p> <p>Три дурске лествице и једна молска, 10 етида, два комада уз клавирску пратњу</p>		
<p>Јавни наступи</p> <p>Два обавезна наступа у току школске године</p>		
<p>Програм смотри</p> <p>Једна дурска и једна молска лествица, једна етида, комад уз клавирску пратњу напамет</p>		

Кључни појмови садржаја: дисање, тон, интонација, слушање музике, свирање, музичка фраза, музички бонтон

Назив предмета

ОБОА

Циљ

Циљ учења предмета Обоа је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Трећи

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – самостално се штима према клавиру; – правилно узима дах; – правилно обликује тон у различитим динамичкун нијансама; – правилно изводи шеснаестине и триоле; – самостално свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – комуницира са корепетитором кроз музику; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Штимовање. Правилно узимање даха. Узимање даха дубоко, средње и кратко – примена. Тонски опсег од малог бе до це3. Тонске вежбе (издржани тонови). Обликовање тона у различитим динамичким нијансама. Триоле, шеснаестине. Украсни тонови - предудар, мордент. Музичка фраза. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвуци Дурске скале до три предзнака, молске скале до два предзнака са тоничним трозвуком, мало разлагање у осминама.</p> <p>Етиде Пушечников <i>II књига</i> или етиде сличне тежине</p> <p>Комади</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ж.Ф.Рамо-<i>Менует</i> – Фишер - <i>Менует и Ригодон</i> и други комади сличне тежине

Обавезни минимум програма

Четири дурске и две молске лествице, 10 етида, два комада уз клавиру пратњу

Јавни наступи

Два обавезна јавна наступа у току године

Програм смотри

Једна дурска, једна молска лествица, једна етида,

комад уз клавиру пратњу напамет

Кључни појмови садржаја: тон, интонација, слушање музике, свирање, музичка фраза, музички бонтон.

IV разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Оспособљавати ученике за дотеривање и прављење пискова.

Вежбање дугих тонова и интервала од малог бе до еф3.

Упознавање ученика са тридесетдвојкама и рад са синкопама у различитим комбинацијама.

ЛЕСТВИЦЕ

Све дурске и молске лествице са тоничним трозвучима у лаганим шеснаестинама, напамет.
Доминантни и умањени септакорди.

ЛИТЕРАТУРА

Х. Брод: Етиде, I део
Г. Ф. Хендл: Арија и Рондо
Ђ. Б. Перголези: Сичилијана
Други комади сличне тежине.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

све дурске лествице са доминантним и умањеним септакордом;
петнаест етида из Бродове прве свеске;
пет комада са клавиром.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима, доминантним или умањеним септакордима, напамет;
2. Две етиде различитог карактера;
3. Један комад за извођење уз пратњу клавира, напамет.

Планови и програми за ОМШ - инструмент кларинет

Назив предмета

КЛАРИНЕТ

Циљ

Циљ учења предмета Кларинет је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Први

Годишњи фонд
часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– опише својим речима карактеристике кларинета и начин добијања тона;– правилно стоји и држи	ИЗВОЂЕЊЕ	Карактеристике инструмента. Поставка правилног дисања и вежбе дисања.

<p>кларинет;</p> <ul style="list-style-type: none"> – држи правилно амбажуру и обе руке, правилно дише; – изражајно пева а потом самостално или уз пратњу наставника свира кратке и лаке песмице по слуху; – изводи правилно техничке вежбе за квалитет тона, стакато, интонацију и покретљивост уз помоћ наставника; – примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском кључу; – препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање..; – примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника; – свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	<p>МУЗИКЕ</p>	<p>Начин добијања тона. Поставка леве и десне руке. Поставка амбажуре. Техника десне руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – правилно постављање позиције прстију на рупама и клапнама; – правилно постављање палца за ослањање инструмента; – правилно позиционирање шаке. <p>Техника леве руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – правилно постављање позиције прстију на рупама и клапнама; – правилно позиционирање шаке. <p>Стакато технка: правилно ударање врхом језика у трску. Вежбе за развој моторике прстију леве руке.</p> <p>Скале и трозвучи: Це, Ге, Де, Бе и Еф-дур, а, е, де, ха и ге мол у две октаве.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Бруно Брун : <i>Школа за кларинет број 1</i> – Радивој Лазих : <i>Учим кларинет број 1</i> <p>и остала литература сличне тежине по избору наставника</p>
--	----------------------	---

Обавезни минимум програма

- дурске и моске скале до једног предзнака
- 20 етида
- 2 комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи

Обавезна су 2 јавна наступа у току године

Програм смотри

- Једна дурска, једна молска скала са тоничним трозвуком
- 2 етиде
- Један комад уз пратњу клавира (изводи се напамет)

Кључни појмови садржаја: амбажура, тон, интонација, слушање музике, свирање, музичка фраза, музички бонтон.

Назив предмета

КЛАРИНЕТ

Циљ

Циљ учења предмета Кларинет је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Други

Годишњи фонд
часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– правилно стоји и држи инструмент;– свира уједначено малу, прву и другу октаву;– свира технике легато и стакато;– примени основне елементе нотне писмености и теорије у свирању;– чита нотни текст у виолинском кључу;– чита динамичке и ознаке за темпо;– свира вежбе за побољшање технике тона и моторике прстију;– свира у опсегу од Е до це3;– свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;– учествује на јавним наступима у школи и ван ње;– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Тонске и техничке вежбе за унапређивање целокупног извођачког апарата (тон, амбажура, техника прстију и језика).</p> <p>Синхронизација језика и прстију.</p> <p>Рад на побољшању интерпретације.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвучи: Дурске и молске скале до три предзнака кроз две октаве – стакато и легато</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <p>Етиде</p> <ul style="list-style-type: none">– Бруно Брун : <i>Школа за кларинет број 1, 2</i>– Радивој Лазић : <i>Учим кларинет број 1, 2</i> и остала одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима. <p>Комади Комади по избору наставника адекватне тежине</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none">– дурске и молске скале до 3 предзнака са тоничним трозвуком кроз две октаве– 25 етида– 2 комада уз пратњу клавира		
<p>Јавни наступи</p>		

Обавезна су 2 јавна наступа у току године

Смотра на крају године (изводи се напамет)

Једна дурска, једна молска скала са тоничним трозвуком

2 етиде

Комад уз пратњу клавира

Кључни појмови садржаја: тон, интонација, слушање музике, свирање, музичка фраза, музички бонтон.

Назив предмета **КЛАРИНЕТ**

Циљ **Циљ** учења предмета Кларинет је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања

Разред **Трећи**
Годишњи фонд **70 часова**
часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– изведе одговарајуће технике свирања на инструменту;– свира у распону од Е мало до е3;– свира различите типове артикулација;– исправи интонацију у току свирања уз помоћ наставника;– повеже стечено знање из основа муз.писмености са техничким процедурама на инструменту;– прати развој сопствене координације и моторике кроз свирање;– препознаје агогику;– критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Вежбе за побољшање моторичких способности и синхронизацију прстију и језика. Издржавање тонова. Контрола дисања, амбажуре. Развијање слуха за самостално штимовање. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвучи: Кроз две октаве : Це, Еф, Ге, Бе, Де, А и Ес - дур, а, е, де, ха, ге, це и фис - мол Кроз три октаве: е - мол Све скале свирати у стакато и легато артикулацији</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none">– Бруно Брун : <i>Школа за кларинет број 1, 2, 3</i>– Радивој Лазич : <i>Учим кларинет број 1,2, 3</i>

<ul style="list-style-type: none"> – примењује основне принципе правилног вежбања у самосталном раду. 		<p>и остала одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима Комади по избору наставника адекватне тежине.</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дурске и молске скале кроз две и три октаве са тоничним трозвуком – 30 етида – Два комада уз пратњу клавира 		
<p>Јавни наступи Обавезна су 2 јавна наступа у току године</p>		
<p>Испитни програм (изводи се напамет)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Једна дурска, једна молска скала са тоничним трозвуком – 2 етиде – Комад уз пратњу клавира 		

Кључни појмови садржаја: тон, интонација, слушање музике, свирање, музичка фраза, музички бонтон.

IV разред (2 часа недељно, 70 годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Вежбање дугих тонова и интервала од е мало до ге³.

Даљи рад на развоју технике.

ЛЕСТВИЦЕ

Све дурске и молске лествице са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордом.

Е-дур, Еф-дур, Ге-дур и Фис-дур свирати кроз три октаве.

Хорматска лествица од е мало до ге³.

ЕТИДЕ

Бруно Брун: Школа за кларинет (Просвета, Београд), III свеска и/или нека друга школа адекватне тежине.

КОМАДИ ИЗ ЗБИРКИ

Бруно Брун: Избор малих комада (Просвета, Београд),

Ј. Ланселот и А. Класенс: Класични кларинет (М. Комбре, Париз, свеске Це и Де) и/или други комади адекватне тежине.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

шест дурских и шест молских лествица;

тридесет етида;

пет композиција по слободном избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна дурска и једна молска лествица са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордом, напамет;
Две етиде различитог карактера;
Комад уз пратњу клавира, напамет

Планови и програми за ОМШ - инструмент фагот

Назив предмета

ФАГОТ

Циљ

Циљ учења предмета Фагот је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Први

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– опише својим речима карактеристике фагота;– представи историјат инструмента и исприча неку занимљивост везану за инструмент;– правилно држи инструмент;– опише својим речима вежбице дусања и шта се постиже сваком од тих вежбица;– правилно изводи косто доминално дусање и објасни шта је то;– самостално намести писак на есо цев и склапа инструмент;– правилно држи амбажуру и објасни важност амбажуре и њену поставку;– објасни важност одржавања инструмента;– изводи стакато и легато;– примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у бас кључу;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Историјат, карактеристике, делови и могућности фагота. Вежбе дусања. Правилно склапање инструмента и стављање писка на есо цев. Поставка амбажуре. Свирање само на писку и само на есо цеви. Правилно држање фагота, правилна поставка леве и десне саке и прстију. Одржавање инструмента. Врсте артикулација (стакато и легато). Тонске вежбе (издржавање тонова). Елементи музичке писмености (целе ноте, половине, четвртине и осмине). Тонски опсег: од Ге велико до це 1. Скале и трозвуци Дурске и молске скале до једног

<ul style="list-style-type: none"> – самостално свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>предзнака са тоничним трозвуком (е,а,Ф,Г).</p> <p style="text-align: center;">ЛИТЕРАТУРА</p> <p>Етиде</p> <ul style="list-style-type: none"> – Јулијус Вајсенборн, <i>Etude за почетнике</i>, прва свеска – Кристин Волф Јенсен: <i>Music and the bassoon</i> – Збирка етида за почетнике различитих руских аутора <p>Литература по избору наставника</p> <p>Комади</p> <ul style="list-style-type: none"> – Мирко Исаески: <i>Млади фаготиста</i> <p>Композиције или транскрипције за фагот по избору наставника</p>
<p>Обавезни минимум програма Две лествице, 15 етида, две композиције по слободном избору</p>		
<p>Јавни наступи Два обавезна јавна наступа у току године на којима се композиције не морају изводити напамет</p>		
<p>Програм смотри Једна композиција уз пратњу клавира напамет</p>		

Кључни појмови садржаја: амбажура, дисање, тон, интонација, слушање музике, свирање, музичка фраза, музички бонтон.

Планови и програми за ОМШ - инструмент хорна

Назив предмета	ХОРНА
Циљ	<p>Циљ учења предмета Хорна је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања</p>
Разред	Први
Годишњи фонд часова	70 часова

ИСХОДИ	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<p>По завршеној области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – расклопи делове хорне и опише начин одржавања инструмента; 		<p>Карактеристике инструмента.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – правилно држи инструмент у мирној, релаксираној и стабилној позицији; – правилно дише и контролише отвореност грла и дисајних путева; – правилно поставља амбажуру; – зуји на уснику без притиска – изводи правилно тонске вежбе уз контролу интонације; – изражајно пева вежбе које изводи на инструменту; – примени основне елементе нотне писмености у свирању; – препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање...; – примени правила вежбања у самосталном раду; – свира кратке композиције напамет, соло или уз пратњу клавира; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – показује самопоуздање на наступима; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Правилан став и држање. Техника дисања и отвореност дисајних путева. Амбажура (поставка усника). Зујање на уснику. Атак (ударац језиком). Издржавање основних аликвотних тонова на хорни. Проширивање опсега тонова и тонске вежбе у распону г - Г1. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвуци</p> <p>Г - дур са тоничним трозвуком у половинама.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Драган Гиртл: <i>Школа за хорну</i> (први део) – Бери Таквел: <i>50 почетних вежби за хорну</i> – Палма Силађи - Миклош Кекењеш: <i>Школа за хорну</i> (избор етида и комада)
ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА <ul style="list-style-type: none"> – Г дур са тоничним трозвуком – 20 етида – 2 комада уз клавирску пратњу 		
ЈАВНИ НАСТУПИ Обавезна су 2 јавна наступа у току године		
ПРОГРАМ СМОТРЕ <ul style="list-style-type: none"> – 1 скала са тоничним трозвуком, напамет – 1 етида – 1 комад уз пратњу клавира, напамет 		

Кључне речи: дисање, зујање, амбажура, атак, тон, музички бонтон

Назив предмета

ХОРНА

Циљ

Циљ учења предмета Хорна је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања

Разред

Други

Годишњи фонд часова

70 часова

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p style="text-align: center;">По завршеној области ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – правилно држи инструмент у мирној релаксираној, стабилној позицији; – контролише дисање и развија технику зујања без притиска; – изводи тонске вежбе у проширеном регистру и контролише интонацију; – свира легато; – усклађује рад језика и прстију; – изражајно пева вежбе које изводи на инструменту; – користи основне појмове мелодике, ритма и динамике; – примењује правила вежбања у самосталном раду; – свира кратке композиције напамет, соло или уз пратњу клавира; – комуницира са корепетитором кроз музику; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – показује самопоуздање на јавним наступима; – искаже мишљење о сопственом и туђем свирању; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	<p style="text-align: center;">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Свирање без притиска, контрола дисања и амбажуре. Корелација рада прстију и језика. Рад на тонском квалитету. Легато свирање уз контролу интонације. Упознавање са молским лествицама Контрола атака на четвртинама. Проширивање опсега тонова ф- Б1. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвучи Г дур, Ф дур, Б дур, а мол са тоничним трозвучима у половинама</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Драган Гиртл: <i>Школа за хорну</i> (први део) – Палма Силађи – Миклош Кекеђеши: <i>Школа за хорну</i> – Бери Таквел: <i>50 почетних вежби за хорну</i> – Анонимус : <i>Мелодија</i> – П. Мај: <i>Минијатуре бр.1 и 2</i> – В. А. Моцарт: <i>Азбука</i>
<p>ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 дурске скале са тоничним трозвучима – 25 етида – 3 комада уз клавирску пратњу 		
<p>ЈАВНИ НАСТУПИ Обавезна су 2 јавна наступа у току године</p>		
<p>ПРОГРАМ СМОТРЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1 скала са трозвуком, напамет – 1 етида – 1 комад уз клавирску пратњу, напамет 		

Кључне речи: амбажура, тон, интонација, артикулација, музичка фраза, музички бонтон

Назив предмета

ХОРНА

Циљ

Циљ учења предмета Хорна је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања

Разред

Трећи

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– опише историјски развој инструмента;– контролише амбажуру, дусање, атак и интонацију у проширеном регистру;– контролише моторику леве руке;– изводи различите начине артикулације;– повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на хорни;– покаже самопоуздање и такмичарски дух;– примењује правила вежбања у самосталном раду;– комуницира са корепетитором кроз музику;– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Упознавање са историјским развојем инструмента. Контрола амбажуре, дусања и атака. Развијање слуха за самостално штивање. Наставак и проширивање рада на тонским и техничким вежбама. Упознавање са осминама нота и пауза, као и пунктираним нотним вредностима. Развијање моторике леве руке. Артикулација (утврђивање савладаних елемената легата и упознавање са осталим начинима артикулације). Проширивање опсега тонова у распону е - Д2. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвучи Г дур, Ф дур, Д дур, Б дур, А дур, а мол и г мол са тоничним квинтакордом и обртајима у четвртинама</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none">– Драган Гиртл: Школа за хорну (први део)– Палма Силађи - Миклош Кекењеш: <i>Школа за хорну</i>

		<ul style="list-style-type: none"> – Бери Таквел: <i>50 почетних вежби за хорну</i> – Марк - Антоан Робилард: <i>Прогресивне методе за хорну</i> – Ј. Б. Флис: <i>Успаванка</i> – В. А. Моцарт: <i>Валцер</i> – Л. ван Бетовен: <i>Екосеза</i> – П. И. Чајковски: <i>Стара француска песма</i> – Ј. Кригер: <i>Менует</i>
ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА		
<ul style="list-style-type: none"> – 3 дурске и 1 молска скала са трозвуком – 30 етида – 4 комада уз клавирску пратњу 		
ЈАВНИ НАСТУПИ		
Обавезна су два јавна наступа у току школске године		
ПРОГРАМ СМОТРЕ (изводи се напамет)		
<ul style="list-style-type: none"> - 1 дурска и једна молска скала са тоничним квинтакордом и обртајима, - 1 етида - 1 комад уз клавирску пратњу, 		

Кључне речи: амбажура, тон, моторика, штивање, интонација, артикулација, музички бонтон.

IV разред (2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Систематска надградња основа кроз њихову примену у технички сложенијим захтевима:

Ширење опсега.

Даље усавршавање свирања интервала.

Контрола тона у шеснаестинама.

Контрола тона од *pp* и *ff*.

Легато интервала до октаве.

Рад на осталим артикулацијама.

Рад на напретку технике прстију.

ЛЕСТВИЦЕ

Еф-дур, Ас-дур, Де-дур, Ха-дур, де-мол, еф-мол, фис-мол, цис-мол и остале у зависности од могућности ученика, у целим нотама, половинама, четвртинама, осминама, у разним ритмичким комбинацијама и артикулацијама (легато, стакато).

ЛИТЕРАТУРА

Ф. Шолар: Школа за хорну, I и II свеска (избор)

Силађи и Кекењеш: Школа за хорну, I и II свеска (избор)

Д. Марковић: Школа за хорну, III и IV део (избор)

Л. Теве: Комплетна метода за хорну, II свеска

М. Алфонс, II свеска

и друга одговарајућа литература.

М. Влајин: Багатела II

Ј. Кригер: Менует

Л. В. Бетовен: Романса

J. С. Бах: Корал

J. Д. Шкруп: Концерт

и друга одговарајућа литература према избору наставника и могућностима ученика.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

све дурске и молске лествице;

Шолар – до 64. вежбе;

два комада уз клавирску пратњу.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна дурска и једна молска лествица.

Две етиде (једна у брзом темпу, друга у спором).

Комад уз клавирску пратњу, напамет.

Планови и програми за ОМШ - инструмент труба

Назив предмета

ТРУБА

Циљ

Циључења предмета Труба је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред

Први

Годишњи фонд часова

70 часова

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – расклопи делове трубе и опише начин одржавања инструмента; – правилно држи инструмент у мирној, релаксираној и стабилној позицији; – примени правилну технику дисања; – контролише отвореност грла и дисајних путева; – правилно поставља амбажуру; – зуји на уснику без притиска; – изводи правилно тонске вежбе уз контролу интонације; – изражајно пева вежбе које изводи на инструменту; – примени основне елементе нотне писмености у свирању; – препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање..; – спроведе правила вежбања у самосталном раду; – свира кратке композиције напамет, соло или уз пратњу клавира; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – покаже самопоуздање на наступима; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике. 	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Карактеристике инструмента. Правилан став и држање. Техника дисања и отвореност дисајних путева. Амбажура(поставка усника). Зујање на уснику. Атак (ударац језиком). Издржавање основних аликвотних тонова на труби. Проширивање опсега тонова и тонске вежбе у распону до c^2. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвуци Скале у једној октави са тоничним трозвуком у половинама према могућностима ученика</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Д. Марковић: <i>Почетна школа за трубу</i> – Први део – Др. Чарлс Колин: <i>Почетне студије за трубу</i> – Алојз Стрнад: <i>Метода за трубу 1. део</i> (избор вежби одговарајућег нивоа) – А. Митронов: <i>Школа за трубу</i> – Р. Гетчел: <i>Практичне студије 1.</i> Књига – Сигмунд Херинг етиде за трубу.
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – једнооктавна скала са тоничним трозвуком у половинама, у зависности од могућности ученика – 20 етида – 2 комада уз клавирску пратњу 		
<p>Јавни наступи</p> <ul style="list-style-type: none"> – Обавезна су 2 јавна наступа у току године 		
<p>Програм смотре</p> <ul style="list-style-type: none"> – Једна скала са тоничним трозвуком – Две етиде – Један комад уз пратњу клавира, напамет 		

Кључне речи: дисање, зујање, амбажура, атак, тон, музички бонтон

Циљ	Циљ учења предмета Труба је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања
Разред	Други
Годишњи фонд часова	70 часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – правилно држи инструмент у мирној релаксираној, стабилној позицији; – контролише дисање и развија технику зујања без притиска на усне; – изводи тонске везбе у проширеном регистру и контролише интонацију; – примењује легато свирање; – усклађује рад језика и прстију; – изражајно пева вежбе које изводи на инструменту; – користи основне појмове мелодике, ритма и динамике; – поштује правила вежбања у самосталном раду; – свира кратке композиције напамет, соло или уз пратњу клавира; – комуницира са корепетитором кроз музику; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – показује самопоуздање на јавним наступима; – изнесе мишљење о изведеном наступу или свирању; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Свирање без притиска, контрола дисања и амбажуре. Корелација рада прстију и језика. Рад на тонском квалитету. Легато свирање уз контролу интонације. Контрола атака на четвртинама. Проширивање опсега тонова од „мало x до x^2“. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвуци Ц - дур, Б - дур, Г - дур, Д – дур, са тоничним трозвучима у половинама и четвртинама.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Д. Марковић: <i>Школа за трубу</i> (до нивоа предвиђеног програмским захтевима) – Д. Марковић: <i>Збирка лаких композиција за трубу</i> – Д. Марковић: <i>78 композиција за трубу</i> – А. Стрнад: <i>Метода за трубу 1. део</i> – (избор вежби одговарајућег нивоа) – Сигмунд Херинг етиде за трубу. – Ј. Поре: <i>Мини концертино Но.5, Но.6</i> – Др. Чрлс Колин: <i>Мелодичне основе за трубу</i> <p>Или нека друга одговарајућа литература по избору наставника,</p>

	предвиђена програмским захтевима
Обавезни минимум програма	
<ul style="list-style-type: none"> – 2 дурске скале са тоничним трозвучима – 25 етида – 3 комада уз клавирску пратњу 	
Јавни наступи	
<ul style="list-style-type: none"> – Обавезна су 2 јавна наступа у току године 	
Програм смотре	
<ul style="list-style-type: none"> – Једна скала са трозвучком, напамет – Једна етида – Један комад уз клавирску пратњу, напамет 	

Кључне речи: амбажура, тон, интонација, артикулација, музичка фраза, музички бонтон

Назив предмета

ТРУБА

Циљ

Циљчења предмета Труба је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања

Разред

Трећи

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – објасни историјски развој инструмента; – контролише амбажуру, дусање, атак и интонацију у проширеном регистру; – контролише моторику леве руке; – изводи различите начине артикулације; – повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на труби; – покаже самопоуздање и такмичарски дух; – поштује правила вежбања у самосталном раду; – комуницира са корепетитором кроз музику; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Развој инструмента кроз историју (основни подаци).</p> <p>Контрола амбажуре, дусања и развијање слуха за самостално штимање.</p> <p>Рад на тонским и техничким вежбама.</p> <p>Упознавање са осминама нота и пауза, као и пунктираним нотним вредностима кроз одговарајуће композиције и вежбе.</p> <p>Артикулација (утврђивање савладаних елемената легата и упознавање са осталим начинима артикулације).</p> <p>Проширивање опсега тонова у распону „мало <i>fis</i> до <i>e²</i> „.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвучи</p>

<ul style="list-style-type: none"> – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>Седам дурских скала кроз једну октаву, различитих начина артикулације и брзине</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Д. Марковић: <i>Школа за трубу</i> Први део (до нивоа предвиђеног програмским захтевима) – Д. Марковић: <i>Збирка лаких композиција за трубу</i> – Д. Марковић: <i>78 композиција за трубу</i> – А. Страд: <i>Метода за трубу</i> 1. део (избор вежби одговарајућег нивоа) – Сигмунд Херинг етиде за трубу Или нека друга одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3 дурске скале – 30 етида – 4 комада уз клавирску пратњу 		
<p>Јавни наступи</p> <ul style="list-style-type: none"> – Обавезна су два јавна наступа у току школске године 		
<p>Програм смотре</p> <ul style="list-style-type: none"> – Једна дурска скала са тоничним квинтакордом, напамет – Две етиде – један комад уз клавирску пратњу, напамет 		

Кључне речи, амбажура, тон, моторика, штимање, интонација, артикулација, музички бонтон.

IV разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Систематска надградња основа кроз њихову примену у технички сложенијим захтевима:

Очување нон преса и ширење опсега.

Даље усавршавање свирања интервала.

Контрола тона у шеснаестинама.

Постављање правилног атака за портато.

Контрола квалитета тона у стакатисиму.

Контрола тона од *pp* и *ff*.

Систематска студија легато интервала до октаве.

Вежбе на аликвотним тоновима:

Минимални опсег: мало фис до ге².

Максимални опсег у зависности од тренутних могућности ученика да свира висину лако, квалитетно и без притиска на усне.

Минимални опсег у свирању из нота: мало фис до бе².

ЛЕСТВИЦЕ

Дурске и молске скале закључно са шест предзнака кроз октаву по могућности до квинтдециме у четвртинама, осминама и шеснаестинама, са ритмичким варијацијама и артикулацијама на скали у четвртинама и осминама и обртајима трозвука у четвртинама и осминама.

ТОНАЛИТЕТИ:

дурски и молски закључно са шест предзнака. Све дурске и молске лествице у једној октави. Хроматика.

МЕТРИКА:

4/2, 3/2, 2/2, 4/4, 3/4, 2/4, 2/8, 3/8, 4/8, 6/8, 9/8, 12/8.

РИТАМ:

целе ноте, половине, четвртине, осмине, шеснаестине и синкопе са одговарајућим паузама.

АРТИКУЛАЦИЈЕ:

тенуто, маркато, стакато, легато, и портато.

ДИНАМИКА:

од пианисимо посибиле до фортисимо посибиле и крешендо и декрешендо.

СТУДИЈА ЛЕГАТА:

легато интервали до октаве у половинама и четвртинама.

ЛИТЕРАТУРА

Ђорђе Тошић: Комплетна метода, свеска I

А.Петит: Гранде метода за корнет

Ј. Б. Арбан: Гранде метода

В.Вурм: 40 Етида са трубу

Алојз Страд: Метода учења трубе (избор вежби одговарајућег нивоа)

Ђорђе Тошић: Уџбеник флексибилне технике за нижу школу (избор вежби одговарајућег нивоа)

Сигмунд Херинг: Етиде за трубу

или нека друга одговарајућа литература.

Дубравко Марковић: Основне вежбе у шенаестинама

КОМПОЗИЦИЈЕ СА КЛАВИРСКОМ ПРАТЊОМ

Најмање две композиције у нивоу градива, по избору наставника, препорука да једна композиција буде цикличног типа (концерт или соната)

ЛИТЕРАТУРА

Ђорђе Тошић: Композиције са клавирском пратњом

Ј.Б.Арбан: Популарне мелодије и песме за трубу из Гранде методе Француске Едиције

Дубравко Марковић: Збирка лаких композиција за трубу

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Две скале (дурска и молска);

Две етиде: једна техничка и једна мелодијска;

Једна композиција са клавирском пратњом по могућности циклична, напамет.

Планови и програми за ОМШ - инструмент тромбон

Назив предмета **ТРОМБОН**

Циљ **Циљ** учења предмета Тромбон је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред **Први**

Годишњи фонд часова **70 часова**
часова

<p align="center">ИСХОДИ</p> <p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p align="center">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p align="center">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – опише својим речима боју тона инструмента; – правилно стоји и држи инструмент; – правилно дише; – зуји на уснама и уснику; – постави усник на усне; – изведе основне тонове у средњем регистру, у целим нотама и половинама; – изведе правилно техничке вежбе које укључују преувавање на једној позицији као и промену позиције; – коригује интонацију уз помоћ наставника; – користи у свирању знање из солфеђа и чита нотни текст у бас кључу; – препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављања... 	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Тромбон, његове карактеристике и делови. Добијање тона константним дувањем односно вибрирањем усница. Техника зујања на уснику. Дуги тонови у целим нотама (средњи регистар) на тромбону.</p> <p>Скале и трозвучи: Бе-дур у једној октави, у целим нотама и половинама. Це-дур у једној октави, у целим нотама и половинама.</p> <p align="center">ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Јан Линдквист: <i>Тобе тромбон</i>; – Дубравко Марковић: <i>Мишу, мишићу</i>; – В. А. Моцарт: <i>Абецеда</i>; – Штајнер Ференц: <i>Позаунен А, Б, Ц</i>.
<p>Обавезни минимум програма Техничке вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине.</p>		
<p>Јавни наступи Обавезна два јавна наступа током школске године.</p>		
<p>Програм смотри Смотра на крају школске године не подлеже нумеричком оцењивању. 1. Једна лествица, напамет;</p>		

2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева).

Кључне речи: правилно дисање, зујање, тон, свирање.

Назив предмета **ТРОМБОН**

Циљ Циљ учења предмета Тромбон је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред **Други**

Годишњи фонд часова **70 часова**

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– правилно стоји и држи инструмент– исправно дише– правилно зуји на усницама и уснику у складу са могућностима– правилно држи цуг– користи позиције на тромбону– користи помоћне позиције у одређеном музичком садржају (одређени тоналитети)– примени легато свирање (како на позицији тако и у мењању позиција)– свира стакато и тенуто артикулације	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Контрола држања тела приликом свирања Контрола правилног удисања и издисања ваздуха. Зујање на усницама у оквиру квинте. Поставка леве руке на цугу. Свирање од прве до шесте позиције на тромбону. Предувавање тонова на позицији. Основни динамички појмови.</p> <p>Скале и трозвучи Еф-дур;де-мол;Бе-дур; ге-мол.</p> <p style="text-align: center;">ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none">– Слокар: <i>Дневне вежбе</i>;– Слокар: <i>Школа за тенор тромбон</i>;– Сколар: <i>Скале у оквиру једне октаве</i>.– А. Бенчић: <i>Весели тромбон</i>;– Јан Линдквист: <i>Тобе тромбон – прва свеска</i>.

Обавезни минимум програма Техничке вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине.
Јавни наступи Обавезна два јавна наступа током школске године.
Програм смотри Смотра на крају школске године не подлеже нумеричком оцењивању. 1. Једна лествица, напамет; 2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких тешкоћа); 3. Једна композиција по слободном избору, напамет.

Кључне речи: тон, интонација, артикулација, трема.

Назив предмета **ТРОМБОН**

Циљ учења предмета Тромбон је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред **Трећи**

Годишњи фонд часова **70 часова**

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – изведе легато, стакато, тенуто на тромбону. – повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на инструменту – прати координацију у блиским и даљим позицијама (прва – друга, прва – трећа) (прва четврта – прва пета) – исправи интонацију током свирања самостално, а посебно када свира уз пратњу клавира – комуницира са корепетитором кроз 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Начин добијања основних техника свирања на тромбону:</p> <ul style="list-style-type: none"> - положај језика у стакато и тенуто свирању; - вођење ваздушног стуба у легато свирању (на позицији "натур-легато" или са променом позиције). <p>Ширење горњег и доњег регистра. Егзактно свирање стаката са променом позиција. Синхронизација ваздуха језика и руке. Кориговање интонације. Упознавање са принципом</p>

<p>музику</p> <ul style="list-style-type: none"> – критички вреднује свој јавни наступ – примени план вежбања у договору са наставником – користи метроном и штим машину – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>рада клавирских проба.</p> <p>Скале и трозвучи Скале до три предзнака у оквиру једне октаве са паралелним молловима.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – Слокар: <i>Школа за тенор тромбон</i>; – Арбан; <i>Дневне вежбе</i> – Шлосберг: <i>Дневне вежбе</i>; – Р. Милер: <i>Дневне вежбе – прва свеска</i>; – Џералд Борднер: <i>Етиде прва свеска</i>; – Јан Линквист: <i>Тобе тромбонс</i>; – Јан Линквист: <i>Лаки комади из прве свеске</i>.
<p>Обавезни минимум програма Техничке вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине.</p>		
<p>Јавни наступи Обавезна два јавна наступа током школске године.</p>		
<p>Програм смотри - смотра на крају школске године не подлеже нумеричком оцењивању</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Једна дурска и једна молска лествица са тоничним квинтакордима, у четвртинама и осминама, напамет; 2. Две етиде различитог карактера; 3. Једно дело уз пратњу клавира, напамет. 		

Кључне речи: техника свирања, артикулација, регистар, интонација.

IV разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Проширивање обима тонова.

Артикулација, фразирање.

ЛЕСТВИЦЕ

Све дурске и молске лествице у осминама, по могућностима ученика.

ПРОГРАМ

Лафосе: Комплетна метода I део (избор)

Џералд Борднер: I део

Практичне студије за тромбон (избор)

Ф. Квиттовски: Избор етида III део

Ујфалуши: Школа за тромбон, II део (избор етида).

КОМАДИ

Б. Григорјев: Лаки комади и ансамбли за тромбон и клавир (избор)

Албум за тромбон и клавир (избор), Музичка Украјина, Кијев, 1989.

Ј. А. Хасе: Два плеса

Р. Клерис: Конкурсне теме

Р. Клерис: Молитва.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

скале до пет предзнака;
двадесет етида;
четири композиције са клавирском пратњом.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна дурска и једна молска лествица, напамет;
Две едите различитог карактера;
Једна композиција уз клавирску пратњу, напамет.

ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ТРОМБОН

Дубравко Марковић: Припремне вежбе за тромбон
Дубравко Марковић: Почетне вежбе за тромбон
Дубравко Марковић: Тоналне студије
Дубравко Марковић: Лаке композиције за почетнике на тромбону
Б. Слокар: Школа за тенор тромбон
Р. Милер: Школа за тенор тромбон
Ујфалуши: Комади за извођење за тромбон и клавир
Х. Милер: Играчки комади за тромбон и клавир
Б. Глигорјев: Лаки комади и ансамбли за тромбон и клавир
Комади за тромбон и клавир, Млади тромбонисти, издање „Музика”, Лењинград, 1991. године
Албум за тромбон и клавир, Албум ученика тромбониста, издање „Музичка Украјина”, Кијев, 1989. године
Штајнер Ференц: Абецеда за тромбон
као и друга одговарајућа литература и друге композиције на нивоу градива по избору наставника и могућностима ученика.

Планови и програми за ОМШ - инструмент ударалџке

Назив предмета **УДАРАЉКЕ**

Циљ **Циљ** учења предмета *Ударалџке* је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред **Први**
Годишњи фонд часова **70 часова**

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<p>описује својим речима карактеристике добоша, тимпана и мелодијских ударалџки и начина добијања тона;</p> <p>правилно седи и стоји за инструментом, поставља руке у гард и држи палице не угрожавајући своје здравље, уз корекције наставника;</p> <p>свира основне ритмичке вредности;</p> <p>примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст;</p> <p>самостално свира кратке етиде и комаде за добош, тимпане и ксилофон, соло или уз пратњу клавира;</p> <p>планира своје вежбање уз помоћ наставника;</p> <p>поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;</p> <p>користи медије који су на располагању у сврху свог музичког развоја (за слушање музике, гледање концерата итд.).</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Карактеристике инструмената.</p> <p>Начин добијања тона.</p> <p>Поставка тела и руку за добошем.</p> <p>Поставка тела и руку за тимпанима (два тимпана).</p> <p>Поставка тела и руку за мелодијским ударалџкама.</p> <p>Основни распореди руку на тимпанима и мелодијским ударалџкама.</p> <p>Опонашање ударца из зглоба са контролом путање палице (хидраулика).</p> <p>Једноструки ударац из зглоба са освртом на положај руку и тела.</p> <p>Ритмичке вредности од целе ноте до осмина или триола.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА:</p> <p>П. и Ј. Шпрунк: Етиде за добош</p> <p>Д. Агостини: Ритмички солфеђо 1</p> <p>Т. Егорова и В. Штеиман: ритмичке вежбе за добош</p> <p>Д. Палиев: Комади уз пратњу клавира</p> <p>В. Шинстајн и Ф. Хоуи: Дуети за добош</p> <p>Н. Ј. Живковић: Моја прва књига</p>

		за ксилофон и маримбу К. Хатвеј и И. Врајт: Музика за мелодијске ударалке књига I Е. Којне: Етиде за тимпане Избор из друге литературе који одговара захтевима програма и могућностима ученика.
Обавезни минимум програма: петнаест етида и један комад уз пратњу клавира за добош, четири етиде или комада за тимпане, три етиде или комада за мелодијске ударалке		
Јавни наступи: два јавна наступа у току школске године		
Програм смотре на крају школске године: по једна етида или комад за сваки инструмент, једна од те три мора бити уз пратњу клавира Композиције за добош и тимпане се изводе из нота, а за мелодијске ударалке напамет.		

Кључне речи: Тон, ритам, слушање музике, свирање, музички бонтон.

Назив предмета

УДАРАЉКЕ

Циљ

Циљ учења предмета *Ударалке* је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Други

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – правилно седи и стоји за инструментом, поставља руке у гард и држи палице не угрожавајући своје здравље, уз корекције наставника; – свира основне ритмичке вредности; – примени основне елементе нотне писмености и основне ознаке за темпо, динамику и понављање; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Начин добијања тона</p> <p>Поставка тела и руку на ударачким инструментима.</p> <p>Основни распореди руку на тимпанима и мелодијским ударалкама</p> <p>Опонашање ударца из зглоба са контролом путање палице (хидраулика).</p> <p>Једноструки ударац из зглоба са освртом на положај руку и тела.</p> <p>Упознавање са основним</p>

<ul style="list-style-type: none"> – самостално свира кратке етиде и комаде за добош, тимпане и ксилофон, соло или уз пратњу клавира; – планира своје вежбање самостално или уз помоћ наставника; – пише распоред руку за тимпане и мелодијске удараљке уз помоћ наставника; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи медије који су на располагању у сврху свог музичког развоја (за слушање музике, гледање концерата итд.). 		<p>рудиментима који садрже обрађену тематику у зависности од способности ученика.</p> <p>Ритмичке вредности од целе ноте до шеснаестина.</p> <p>Одбитак палице.</p> <p>Музички бонтон</p> <p>Скале: Дурски и молски тоналитети, хроматска</p> <p>ЛИТЕРАТУРА:</p> <p>П. и Ј. Шпрунк: Етиде за добош Д. Агостини: Ритмички солфеђо 1 Т. Егорова и В. Штеиман: ритмичке вежбе за добош Д. Палиев: Комади уз пратњу клавира В. Шинстајн и Ф. Хоуи: Дуети за добош Н. Ј. Живковић: Моја прва књига за ксилофон и маримбу К. Хатвеј и И. Врајт: Музика за мелодијске удараљке књига I Е. Којне: Етиде за тимпане</p> <p>Избор из друге литературе који одговара захтевима програма и могућностима ученика.</p>
---	--	--

Обавезни минимум програма: петнаест етида и један комад уз пратњу клавира за добош, шест етида или комада за тимпане, четири етиде или комада за мелодијске удараљке

Јавни наступи: два јавна наступа у току школске године

Испитни програм: по једна етида или комад за сваки инструмент, једна од те три мора бити уз пратњу клавира, једна скала.

Композиције за добош и тимпане се изводе из нота а за мелодијске удараљке напамет.

Кључне речи: Тон, ритам, слушање музике, свирање, музички бонтон.

Назив предмета

УДАРАЉКЕ

Циљ

Циљ учења предмета *Удараљке* је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се

подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред **Трећи**
Годишњи фонд часова **70 часова**

<p align="center">ИСХОДИ</p> <p>По завршеној области ученик ће бити у стању да:</p>	<p align="center">ОБЛАСТ</p>	<p align="center">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – правилно седи и стојиза инструментом, поставља руке у гард и држи палице не угрожавајући своје здравље, самостално или уз корекције наставника; – контролише квалитет тона; – свира сложеније ритмичке фигуре; – примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст; – свира у основним динамикама (пиано, форте) самостално или уз сугестије наставника; – самостално свира кратке етиде и комаде за добош, тимпане и ксилофон, соло или уз пратњу клавира; – планира своје вежбање самостално или уз помоћ наставника; – пише распоред руку за тимпане и мелодијске удараљке самостално или уз помоћ наставника; 	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Поставка тела и руку на ударачким инструментима</p> <p>Квалитет тона у зависности од техничких захтева (мекано, грубо и сл.).</p> <p>Музичка меморија - неговање и развијање.</p> <p>Основни распореди руку на тимпанима и мелодијским удараљкама.</p> <p>Опонашање ударца из зглоба са контролом путање палице (хидраулика).</p> <p>Једноструки и двоструки ударац из зглоба са освртом на положај руку и тела.</p> <p>Ритмичке вредности од целе ноте до шеснаестина.</p> <p>Упознавање са основним рудиментима који садрже обрађену тематику.</p> <p>Одбитак палице.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Скале : Дурски и молски тоналитети, хроматска</p> <p>ЛИТЕРАТУРА:</p>

<ul style="list-style-type: none"> – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи медије који су на располагању у сврху свог музичког развоја (за слушање музике, гледање концерата итд.). 		<p>П. и Ј. Шпрунк: Етиде за добош Д. Агостини: Ритмички солфеђо I Т. Егорова и В. Штеиман: ритмичке вежбе за добош Х. Кнауер: Практична школа за добош Д. Палиев: Комади уз пратњу клавира В. Шинстајн и Ф. Хоуи: Дуети за добош Н. Ј. Живковић: Моја прва књига за ксилофон и маримбу К. Хатвеј и И. Врајт: Музика за мелодијске ударалке књига I Х. Кнауер: Етиде за тимпане Е. Којне: Етиде за тимпане Д. Палиев: Тимпани Избор из друге литературе који одговара захтевима програма и могућностима ученика.</p>
<p>Обавезни минимум програма: петнаест етида и један комад уз пратњу клавира за добош, шест етида или комада за тимпане, четири етиде или комада за мелодијске ударалке</p>		
<p>Јавни наступи: два јавна наступа у току школске године</p>		
<p>Испитни програм: по једна етида или комад за сваки инструмент, једна од те три мора бити уз пратњу клавира, једна скала.</p>		
<p>Композиције за добош и тимпане се изводе из нота а за мелодијске ударалке напамет.</p>		

Кључне речи: Тон, ритам, слушање музике, свирање, музички бонтон.

IV разред

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ДОБОШ

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Даљи технички напредак.

Рад на неправилним ритмичким групама.

Почетак рада на динамичким нијансирањима.

Савлађивање литературе.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

Двоструки ударци са комбинацијом зглоба и прстију. Двоструки предударцац на четвртини, осмини и одговарајући рудименти. Теоретски и практично упознати ученика са неправилним ритмичким групама (книнтола, септола и деветола). Прес-вирбл са динамичким нијансирањем и рудименти (5, 7, и 9 STROUK- ROL).

ЛИТЕРАТУРА

По избору – вежбе са вирблом ритмичких вредности од целе до шеснаестине.

ТИМПАНИ

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Рад на два тимпана.

Динамичка нијансирања.

Денфовање тимпана.

Савлађивање литературе.

ТЕХНИЧКЕ ВЕЖБЕ

Вежбе за два тимпана са триолама и шеснаестинама у пиано и форте динами као и денфовање (пригушивање) тимпана.

ЛИТЕРАТУРА

Х. Кнауер: Етиде за тимпане, вежбе од броја 14 до 31

Е. Кеуне: Етиде од броја 25 до 36

Други материјал са истом проблематиком.

КСИЛОФОН, ВИБРАФОН, МАРИМБА

(мелодијске ударалјке)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Постављање руку.

Рад на лествицама и техничким вежбама.

Савлађивање литературе.

ЛЕСТВИЦЕ

Постављање руку у гард.

Дурске и молске лествице у варијантама.

ЛИТЕРАТУРА

М. Голденберг: Модерна школа за ксилофон, вибрафон и маримбу

Други материјал (етиде и комади соло и уз пратњу клавира).

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна вежба или једна етида за добош из програма;

Једна вежба или етида за тимпане из програма;

Једна лествица и један комад за мелодијске ударалјке.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА УДАРАЉКИ

(добош, тимпани, ксилофон, вибрафон, маримба)

Програм се базира на принципу постепеног упознавања са основним нотним вредностима, од целе до тридесет двојке у зависности од способности и могућности ученика. Програм омогућава примену ученика и остале литературе свих аутора који обрађују ову проблематику. Да би се лакше савладао, неопходно је направити добру припрему техничким вежбама (рад зглобова, прсти шаке, путања палице). Техничке вежбе и етиде су обавезне на сваком часу као и дела уз пратњу клавира, када је то могуће. Испитни програм може се кориговати за ученике који су током године наступили на такмичењима, као солисти или чланови камерних ансамбала.

Планови и програми за ОМШ - инструмент **соло певање**

Назив предмета **СОЛО ПЕВАЊЕ**

Циљ **Циљ** учења предмета Соло певање је да код ученика развије интересовање и љубав према соло певању и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање вокалних способности, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред **Први**

Годишњи фонд часова **70 часова**

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – опише делове вокалног апарата; – правилно резонира; – правилно користи дијафрагму; – правилно држи тело; – разликује правилно од неправилног дисања; – самостално примењује вежбе дисања; – разликује правилно од неправилне емисије тона; – правилно интонира и јасно 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Карактеристике вокалног апарата. Начин добијања тона. Правилно држање тела и став тела при певању Дисање и вежбе дисања. Емисија тона у односу на врсту техничке вежбе или композиције. Једноставне вежбе кроз легато, секунде, терце, кварте, квинте, узлазно и силазно, разложени</p>

<p>изговара слогове;</p> <ul style="list-style-type: none"> – примењује промену вокала при певању лакших вокализа; – примењује основне елементе нотне писмености у певању, чита нотни текст; – лако пева кратке композиције напамет уз пратњу клавира; – комуницира са корепетитором кроз музику; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољава самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при извођењу и слушању музике. 		<p>квинтакорд. Уједначавање вокала. Слушање, интонација и дикција. Музички бонтон.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА Техничке вежбе, вокализе: Ф.Абт, Н. Вакаи, Х.Пановка, Ђ.Конконе, Г.Зајдлер Р.Тирнанић: <i>Песме Италијанских композитора, избор</i> Лакше композиције италијанских композитора: Ђ.Каћини, А.Калдара, А.Скарлати, А.Фалкониери, Л.Манџија, „Мале песме великих мајстора“ и друга дела по избору наставника које одговарају узрасту и техничким могућностима ученика</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> - четиривокализе - две песме старих мајстора - једна лакша песма 		
<p>Јавни наступи Обавезан један јавни наступ у току школске године</p>		
<p>Програм смотри На крају школске године смотра, једна вокализа (са текстоили без текста) и једна песма старог мајстора, програм се изводи напамет не мора се изводити на оригиналном језику).</p>		

Кључне речи: вокални апарат, дисање, тон, интонација, резонатор, дијафрагма, певање, вокали, слушање музике, музички бонтон.

Називпредмета

СОЛО ПЕВАЊЕ

Циљ

Циљ учења предмета Соло певање је да код ученика развије интересовање и љубав према соло певању и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање вокалних способности, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

Разред

Други

Годишњи фонд часова

70 часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none">– правилно држи тело и на правилан начин примењује вежбе дисања;– опише положај гласница при певању и функцију дијафрагме, резонатора;– лако формира тон и контролише интонацију при певању;– јасно изговара слоге и тумачи текст композиције при певању;– примењује различита музичка изражајна средства у фразирању, у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;– пева кратке композиције напамет уз пратњу клавира;– комуницира са корепетитором кроз музику;– учествује на јавним наступима у школи и ван ње;– пренесе публици сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију;– поштује договорена правила понашања при извођењу и слушању музике.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Став тела при певању и вежбе дисања. Карактеристике и одржавање вокалног апарата. Начин добијања тона. Емитовање тона у односу на врсту техничке вежбе или композиције. Техничке вежбе кроз легато. Уједначавање вокала. Слушање, интонација и дикција. Тумачење динамике и темпа. Припрема за јавни наступ. Музички бонтон.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА Техничке вежбе, вокализе: Ф.Абт, Н. Вакаи, Х.Пановка, Ђ.Конконе, Г.Зајдлер, Л.Бордесе Лакше композиције Италијанских композитора по избору наставника Лакше песме класичара и романтичара „Мале песме великих мајстора“ (В.А.Моцарт, Ф.Менделсон, Л.В. Бетовен, Р.Шуберт, Ф.Векерлен и други, по избору наставника, који одговара узрасту и техничким могућностима ученика.</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none">- четиривокализе- четири песме старих мајстора- две лакше песме		

<p>Јавни наступи - обавезан један јавни наступ током школске године</p>
<p>Испитни програм Испитни програм: две вокализе(са текстом, без текста, различитог карактера) једна песма старог мајстора Испитни програм се изводи напамет.(програм се не мора изводити на оригиналном језику) Кључне речи: дисање, тон, интонација, резонатор, дијафрагма, лако певање, вокали, слушање музике, музичка фраза, музички бонтон</p>

Називпредмета **СОЛО ПЕВАЊЕ**

Циљ **Циљ** учења предмета Соло певање је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање вокалних способности, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања

Разред **Трећи**

Годишњи фонд часова **70 часова**

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – примени правилан певачки став и вежбе дисања; – контролише дужину даха при певању; – користи стечена знања из основа музичке писмености, лако чита с листа уз помоћ наставника; – примењује нове певачке технике; – правилно интонира и при певању користи функцију дијафрагме и резонатора-јасно изговара и тумачи текст у композицији; – користи различита музичка 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Контрола правилног става при певању и дисања. Увод у предмет читања с листа, примена (prima vista). Развој певачке технике: portato, portamento, staccato, martelatto. Интонирање и емисија тона кроз техничке вежбе и композиције. Динамичко нијансирање: crescendo, decrescendo, diminuendo... Припрема за јавни наступ. Музички бонтон.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p>

<p>изражајна средства при фразирању у зависности од карактера музичког примера;</p> <ul style="list-style-type: none"> – јасно тумачи динамику кроз певање; – самостално изводи кратке композиције напамет уз пратњу клавира; – комуницира са корепетитором кроз музику; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољава самопоуздање у току јавног наступа; – изрази мишљење о сопственом и туђем наступу; – поштује договорена правила понашања при извођењу и слушању музике; – користи предности дигитализације за слушање и извођење музике. 		<p>Техничке вежбе, вокализе: Ф.Абт, Н. Вакаи, Пановка, Конконе, Зајдлер Лакше композиције Италијанских композитора: Качини, Калдара, Скарлати, Фалконијери, Манца и друга дела по избору наставника Б. Цвејић: <i>Песме за младе певаче</i>, избор „Мале композиције великих мајстора“ избор лакших композиција Моцарт, Менделсон, Шуберт и други, В. Ђорђевић, П. Коњовић, И. Бајић, Д.Јенко, С. Христић, З.Јовановић, М. Пребанда, И. Зајц, Ј. Хатце А. Даргомижски, М. Глинкаи други, избор песама које одговарају узрасту и техничким могућностима ученика по избору наставника.</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> - четири вокализе - четири песме старих мајстора - једна песма класичара или романтичара - једна песма Српског или Словенског композитора 		
<p>Јавни наступи Обавезна два јавна наступа током школске године</p>		
<p>Испитни програм</p> <ul style="list-style-type: none"> - једна вокализа - једна арија старог мајстора - једна песма по слободном избору(класичара, романтичара Српског или Словенског композитора) <p>Испитни програм се изводи напамет, на оригиналном језику</p>		

Кључне речи: дусање, тон, интонација, резонатор, дијафрагма, лако певање, вокали, слушање музике, музичка фраза, музички бонтон.

Планови и програми за ОМШ - инструмент контрабас

Назив предмета **КОНТРАБАС**

Циљ **Циљ** учења предмета Контрабас је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред **Први**
Годишњи фонд **70 часова**
часова

<p align="center">ИСХОДИ</p> <p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p align="center">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p align="center">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – правилно држи инструмент и познаје његове делове; – правилно држи гудало и користи основне потезе; – изведе основне техничке вежбе за десну руку; – користи нотно писмо за читање музичког дела; – примени музичке ознаке у извођењу композиције; – изведе техничке и вежбе за интонацију; – изведе вежбе за леву руку кроз позиције (минимум прва позиција); – изведе дурске и молске лествице са трозвучима кроз позиције (минимум прва позиција); – изведе лагане композиције различитог карактера соло и са корепетитором; – свира на интерним и јавним часовима; – испољи креативност у интерпретацији у складу са 	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ</p> <p align="center">МУЗИКЕ</p>	<p>Карактеристике инструмента.</p> <p>Начин добијања тона.</p> <p>Поставка и техника десне руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – држање гудала и вежбе хоризонталних и вертикалних покрета (надлактице, подлактице, шаке, зглоба и прстију); – вођење гудала на празним жицама (са различитом расподелом, различитом брзином кретања и разноврстним штрихом); – ритмичке вежбе на празним жицама (гудалом и пицкато); – основни потези гудалом (деташе, портато, легато, стакато). <p>Поставка и техника леве</p>

<p>сопственим музичким, емоционалним и интелектуалним способностима;</p> <ul style="list-style-type: none"> – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вежбе за промену позиције; – вежбе за корелацију и кординацију покрета леве и десне руке; – вежбе за интонацију у првој позицији. <p>Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвучи</p> <p>а-мол (природни); дурске: Еф; Бе; Ге; А; Е; Це - дур;</p> <p>Вежбе кроз позиције различитих ритмичких и техничких захтева за леву и десну руку.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <p>Школе за контрабас по избору</p> <p>Л. Монтаг, М. Просеник, Ф. Симандл, Л. Штрајхер и друге</p> <p>Лаке композиције са клавиром (по избору)</p> <p>Техничке етиде одговарајуће тежине (Л. Раков, Ј. Кмент, А. Слама, И. Били, С. Ли и др.)</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – четири лествице; – вежбе у I позицији; 		

<ul style="list-style-type: none"> – две техничке етиде (по избору) – два комада са клавиром (по избору)
<p>Јавни наступи</p> <ul style="list-style-type: none"> – обавезна два јавна наступа током школске године.
<p>Смотра</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Једна лествица; 2. Једна етида 3. Један комад по избору са клавирском пратњом.

Кључни појмови садржаја: тон, расподела гудала, ритам, позиција, интонација.

Назив предмета **КОНТРАБАС**

Циљ **Циљ** учења предмета Контрабас је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања

Разред **Други**
Годишњи фонд **70 часова**
часова

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – примени основну технику свирања контрабаса кроз IV и V позицију; – изведе техничке и интонативне вежбе за леву руку кроз позиције; – изведе дурске и молске лествице са трозвучима кроз позиције; – изведе композиције различитог карактера; – свира на интерним и јавним часовима; – испољи креативност у интерпретацији у складу са сопственим музичким, 	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Поставка леве руке и интонативне вежбе у четвртој позицији.</p> <p>Вежбе за промену позиције (све четири позиције).</p> <p>Мелодијске вежбе за увежбавање артикулације и динамике.</p> <p>Техничке вежбе кроз четири позиције, различитих ритмичких и техничких захтева за леву и десну руку.</p>

<p>емоционалним и интелектуалним способностима;</p> <p>– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>		<p>Вежбе у петој позицији.</p> <p>Вежбе са флажолетима и штимовање инструмента помоћу њих.</p> <p>Кратке етиде (са клавирском пратњом и без ње).</p> <p>Кратки комади и композиције са клавирском пратњом</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвуци</p> <p>Дурске и молске лествице у једној октави кроз све четири позиције.</p> <p>Дурске и молске лествице у једној октави кроз пет позиција.</p> <p>Хроматске лествице кроз пет позиција.</p> <p>Трозвуци и четворозвуци кроз пет позиција.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <p>Школе за контрабас по избору: Л.Монтаг, М.Просеник, Ф.Симандл, Л.Штрајхер и друге.</p> <p>Лаке композиције са клавиром (по избору).</p> <p>Техничке етиде одговарајуће</p>
---	--	--

		тежине (по избору).
Обавезни минимум програма		
<ul style="list-style-type: none"> – четири лествице; – вежбе кроз IV позиције; – четири техничке етиде (по избору) – четири комада са клавиром (по избору) 		
Јавни наступи		
– обавезна два јавна наступа током школске године.		
Испит		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Једна лествица са трозвуком (IV или V позиција); 2. Две етиде 3. Један комад по избору са клавирском пратњом. 		

Кључни појмови садржаја: тон, позиција, интонација, ритмика, динамика

Назив предмета

КОНТРАБАС

Циљ

Циљ учења предмета Контрабас је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

Разред

Трећи

Годишњи фонд
часова

70 часова

<p style="text-align: center;">ИСХОДИ</p> <p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p>	<p style="text-align: center;">ОБЛАСТ/ ТЕМА</p>	<p style="text-align: center;">САДРЖАЈИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> – примени основну технику свирања контрабаса кроз позиције закључно са VIII; – изведе техничке и интонативне – вежбе за леву руку кроз позиције; – користи вибрато; – изведе композиције различитог карактера; – учествује на интерним и јавним часовима; – испољи креативност у интерпре-тацији у складу са сопственим музичким, емоционалним и интелектуалним способностима; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	<p style="text-align: center;">ИЗВОЂЕЊЕ</p> <p style="text-align: center;">МУЗИКЕ</p>	<p>Поставка леве руке и вежбе за интонацију кроз VI, VII и VIII позицију.</p> <p>Техничке вежбе за промену позиција.</p> <p>Вибрато.</p> <p>Мелодијске и ритмичке вежбе кроз позиције.</p> <p>Кратке етиде (са клавирском пратњом и без ње).</p> <p>Кратки комади и композиције са клавирском пратњом</p> <p>Скале и трозвучи</p> <p>Дурске и молске скале са трозвучима кроз две октаве.</p> <p>Хроматске скале кроз две октаве.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Школе за контрабас</i> по избору: Л. Монтаг, М. Просеник, Ф.Симандл, Л.Штрајхер и друге – Ј. Новосел: <i>Етиде за контрабас</i> – Техничке етиде одговарајуће – тежине (по избору) – Лаке композиције са клавиром (по избору) – К. Трунпф: <i>Лаки комади</i>

		<p><i>за контрабас и клавир</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Хрестоматија за контрабас</i> – I свеска (са клавирском пратњом) – Б. Лаловић: <i>Дванаест малих етида</i> (са клавирском пратњом)
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – четири лествице; – вежбе кроз позиције до тона Е; – шест техничких етида (по избору) – четири комада са клавиром (по избору) 		
<p>Јавни наступи</p> <ul style="list-style-type: none"> – обавезна два јавна наступа током школске године. 		
<p>Испит</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Једна лествица са трозвуком кроз две октаве (VII или VIII позиција); 2. Две етиде (једна са клавирском пратњом) 3. Један комад по избору са клавирском пратњом. 		

Кључни појмови садржаја: тон, позиција, интонација, ритмика, динамика.

IV разред
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Комплетна разрада позиција до палчеве позиције.

Обрада различитих потеза гудала.

Разрада главних орнамената (предудар, мордент, пралтрилер, групето, трилер).

ЛЕСТВИЦЕ

Све лествице кроз две октаве (закључно са Ге-дуром) на више начина и тонични трозвук.

ЛИТЕРАТУРА

Школе за контрабас по избору: Монтаг, Просеник, Симандла, Штрајхер и друге.

Техничке етиде (по избору) – одговарајуће тежине.
Композиције са клавиром (по избору).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

четири лествице (Еф-дур; еф-мол; Ге-дур; ге-мол);
до VIII позиције (Еф-дур);
шест техничких етида по избору;
четири комада са клавиром по избору.

ЈАВНИ НАСТУПИ

обавезна два јавна наступа током школске године.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ

Једна лествица и трозвук (кроз две октаве);
Две етиде (једна обавезна са клавирском пратњом);
Један комад по избору са клавирском пратњом. Испитни програм се изводи напамет.

ЛИТЕРАТУРА

Препоручена литература није обавезујућа, нити је исцрпна и предлаже се као подсетник у којем се могу пронаћи упоришта за самосталну креацију у свакодневној школској пракси и као подстицај за даљи развој професионалних идеја и поступака.

М. Просеник: Школа за контрабас I и II свеска

Л. Штрајхер: Мој начин свирања контрабаса, I–IV.

Л. Монтаг: Школа за контрабас

Ф.Симнадл: Школа за контрабас

Л. Раков: Школа за контрабас

К. Трумпф: Лаки комади за контрабас и клавир.

Хрестоматија за контрабас I свеска (са клавирском пратњом).

Ј. Новосел: Етиде за контрабас.

Б. Лаловић: Дванаест малих етида (са клавирском пратњом).

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Наставник мора да зна да је сваки ученик посебна индивидуа са сопственим карактеристичним физичким и менталним саставом, па према томе и његово подучавање не сме се свести на строга правила већ на збир генералних принципа који су довољно широки и прилагодљиви сваком ученику – појединцу.

У почетном обучавању свирања на контрабасу посебну пажњу треба посветити држању инструмента које мора бити потпуно природно. Када је реч о десној руци, обратити пажњу да се без обзира на стил држања гудала природно функционисање прстију, зглоба и шаке морају уклопити и бити у природној равнотежи.

У поставци леве руке уочити честе сметње као што су слаби прсти, лабави зглобови и слично, а затим радити на њиховом отклањању. Подучавање и избор методски организованог материјала који се користи треба прилагодити индивидуалним потребама ученика.